

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-05-13

Reviderat 2022-09-20, 2023-03-07

Diarienummer 0561/22

Handläggare

Lars Ekberg

Telefon: 031-368 05 30

E-post: lars.ekberg@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022-2030, i enlighet med bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.
2. Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling till 2030, beslutad av kommunfullmäktige 2018-02-22 § 36, upphör att gälla.
3. Göteborg & Co AB får i uppdrag att en gång per mandatperiod utvärdera och redovisa programmets måloppfyllelse till kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Styrelsen i Göteborg & Co AB (Göteborg & Co) har vid styrelsemötet 2022-09-19 § 102 beslutat godkänna förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030 samt överlämna det till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2018-02-22 § 36 att anta Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 och uppdrog åt Göteborg & Co att vid behov återkomma med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

Kommunstyrelsen beslutade 2022-06-15 § 511 att återremittera ärendet till Göteborg & Co AB för att inhämta remissvar från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-08 § 35 att återremittera ärendet till kommunstyrelsen med uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden. Stadsledningskontoret har överlämnat ärendet till Göteborg & Co för beredning enligt kommunfullmäktiges beslut. Styrelsen i Göteborg & Co har 2023-03-02 § 30 godkänt de ändringar som genomförts.

Göteborg & Co konstaterar att pandemin har fått globala effekter för besöksnäringen. Trender inom digitalisering samt förändring av konsumtions- och resmönster har förstärkts. Förändringarna bedöms vara långsiktiga vilket kan föranleda behov av en översyn och revidering för att anpassa programmet till nya förutsättningar för utvecklingen av destinationen och besöksnäring under programperioden.

Programförslaget har remissbehandlats i berörda nämnder och styrelser, samt näringslivsorganisationer och andra berörda, under perioden 2021-10-11 till 2022-02-01. Arbetstagarorganisationerna, enligt kommunstyrelsens återremiss, har getts möjlighet att lämna synpunkter 2022-06-22 – 2022-09-01. Unionen har lämnat synpunkter vilka redovisas i tjänsteutlåtandet från Göteborg & Co.

Göteborg & Co har i nära samverkan med tjänstepersoner på kulturförvaltningen arbetat fram förslag på tillägg och justeringar i destinationsutvecklingsprogrammet i syfte att på ett bättre sätt omhänderta synpunkterna från kulturnämnden.

I syfte att bättre ta om hand synpunkter kring kompetensförsörjnings- och utbildningsfrågor i Unionens remissvar har ett antal tillägg och förtydliganden gjorts i programmet.

Samtliga förändringar som gjorts i programförslaget enligt ovan redovisas i den ändringstabell som ingår i tjänsteutlåtandet från Göteborg & Co.

Göteborg & Co förslår att programmets benämning ändras till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030. Som skäl till ändringen anges främst att destinationsutveckling som begrepp omfattar ett bredare perspektiv där besöksnäring, samhällsutveckling, stadsutveckling, besökarperspektiv och invånarperspektiv är delar i en helhet.

Stadsledningskontorets beredning av detta ärende har skett i samarbete med tjänstepersoner på Göteborgs Stadshus AB.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborg & Co konstaterar att ansvaret för att samordna, leda och driva arbetet med att förverkliga och implementera programmet sker inom Göteborg & Co:s ordinarie budgetram. Eventuella löpande kostnader för undersökningar och uppföljning i relation till programmets målsättningar bedöms också rymmas inom styrelsens ordinarie budget.

Göteborg & Co anger att de stödjer nämnder och styrelser i att utveckla arbetet med programmets målsättningar i den ordinarie verksamheten, såväl som att vid behov utarbeta handlingsplaner. Handlingsplanerna ska redogöra för eventuella ekonomiska konsekvenser för berörda nämnder och styrelser.

Besöksnäringen pekas ofta ut som en näring som har betydelse för utveckling av samhällsekonomin genom att den är sysselsättningsintensiv och ofta kan erbjuda arbetstillfällen som fungerar som instegsjobb på arbetsmarknaden. Besökare bidrar också genom sin konsumtion i regionen till att skapa ekonomiska förutsättningar för branschens utveckling. Göteborg & Co konstaterar att det i dagsläget är svårt att mäta branschens ekonomiska betydelse. Det saknas relevanta och tillförlitliga indikatorer, även om det pågår ett internationellt utvecklingsarbete för att ta fram sådana. Bolaget medverkar i och följer det nationella och internationella arbetet med att utveckla mätmetoder och analysverktyg kring data som beskriver besöksnäringen. Göteborg & Co har också ett gemensamt arbete med Business Region Göteborg som ska utveckla mätmetoder för målet ”Besöksnäringen stärker övrigt näringsliv och akademi på destinationen”.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborg & Co beskriver att programmets mål och strategier ska skapa förutsättningar för en hållbart växande destination, med hänsyn tagen till klimat och miljö. Utvecklingen av destinationen ska bidra positivt till stadens arbete mot uppsatta mål för den hållbara staden. Som exempel anger Göteborg & Co ökat fokus på närmarknader, stimulera till längre vistelsetid på destinationen samt att verka för att främja hållbara transportmedel. Detta då transporter till och från destinationen ofta skapar det största klimatavtrycket. Programmets mål och strategier innebär också att bidra till utveckling av utbudet av miljöcertifierade aktörer, erbjudanden och upplevelser samt att förebygga och hantera exempelvis platserns kapacitet och slitage.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget med den nya målbilden innebär en väsentlig ambitionshöjning och ökad tydlighet i bedömningen av den ekologiska dimensionen. Det kommer att ställa krav på samarbete med berörda inom staden och med externa aktörer samt ett arbetssätt som hanterar de målkonflikter som några av remissvaren pekar på.

Bedömning ur social dimension

Göteborg & Co beskriver hur en hållbar destination ska upplevas som en trygg och säker plats där det finns möjligheter att röra sig fritt och delta i destinationens breda utbud av upplevelser. Deltagandet ska ske utan rädsla för att utsättas för brott eller för diskriminering oavsett kön, etnisk bakgrund, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, trosuppfattning eller könsöverskridande identitet/uttryck. Göteborgs Stads arbete med ökad jämlikhet, tillgänglighet, jämställdhet, antirasism och icke-diskriminering bidrar till att destinationen blir en mer attraktiv och tryggare plats att besöka.

Eftersom destinationsutvecklingen engagerar näringsliv, akademi, civilsamhälle och invånare bidrar det till att skapa gemensamma mål, känsla av tillhörighet och gemenskap, ökad tillit och framtidstro samtidigt som det ger synergieffekter och nytta för invånare och besökare. Göteborg & Co har ambitionen att få en närmare dialog med invånare och besökare som kan bidra till att upplevelsen av destinationen, liksom efterfrågan, kan analyseras och effekter inom exempelvis tillgänglighet, bemötande, utbud och kvalitet mätas. Då bedöms den gemensamma förståelsen för nytta, värde och utvecklingsbehov kopplat till destinationen öka.

Stadsledningskontoret ser positivt på programmets ambition för den sociala dimensionens betydelse för upplevelsen av destinationen. Samverkan med besöksnäringen för deras medverkan i stadens trygghetsfrämjande och brottsförebyggande insatser kan bidra till stadens målsättningar inom området och för en hållbar destination. Göteborg & Co ambitioner gällande närmare dialog med invånarna är lovvärd. Det är av vikt att dialogerna utmynnar i konkreta resultat och att dialogen förs i hela staden, liksom samverkan med civilsamhället.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-12-08 § 35
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2023-01-11 § 11
3. Göteborg & Co AB:s handlingar 2022-09-19 § 102
4. Göteborg & Co AB:s handlingar 2023-03-02 § 30
5. Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030

Ärendet

Göteborg & Co AB har genomfört en översyn och revidering av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling till 2030. Förslaget, som föreslås namnändras till Göteborg Stads program för destinationsutveckling 2023-2030, överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Stadsledningskontorets beredning av detta ärende har skett i samarbete med tjänstepersoner på Göteborgs Stadshus AB.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2018-02-22 § 36 att anta Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 samt uppdra åt Göteborg & Co styrelse att initiera och leda arbetet med att utarbeta handlingsplaner utifrån programmet i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser. Vidare beslutade kommunfullmäktige att programmet ska utvärderas en gång per mandatperiod. Göteborg & Co fick också i uppdrag att vid behov återkomma till kommunfullmäktige med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

En första utvärdering genomfördes årsskiftet 2019-2020, Göteborg & Co AB 2020-04-23 § 59. Utvärderingen konstaterade bland annat att antalet kommersiella gästnätter inte utvecklades i den takt som krävdes för att nå målet. Dessutom bedömde bolaget att de då nyligen införda pandemirestriktionerna skulle få konsekvenser för branschen och behövde följas.

Enligt den ursprungliga tidplanen skulle en revidering av programmet genomföras under 2023 för beslut i kommunfullmäktige vid årsskiftet 2023/2024. De omfattande och långsiktiga konsekvenser pandemin haft för besöksnäringen har aktualiserat behovet av en översyn av målbild och strategier i programmet. Därför har Göteborg & Co genomfört en revidering av programmet för att beskriva och omhänderta de behov av omställning och riktningförändringar som besöksnäringen och destinationen Göteborgsregionen står inför.

Styrelsen i Göteborg & Co beslutade 2021-02-08 §11 att ge VD i uppdrag att påbörja revidering av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030.

Göteborg & Co har under arbetet med revideringen av programmet haft regelbundna avstämmningar med tjänstepersoner på Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Förslag till reviderat program har remissbehandlats 2021-10-11 -- 2022-02-01 till stadens nämnder, styrelser, kommunstyrelsens rättighetsbaserade råd, GR och dess medlemskommuner samt externa berörda aktörer. Remissinstanser, samt en sammanställning av deras svar, framgår av bilaga 1.

Kommunstyrelsen beslutade 2022-06-15 § 511 att återremittera ärendet till Göteborg & Co för att inhämta remissvar från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket, som har getts möjlighet att lämna synpunkter 2022-06-22 – 2022-09-01. Unionen har lämnat synpunkter, Göteborg & Co konstaterar att Unionens yttrande innehåller goda synpunkter och sätter tydligt fokus på nyckelfrågor för besöksnäringens kompetensförsörjning. Yttrandet tar upp ämnen som arbetsmiljö, förbättrade villkor, arbetsrättsfrågor och utbildning, vilket är av avgörande betydelse för en framtida god och konkurrenskraftig kompetensförsörjning inom besöksnäringen.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-08 § 35 att återremittera ärendet till kommunstyrelsen med uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden gällande:

- förtydliga värdet av kulturutövarnas roll för destinationen,
- förtydliga att kulturbranschen behöver förutsättningar för att bidra till att skapa och iscensätta upplevelser så att Göteborg har ett attraktivt utbud året runt,
- kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån kulturområdet och att analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, samt utveckla och förtydliga indikatorer utifrån kulturnämndens remissvar.

Förslag till ändrad benämning av programmet

Göteborg & Co föreslår att programmet ändrar benämning till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023-2030. Som skäl till ändringen anges främst att destinationsutveckling som begrepp omfattar ett bredare perspektiv där besöksnäring, samhällsutveckling, stadsutveckling, besökarperspektiv och invånarperspektiv är delar i en helhet. I det reviderade programförslaget står destinationens långsiktiga utveckling och attraktionskraft i fokus. Göteborg & Co bedömer därför att en förändring av programmets titel är relevant i relation till programmets bredare inriktning.

En ändring av benämningen bedöms också vara relevant utifrån stadens perspektiv. Stadens direkta rådighet över besöksnäringens aktörer och företag är ofta mindre och indirekt. Begreppet destinationsutveckling omfattar däremot fler perspektiv och områden där staden har möjlighet och rådighet att bidra till, samt påverka, förutsättningarna för besöksnäringens utveckling.

Programmet och Agenda 2030

Förslaget till reviderat program för destinationsutveckling uttrycker en ambition att vara en tydlig del av stadens övergripande arbete för hållbar utveckling. Destinationens utveckling utifrån programmets målbild och strategier innebär såväl positiva effekter som ett ökat tryck på stadsmiljö, medborgare, klimat och miljö. Utgångspunkten för programmet är att bidra med största möjliga positiva påverkan och samtidigt bidra till att minska de negativa effekterna. Genomförandet av programmet ska hantera båda perspektiven samt, direkt och indirekt, bidra till uppfyllelsen av Agenda 2030.

Förslag till program för destinationsutveckling 2023-2030

Programmets benämning avseende ”destinationen Göteborg” avser de 13 kommunerna i Göteborgsregionens kommunalförbund, GR.

Programmets struktur som återfinns på sidan 16 i programförslaget innehåller en målbild; **Hållbar destination 2030**, vilken ersätter nuvarande målbild; ”2030 har turismen till Destinationen Göteborg fördubblats”, samt tre huvudinriktningar:

- En välkomnande och inkluderande destination som erbjuder något för var och en och där alla bemöts med respekt (social dimension).
- En växande och välmående näring som skapar arbetstillfällen till följd av en ökad efterfrågan (ekonomisk dimension).
- En miljö- och klimatsmart destination med klimatavtryck nära noll där näringens aktörer och besökarna bidrar till en ekologiskt hållbar destination (ekologisk dimension).

De tre huvudinriktningarna delas upp i tre perspektiv; Besöka, Leva, Verka. Inom respektive perspektiv definieras uppföljningsbara mål med indikatorer. Indikatorerna redovisas med ett känt nuvärde samt ett målvärde.

Inom perspektivet Besöka definieras följande delmål:

- Alla ska känna sig välkomna till destinationen Göteborg
- Besökarna gör hållbara val och den totala miljö- och klimatpåverkan minskar
- Destinationen Göteborg har ett attraktivt utbud året runt

Inom perspektivet Leva definieras följande delmål:

- Besöksnäringen tillför mervärde för invånarna
- Antalet arbetstillfällen i besöksnäringen ökar

Inom perspektivet Verka definieras följande delmål:

- Besöksnäringen växer i takt med efterfrågan
- Besöksnäringen stärker övrigt näringsliv och akademi på destinationen
- Hållbarhetsarbete i världsklass

Horisontellt genom de tre perspektiven definieras fyra strategier:

- Utveckla och skapa förutsättningar för attraktiva upplevelser och reseanledningar
- Stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur
- Stärka samspelet mellan stadsutveckling och besöksnäring
- Agera föregångare och möjliggör innovation

De konkreta aktiviteterna som ska leda till målbilden definieras i handlingsplaner som Göteborg & Co har för avsikt att vid behov ta fram i samarbete med berörda förvaltningar och bolag.

Målet i nuvarande program är att turismen för destinationen ska fördubblas uttryckt i antalet kommersiella gästnätter (basår 2015). Det föreslagna programmets mål är av en annan karaktär med en målbild och tre huvudinriktningar som har formulerats utifrån, och beaktar, de tre hållbarhetsdimensionerna. Merparten av remissinstanserna ser positivt på denna ändring av fokus, flera lyfter fram betydelsen av att få en balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna.

Pandemin har ändrat förutsättningarna och möjligheterna för besöksnäringens utveckling. Därför är ambitionsnivån i programförslaget att i ett första steg nå de nivåer besöksnäringen hade 2019, innan olika restriktioner begränsade resandet. Göteborg & Co följer utvecklingen inom besöksnäringen och då bilden av återhämtningstakten klarnar planerar bolaget en utvärdering och eventuell revidering av föreslagna målvärden. Den sedan tidigare uttryckta ambitionen om en fördubbling av antalet kommersiella gästnätter kommer att ses över med hänsyn till en bedömning av besöksnäringens framtida förutsättningar.

Förslaget redovisar sammanlagt 21 indikatorer med ett värde för nuläget, vilket beroende på indikatorn är 2019-2021, samt målvärden för 2025 respektive 2030. Indikatorerna avser destinationen, som är de 13 GR-kommunerna, och ska följas upp av Göteborg & Co.

När det är möjligt redovisas nuläget för 2019 respektive 2021 eftersom 2019 kan anses vara ett normalår, medan värden för 2021 finns med för att belysa effekterna av pandemin. Två målvärden redovisas eftersom bedömningen är att en återhämtning bör ha skett till 2025, samt ett antagande om ett målvärde 2030 med utgångspunkt från denna återhämtning.

Pandemin har inneburit en kraftig nedgång i affärsresandet, Göteborg & Co bedömer att det kan få långsiktiga negativa konsekvenser för besöksnäringens förmåga till tillväxt. Denna del av resandet står för en betydande del av de intäkter som skapar ekonomiska förutsättningarna för branschens utveckling. En längre nedgång kan sannolikt påverka viljan i att investera i utbyggnad av hotellkapacitet. En permanent nedgång av affärsresande och långväga internationellt resande innebär att besöksnäringen måste få ett ökat resande från närregionen, övriga landet och våra grannländer. Inte bara under högsäsong, helger och lovperioder utan även under vardagar, för att kompensera ett minskat affärsresande. Det innebär sannolikt en stor utmaning i förmågan att anpassa utbudet eftersom det är stora skillnader i betalningsförmåga och kvalitetskrav mellan affärsresenärer och privatpersoner.

Remissbehandling av programmet

Förslag till reviderat program har remissbehandlats 2021-10-11 -- 2022-02-01 av nämnder, styrelser och råd i staden, branschorganisationer, akademi, GR samt medlemskommunerna i GR. Totalt har 44 yttranden inkommit, varav 23 kommer från nämnder, styrelser och råd i Göteborgs Stad. Ingen av de svarande instanserna avstyrker förslaget till program.

Arbetsstagarorganisationerna

I enlighet med kommunstyrelsens beslut om återremiss, har arbetsstagarorganisationerna Unionen respektive Hotell och restaurangfacket getts möjlighet att lämna synpunkter 2022-06-22 – 2022-09-01. Unionen har lämnat synpunkter vilka redovisas i tjänsteutlåtandet från Göteborg & Co, bilaga 1

I enlighet med kommunfullmäktiges återremiss 2022-12-08 § 35 har ett antal tillägg och förtydliganden gjorts i programmet om kompetensförsörjnings- och utbildningsfrågor, med utgångspunkt från Unionens remissvar. Alla ändringar finns samlade i ändringstabellen som ingår i tjänsteutlåtandet från Göteborg & Co.

Göteborg & Co bedömer i övrigt att de generella synpunkter som lyfts i Unionens yttrande, exempelvis kring frågor som rör kollektivtrafik, studentperspektiv och digitalisering, omhändertas i förslag till program för destinationsutveckling i den mån programmet har rådighet.

Kulturnämnden

Göteborg & Co har i nära samverkan med tjänstepersoner på kulturförvaltningen tagit fram förslag på tillägg och justeringar i destinationsutvecklingsprogrammet i syfte att på ett bättre sätt omhänderta synpunkterna från kulturnämnden. Göteborg & Co understryker att fortsatt samverkan mellan Göteborgs Stads kulturprogram, Göteborgs stads plan för kulturprogrammet 2023–2026 samt program för destinationsutveckling är avgörande för omhändertagandet av de tre åtgärder som anges i kommunfullmäktiges återremiss.

Kulturutövare och aktörer inom kulturbranschen är ett stort antal av kulturområdets branscher och verksamheter som sedan tidigare är inkluderade i de mätningar som

används inom ramen för uppföljning av destinationsutvecklingsprogrammet. En specifikation över inkluderade branscher och verksamheter finns i bilagan till programmet, "Fördjupningsmaterial Göteborgs Stads program för destinationsutveckling".

Göteborg & Co betonar den pågående, befintlig samverkan mellan kulturförvaltningen, Business Region Göteborg och Göteborg & Co inom ramen för föreslagen Plan för kulturprogrammet 2023-2026. I den är Göteborg & Co ansvarig respektive delansvarig för flera aktiviteter med direkt koppling till synpunkterna i kulturnämndens remissvar. Bolaget ska arbeta med dessa frågor tillsammans med kulturförvaltningen under de kommande åren.

Göteborg & Co redovisar att de genomför olika insatser för att följa konsumtionsmönster på destinationen. Kulturevenemang av olika slag är en väsentlig del av utbudet som analyseras i de besökar- och invånarundersökningar som ligger till grund för flera av indikatorerna i programmet. De mätningar och undersökningsmetoder som utförs av Göteborg & Co utvecklas ständigt. I samarbete med kulturförvaltningen kommer dessa metoder ytterligare att utvecklas.

Samtliga

Göteborg & Co delar in remissvaren i tre huvudkategorier:

1. Synpunkter på mål, målbild och indikatorer
I första hand är det risken för målkonflikter som lyfts. De områden som pekas ut är; hållbara transporter och klimatavtryck, ökad belastning på stadens offentliga miljöer, förtätning och invånarperspektiv samt målstyrning i relation till andra program och planer.
Några remissinstanser efterlyser en bättre jämvikt mellan de tre hållbarhetsdimensionerna i programmet.
Ett stort antal av remissvaren vill se fler indikatorer som belyser dels näringens ekonomiska effekt, dels dess klimatavtryck.
Företrädare för näringen lyfter fram att pandemin har inneburit en ökad osäkerhet att bedöma branschens fortsatta utveckling.
2. Synpunkter på genomförande, roller och ansvar
Flera yttranden pekar på behovet av konkreta handlingsplaner som tydliggör vilka insatser som förväntas. Några nämnder lyfter behovet av tydligare samordning mellan olika program, till exempel med det näringslivsstrategiska programmet.
Representanter för besöksnäringen lyfter fram behovet av en tydlig koppling till trygghets- och kompetensförsörjningsfrågor eftersom de är viktiga för hållbar tillväxt inom besöksnäringen.
3. Övriga synpunkter samt textändringar av mindre karaktär

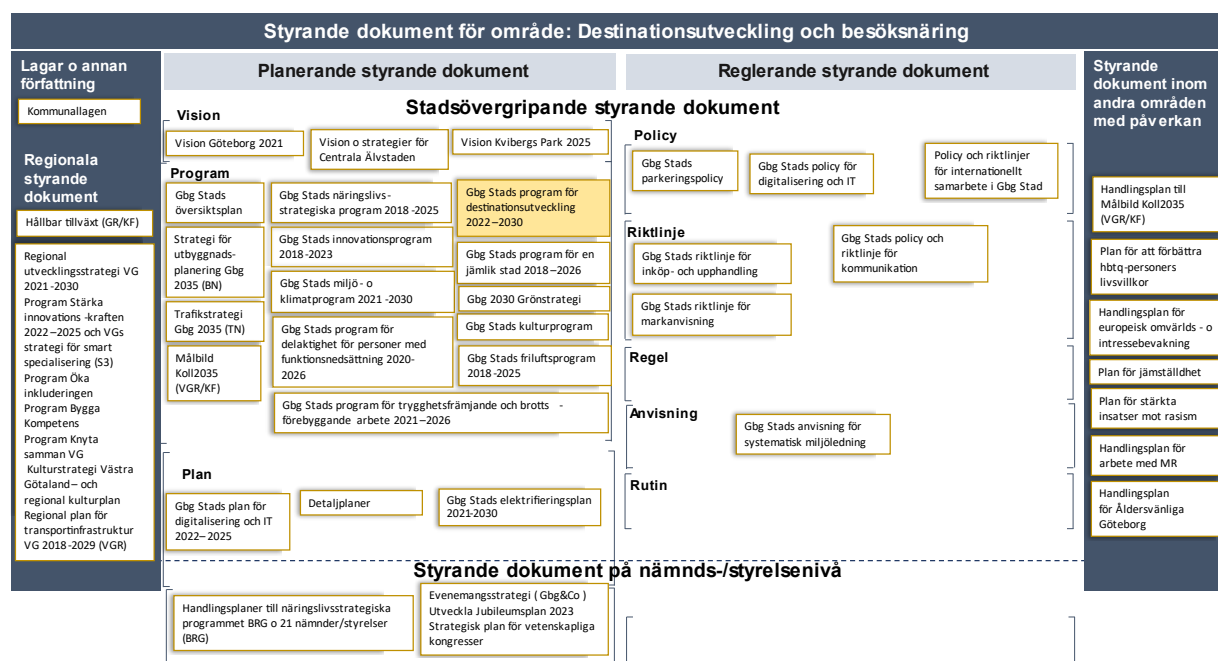
I tjänsteutlåtande från Göteborg & Co redovisas hur de lämnade synpunkterna har hanterats i aktuellt förslag till reviderat program.

En sammanställning av inkomna remissvar finns i underlaget till styrelsemötet i Göteborg & Co.

Styrmiljön för programmet

I styrmiljöbilderna på nästa sida ges en översikt över de styrande dokument som har en direkt eller indirekt koppling till programmet. Det finns även lokala styrande dokument som till exempel Evenemangsstrategin som Göteborg & Co styrelse har antagit. Den är föremål för revidering efter att detta program är antagen och utformas då som en handlingsplan.

Bilden visar på vikten av samarbete och samverkan med berörda nämnder, styrelser och andra aktörer, bland annat för att hantera målkonflikter mellan befintliga program och planer. Det finns även beroenden mellan förslaget till program och de utvecklingsarbete som redan pågår enligt beslutade program och planer.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar att den genomförda översynen av nuvarande program är nödvändig. Pandemin har på ett påtagligt sätt ändrat möjligheterna för besöksnäringens utveckling. Nuvarande program kan inte möta de nya förutsättningar som en hel bransch har. Programförslaget är till stora delar ett helt nytt program med ny målbild och ny innebörd. Kontoret anser att förslaget är genomarbetat och välstrukturerat och på ett tydligare sätt än nuvarande program anger färdriktning och strategier för den fortsatta utvecklingen. Förslaget har också en tydlig beskrivning av hur olika delar av stadens verksamheter kan bidra till genomförandet.

Benämning och målbild

Göteborg & Co föreslår att programmet ändrar benämning till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling. Namnbytet på programmet kan vara motiverat, då det markerar ett bredare perspektiv där staden har större rådighet över de olika förutsättningar som kan bidra till att skapa möjligheter för besöksnäringens utveckling.

Stadsledningskontoret bedömer att programförslaget också innebär en förskjutning i fokus med utveckling av besöksnäringen. Hittillsvarande program har använt "turism" och "gästnätter" som bärande begrepp för att beskriva utveckling och mål inom besöksnäringen. I förslag till program för destinationsutveckling är i stället "besökare" ett bärande begrepp. Detta begrepp omfattar besökare, invånare och verksamheter som finns i Göteborgsregionen. Definitionen av besöksnäring är inte, som i hittillsvarande program, med fokus på vem kunden är, eller kommer ifrån. Fokus ligger i stället på vilka upplevelser destinationen kan erbjuda.

Stadsledningskontoret konstaterar att med programförslagets betoning på att fokusera på det som staden har rådighet över, skapar det förutsättningar för att hantera såväl avgränsningar i överlappande ansvarsområden, som incitament för ökad samverkan och samarbete med delar av stadens verksamheter med uppdrag med fokus på boende, besökare och verksamheter, exempelvis kulturnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, Got Event AB, Business Region Göteborg AB.

Stadsledningskontoret noterar att förslaget till program beskriver affärsresandets stora betydelse för besöksnäringen i Göteborg. Kundsegmentet har historiskt svarat för hälften av antalet övernattningsnätter och mer än hälften av intäkterna i branschen, vilket bland annat motiverat investeringar i ökad hotellkapacitet. Under 2021 har en viss återhämtning skett i antal gästnätter, men det är framför allt inom privata gästnätter. Den samlade volymen under året når upp till 70% av antalet gästnätter 2019.

Utöver pandemin kan den ökade användningen av digitala möten i kombination med näringslivets ökade medvetenhet om miljö- och klimatkonsekvenserna av ett ökat resande, leda till att återhämtningen inom detta segment tar lång tid. Det får sannolikt konsekvenser för branschens vilja och förmåga till investeringar.

Stadsledningskontoret bedömer att det är av strategisk betydelse att Göteborg & Co noga följer den fortsatta utvecklingen inom besöksnäringen. Framför allt investeringsviljan i branschen samt besöksnäringens aktörers förmåga att anpassa sig till nya marknadsförutsättningar. Stadsledningskontoret ser också ett behov av att Göteborg & Co noga följer hur de olika kundsegmenten utvecklas i förhållande till varandra och löpande bedömer vilka åtgärder som kan genomföras för att utveckla destinationen enligt programmet.

Hållbarhetsdimensionen

Programförslaget innebär en väsentlig ambitionshöjning och ökad tydlighet jämfört med nuvarande program. Flera av remissinstanserna pekar också på detta som en positiv förbättring. I förslaget redovisar Göteborg & Co en bild över hur programmet bidrar till de olika delmål inom Agenda 2030.

Samtidigt finns uppenbara målkonflikter, utveckling av besöksnäringen innebär en sådan eftersom resor innebär transporter som har miljö- och climateffekter. Ett påtagligt ökat intresse för semester hemma under pandemin medförde också en ökad belastning på känsliga naturområden. Stora krav kommer att ställas på samverkan med andra delar av staden och samordning med andra relevanta styrande program.

Under de senaste åren har det skett förändringar inom besöksnäringen som medfört att Göteborg & Co och Got Event AB successivt håller på att förändra sina verksamhetsmodeller. Göteborg & Co räknar med att andelen internationella besökare

framöver kommer att sjunka och ersättas med nationella, regionala och lokala besökare. Göteborgs & Co ser även en framtid med avsevärt minskat affärsresande. En ytterligare förflyttning som påverkar klustret är att besökare i allt större utsträckning vill ha möjlighet att göra hållbara konsumtionsval.

Göteborg & Co och Got Event AB har historiskt haft fokus på att åstadkomma turistekonomiska effekter genom att marknadsföra staden, skapa förutsättningar för attraktiva möten och evenemang, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning inom besöksnäringen. De förändrade marknadsförutsättningarna har inneburit att Göteborg & Co är i en förflyttning av sitt uppdrag mot ett ökat fokus på jämvikt mellan de tre hållbarhetsdimensionerna.

Indikatorer och uppföljning

Göteborg & Co anger att bolaget kommer svara för uppföljningen av programmet och samla in data för de redovisade indikatorerna. Stadsledningskontoret konstaterar att det är ett förhållandevis stort antal indikatorer som ingår i uppföljningen, men kontorets bedömning är att de inte kommer innebära en ökad belastning för stadens verksamheter då de utgår från befintlig statistik samt intervjuundersökningar som samlas in respektive genomförs av Göteborg & Co.

För att nå en hållbar destinationsutveckling instämmer stadsledningskontoret i de yttranden som efterfrågar andra eller fler indikatorer för exempelvis mätning av näringsens klimatavtryck eller besökarnas transportval. Där det är möjligt behöver uppföljningen kompletteras med kvantitativa eller kvalitativa data och analyser över utvecklingen utifrån MR-perspektivet. Stadsledningskontoret ser positivt på att Göteborg & Co avser att fortsätta utveckla indikatorer som kan användas för att följa utvecklingen inom samtliga dimensioner i hållbar utveckling.

Genomförande

Göteborg & Co ansvarar för att samordna, leda och driva arbetet med att förverkliga och implementera programmet. Det ska enligt förslaget ske gemensamt i nära samverkan med berörda nämnder, styrelser och andra aktörer och kan variera i upplägg och metod utifrån egenskaper i respektive strategi. Stadsledningskontoret konstaterar att det valda angreppssättet tillåter flexibilitet i val av metoder, men är samtidigt inte tydligt i nuläget hur genomförandet kommer att bedrivas i alla delar. För en destinationsutveckling som inkluderar de som upplever att de exkluderas från många sammanhang behöver en samverkan ske med exempelvis kommunstyrelsens rättighetsbaserade råd i det fortsatta arbetet.

Stadsledningskontoret instämmer i att Göteborg & Co vid behov, i samverkan med berörda nämnder och styrelser, kan utforma handlingsplaner för genomförande av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling. Dessa ska fastställas av styrelsen i Göteborg & Co och, i relevanta delar, av berörda nämnder och styrelser. I det arbetet bör Göteborg & Co beakta möjligheten att integrera befintliga styrande program och planer inom den egna verksamheten, som delar i dessa handlingsplaner. Ett exempel på det är nuvarande evenemangsstrategi.

Stadsledningskontoret håller med Göteborg & Co att det kan finnas olika sätt att implementera olika delar av programmet. Ibland kan handlingsplaner vara ett sätt men som ska användas restriktivt för att undvika en allt för omfattande styrning i organisationen.

Enligt stadsledningskontorets mening kan ett fungerande samarbete mellan berörda nämnder och styrelser nå programmets avsedda effekter. Det kan exempelvis ske genom att åtgärder och aktiviteter inarbetas i respektive nämnds eller styrelses budget och affärsplan.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022-2030

§ 35, 0561/22

Beslut

Enligt återremissyrkande från V, MP och S med viss justering:

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 återremitteras till kommunstyrelsen som får i uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden gällande att:

- förtydliga värdet av kulturutövarnas roll för destinationen,
- förtydliga att kulturbranschen behöver förutsättningar för att bidra till att skapa och iscensätta upplevelser så att Göteborg har ett attraktivt utbud året runt,
- kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån kulturområdet och att analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, samt utveckla och förtydliga indikatorer utifrån kulturnämndens remissvar.

Handling

2022 nr 231.

Yrkanden

Kalle Bäck (KD), Eva Flyborg (L) och Hakan Önal (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jörgen Fogelklou (SD) och Jonas Stenberg (D) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkande från D i kommunstyrelsen.

Grith Fjeldmose (V) och Jonas Attenius (S) yrkar att ärendet ska återremitteras till kommunstyrelsen i enlighet med yrkandet från V, MP och S i kommunstyrelsen med den justeringen att ärendet ska återremitteras till kommunstyrelsen och inte Göteborg & CO.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på dels ärendets återremiss och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunfullmäktige beslutat avgöra ärendet vid dagens sammanträde. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för ärendets avgörande idag och Nej för ärendets återremiss”.

Omröstningen utfaller med 41 Ja mot 40 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 10.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat återremittera ärendet till kommunstyrelsen (minoritetsåterremiss).

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen (minoritetsåterremiss)

Dag för justering

2022-12-14

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Anneli Rhedin

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022-2030

§ 11, 0561/22

Beslut

Enligt återremissyrkande från V, MP och S:

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 återremitteras till kommunstyrelsen som får i uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden gällande att:

- förtydliga värdet av kulturutövarnas roll för destinationen,
- förtydliga att kulturbranschen behöver förutsättningar för att bidra till att skapa och iscensätta upplevelser så att Göteborg har ett attraktivt utbud året runt,
- kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån kulturområdet och att analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, samt utveckla och förtydliga indikatorer utifrån kulturnämndens remissvar.

Handling

Protokollsutdrag från kommunfullmäktige den 8 december 2022, § 35 med tillhörande handlingar.

Yrkanden

Ordföranden Jonas Attenius (S) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från V, MP och S i kommunfullmäktige den 8 december 2022.

Axel Josefson (M) yrkar avslag på återremissyrkandet från V, MP och S i kommunfullmäktige den 8 december 2022 och bifall till stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande 13 maj 2022, reviderat den 20 september 2022.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på dels ärendets återremiss och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunstyrelsen beslutat återremittera ärendet. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för ärendets återremiss och Nej för ärendets avgörande idag”.

Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP) och ordföranden Jonas Attenius (S) röstar Ja (7).

Axel Josefson (M), Martin Wannholt (D), Axel Darvik (L), Elisabet Lann (KD) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstar Nej (5).

Jörgen Fogelklou (SD) avstår från att rösta (1).

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret (återremiss)

Dag för justering

2023-01-30

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Jonas Attenius

Justerande

Axel Josefson

PROTOKOLLSUTDRAG

§ 102

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 (bilaga 1-7)

Kommunstyrelsen beslutade den 15 juni 2022, § 511, att återremittera ärendet för inhämtande av yttrande från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket. Yttrande har inkommit från Unionen. Förelåg förslag till beslut enligt bilaga till kallelsen.

Beslut

Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sekreterare

Jan Persson

Ordförande

Jonas Ransgård

Justerare

Madeleine Jonsson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-04-14

Diarienummer 0306/21

Handläggare: Åsa Borvén, Sofi Strömberg

Telefon: 031-368 40 00

E-post: asa.borven@goteborg.com,
sofi.stromberg@goteborg.com

Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborg & Co AB;

1. Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Göteborgs kommunfullmäktige beslöt vid sammanträde 2018-02-22, §36 att fastställa Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 samt uppdra åt Göteborg & Co styrelse att initiera och leda arbetet med att utarbeta handlingsplaner utifrån programmet i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser. Göteborg & Co uppdrogs även att vid behov återkomma till kommunfullmäktige med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

Det globala utbrottet av covid-19 har fått tydliga och allvarliga effekter för besöksnäringen över hela världen. En av effekterna är att redan tidigare kända trender inom exempelvis digitalisering, konsumtions- och resmönster har förstärkts och accelererat. Förändringarna synliggjorde behovet av en översyn av målbild och strategier i syfte att stärka programmets roll som långsiktigt styrdokument i utvecklingen av en destination och besöksnäring i förändring. En revidering av programmet initierades i februari 2021 för att spegla och omhänderta de omställningar och rikttningsförändringar som destinationen står inför.

Förslag till reviderat program har varit på remiss under perioden 2021-10-11 till 2022-02-01 och förslag till slutversion föreligger. I slutversionen föreslås programmets titel ändras till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030.

Bolaget bedömer att revidering av programmet har genomförts i enlighet med utpekade inriktningar och ambitioner och i nära samverkan med relevanta parter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Programmet och dess strategier ska säkerställa att de investeringar som genomförs bidrar till en hållbar tillväxt i staden och destinationens besöksnäring. En växande näring bidrar med ökade skatteintäkter, skapar fler arbetstillfällen för destinationens invånare och bidrar genom ökad lönsamhet till investeringsvilja. En välmående destination som kan visa på tillväxt gör det mer attraktivt att flytta till och etablera sig i regionen.

Ansvar för att samordna, leda och driva arbetet med att förverkliga och implementera programmet sker inom Göteborg & Co:s ordinarie budgetram. Eventuella löpande kostnader för undersökningar och uppföljning i relation till programmets målsättningar bedöms också rymmas inom bolagets ordinarie budget. Göteborg & Co stöttar nämnder och styrelser i att utveckla arbetet med programmets målsättningar i den ordinarie verksamheten, såväl som att i förekommande fall säkerställa framtagandet av handlingsplaner. Handlingsplanerna ska redogöra för eventuella ekonomiska konsekvenser för berörda nämnder och styrelser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Destinationens utveckling utifrån programmets målbild och strategier innebär både positiva effekter och ett ökat tryck på samhälle och miljö. Utgångspunkten för programmet är att bidra med största möjliga positiva påverkan och samtidigt verka för att minimera de negativa effekterna.

Programmets mål och strategier ska skapa förutsättningar för en hållbart växande destination, med hänsyn tagen till klimat och miljö, där utvecklingen av destinationen bidrar positivt till stadens arbete mot uppsatta mål avseende den ekologiskt hållbara staden. Det handlar exempelvis om ökat fokus mot närmarknader, stimulera till längre vistelsetid på destinationen samt att verka för att främja hållbara transportmedel. Detta då transporten till och från destinationen ofta utgör det största klimatavtrycket i samband med en resa. Programmets mål och strategier handlar också om att bidra till utvecklingen av utbudet av miljöcertifierade aktörer, erbjudanden och upplevelser samt att förebygga och hantera exempelvis platsers kapacitet och slitage.

Bedömning ur social dimension

En hållbar destination ska upplevas som en trygg och säker plats där det finns möjligheter att röra sig fritt och delta i destinationens breda utbud av upplevelser. Deltagandet sker utan rädsla för att utsättas för brott eller för diskriminering på grund av till exempel kön, trosuppfattning, hudfärg, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Göteborgs stads arbete mot uppsatta mål om ökad jämlikhet, tillgänglighet, jämställdhet, antirasism och icke-diskriminering bidrar till att destinationen blir en mer attraktiv och tryggare plats att besöka.

Genom att involvera näringsliv, akademi, civilsamhälle och invånare skapas gemensamma mål, känslor av tillhörighet och gemenskap, ökad tillit och framtidstro samtidigt som det ger synergieffekter och nytta för invånare och besökare. Genom en närmare dialog med invånare och besökare kan upplevelsen av destinationen liksom efterfrågan analyseras och effekter inom exempelvis tillgänglighet, bemötande, utbud och kvalitet mätas. På så sätt ökar den gemensamma förståelsen för nytta, värde och utvecklingsbehov kopplat till destinationen.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030
2. Fördjupningsmaterial Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030
3. Sändlista och sammanfattning inkomna yttranden
4. Omvärldsanalys mars 2022

Ärendet

Göteborg & Co styrelse beslöt 2021-02-08 §11 att ge VD i uppdrag att påbörja revidering av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030. Förslag till reviderat program har varit på remiss och styrelsen ska nu fatta beslut om förslag till slutversion. I slutversionen föreslås programmets titel ändras till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs kommunfullmäktige beslöt vid sammanträde 2018-02-22, §36 att fastställa Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 samt uppdra åt Göteborg & Co styrelse att initiera och leda arbetet med att utarbeta handlingsplaner utifrån programmet i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser. Vidare beslöts att programmet ska utvärderas en gång per mandatperiod och att en första utvärdering skulle genomföras senast årsskiftet 2019–2020. Göteborg & Co uppdrogs även att vid behov återkomma till kommunfullmäktige med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

Den ursprungliga tidplanen gav att en första revidering av programmet skulle genomföras under år 2023 och översändas för beslut i kommunfullmäktige vid årsskiftet 2023/2024. Förändringar i omvärlden har belyst behovet av en översyn av målbild och strategier i programmet. En tidigarelagd revidering av programmet initierades för att spegla och omhänderta de omställningar och rikttningsförändringar som destinationen och besöksnäringen står inför. Behovet av tidigarelagd revidering bekräftades i dialog med Göteborgs Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Göteborg & Co styrelse beslöt 2021-02-08 §11 att ge VD i uppdrag att påbörja revidering av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030.

Förslag till förändring av programmets titel

Under arbetet har frågan om programmets titel aktualiserats. I föreliggande, reviderade förslag hanteras destinationsutveckling ur ett större perspektiv där besöksnäring, samhällsutveckling, stadsutveckling, besökskarperspektiv och invånarperspektiv är delar i helheten. I det reviderade programmet står destinationens långsiktiga utveckling och attraktionskraft i fokus. Bolaget bedömer därför att en förändring av programmets titel är relevant i relation till programmets breddade och uppdaterade inriktning.

En namnändring bedöms också vara relevant utifrån stadens perspektiv, då rådigheten över besöksnäringens aktörer och företag ofta är mindre och indirekt. Begreppet destinationsutveckling omfattar fler perspektiv och områden där staden har möjlighet och rådighet att bidra till, samt påverka, utvecklingen inom. Att bredda programmets titel synliggör också styrkan i samspelet mellan de 13 kommunerna och vikten av att hela destinationen utvecklas tillsammans.

Göteborg & Co föreslår därför att programmet ska benämnas "Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030".

Programmet och Agenda 2030

Göteborgs Stads övergripande arbete med hållbar utveckling och FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030, bygger på ett aktivt deltagande från såväl näringsliv som

offentlig verksamhet för att gemensamt nå de lokala och globala mål som är kopplade till de tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekonomisk och ekologisk. I Göteborgs Stads styrning genom planer och program speglas detta exempelvis genom Göteborgs Stad årliga kartläggning av hur den kommunövergripande styrningen i form av budgetmål, program och planer relaterar till de globala målen. Flera av stadens planer och program har flyttat fram positionerna inom de tre hållbarhetsdimensionerna. Reviderat program för destinationsutveckling 2022–2030 har som ambition att vara en tydlig del av, och verktyg för, det fortsatta stadenövergripande arbetet med hållbar utveckling.

Förslag till program för destinationsutveckling 2022–2030

Följande avsnitt redogör för de övergripande dragen i förslag till reviderat program. Kapitlet ger också en översikt av de huvudsakliga momenten i det nya förslaget till program.

Destinationen Göteborg har länge haft en världsledande position inom hållbar destinationsutveckling. I arbetet med destinationsutveckling ska hänsyn tas till människor, miljö, ekonomi och samhälle, med inställningen att ständigt förbättra och flytta fram positionerna. De senaste åren har fokus för besöksnäringen globalt vridits mot att stärka hållbara värden. Ur ett långsiktigt perspektiv bygger programmets förtydligade strategier, breddade målbild och nya indikatorer en mer robust destination, rustad för framtida utmaningar och förändringar. Målbilden för programmet är Hållbar destination 2030.

Programmets målbild har tre huvudinriktningar som beaktar de tre hållbarhetsdimensionerna - social, ekonomisk och ekologisk. Huvudinriktningarna delas i sin tur upp efter tre perspektiv; besöka, leva och verka. Inom varje perspektiv bryts målbilden ned i mätbara mål där hänsyn tagits till de tre hållbarhetsdimensionerna. För respektive mål finns indikatorer, där nuläge och målvärde anges. Förutom målbild och mål innehåller programmet fyra tvärgående strategier. Arbetet i strategierna relaterar och bidrar på olika sätt till de tre perspektiven och dess mål.

Arbetsprocess revidering

Förslag till reviderat program har utarbetats av Göteborg & Co genom en projektgrupp under ledning av programmets processledare. Arbetet med revideringen har löpande rapporterats till VD, ledningsgrupp och styrelse. En tjänstemannastyrgrupp bestående av VD och förvaltningsdirektörer har formerats för förankring i stadens förvaltningar och bolag. Vidare har löpande förankring skett i de övriga 12 kommunerna i Göteborgsregionen via processledare och VD:s medverkan i nätverk för näringslivsansvariga och kommunledning i Göteborgsregionen.

Förslaget till program har tagits fram i samverkan med tjänstepersoner på Göteborgs Stadshus AB och Stadsledningskontoret. Samverkan har skett genom löpande samrådsmöten under 2021 och 2022.

Göteborg & Co styrelse beslöt 2021-10-11 att remittera förslag till program till relevanta nämnder, styrelser och råd med önskemål om att inkomma med yttrande senast 2022-02-01. Programmet har även sänts på remiss till de övriga 12 kommunerna i Göteborgsregionen samt ett antal organisationer som representerar bransch, näringsliv och akademi. Sändlista samt kort sammanfattning av inkomna yttranden finns i bilaga 3 till detta tjänsteutlåtande. Inkomna yttranden i sin helhet finns att tillgå hos Göteborg & Co.

Totalt har 44 yttranden inkommit, varav 23 kommer från nämnder, styrelser och råd i Göteborgs Stad. Ingen av de svarande instanserna avstyrker förslaget till program.

I remissen ombads remissinstanserna särskilt ta hänsyn till följande frågeställningar:

- Övergripande synpunkter på programmets innehåll och struktur
- Eventuella förändringar eller tillägg av förslaget som anses nödvändiga ur verksamhetens/organisationens perspektiv
- Eventuella målkonflikter
- Om målen tydliggör riktningen för stadens gemensamma insatser
- Om strategierna bedöms leda till måluppfyllelse

De nämnder och styrelser som i programmet pekas ut som viktig aktör ombads också särskilt uppmärksamma:

- Om nämnden/styrelsen upplever att organisationen är omnämnd inom relevant område och i rimlig omfattning
- Om nämnden/styrelsen ser ytterligare kopplingar till strategier och målsättningar i stadens styrande dokument och/eller den egna organisationens uppdrag som inte fullt omhändertags i nuvarande förslag.

Inkomna yttranden och bolagets kommentarer

Programmets övergripande struktur med huvudinriktningar, perspektiv och mål upplevs som tydlig och välstrukturerad av de allra flesta remissinstanserna. Samtliga remissinstanser från stad och region ställer sig positiva till den nya målbilden om hållbar destination 2030. Flertalet instanser lyfter att den rikttningsförändring programmet genomgått inom ramen för revideringen är relevant och välmotiverad utifrån rådande förutsättningar och omvärldsförändringar. Det finns ett brett stöd bland remissinstanserna för den breddning av målbild och indikatorer som föreslås och man ser generellt positivt på de föreslagna huvudinriktningarna för programmet.

De organisationer från bransch och näringsliv som yttrat sig över förslaget ställer sig i huvudsak positiva till programförslaget. Flera av de svarande lyfter återhämtningsfrämjande insatser och utveckling av reseanledningar som avgörande faktorer för destinationens fortsatta utveckling och betonar vikten av att komma till handling.

Nedan följer en redogörelse av inkomna synpunkter samt bolagets kommentarer. Redogörelsen lyfter främst fram synpunkter som på ett eller annat sätt lett till justering i programmet. I vissa fall lyfts även synpunkter som inte lett till någon justering, men som av principiella skäl är viktiga att kommentera. Göteborg & Co har i bearbetningen av inkomna yttranden kategoriserat synpunkter i tre övergripande kategorier:

1. Mål, målbild och indikatorer
2. Genomförande, roller och ansvar
3. Övriga synpunkter samt textändringar av mindre karaktär

Utöver de synpunkter som lyfts nedan har remissförfarandet medfört ett stort antal relevanta inspel som bolaget beaktar och tar med sig in i det fortsatta arbetet med programmet.

1. Mål, målbild och indikatorer

Målkonflikter

Revideringen av programmet har tydliggjort områden med möjlig risk för målkonflikter. Bolaget bedömer att samtliga målkonflikter är relevanta. Målkonflikternas komplexitet är emellertid skiftande och metoder för att omhänderta dem framstår i vissa fall som mer självklara än andra.

För att programmet ska ge bättre förutsättningar för att hantera målkonflikterna har bolaget utvecklat och fördjupat resonemangen kring dessa målkonflikters omständigheter och påverkan på relevanta platser i programmet. Dels har resonemang utvecklats kring besöksnäringens utmaningar och möjligheter. Beskrivningar har också tillförts kring hur programmets mål och strategier leder till handlingar som ger förutsättningar för att målkonflikterna kan omhändertas eller mildras.

Hållbara transporter och klimatavtryck

En målkonflikt rör resandets koppling till koldioxidutsläpp från fossildrivna transporter och behovet av relevanta mätmetoder och aktiviteter för att bidra till förändring. Miljö- och klimatanmännen konstaterar att förslaget till program har ett ökat fokus på inhemska besökare och besökare från närregionen. Nämnden betonar dock att fortsatt resande med flyg ytterligare ökar klimatavtrycket samt att programförslaget inte tar upp hur staden ska verka för att minska andelen besökare som reser till och från destinationen med flyg. Även Göteborg Energi lyfter att programmets ambition att utveckla destinationen genom god tillgänglighet, exempelvis via flyg, står i kontrast till stadens hållbarhetsmål.

För att minska besöksnäringens negativa påverkan på målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram anser miljö- och klimatanmännen vidare att programmets goda intentioner om att bli en miljö- och klimatsmart destination bör förstärkas ytterligare. Nämnden bedömer att detta kan åstadkommas genom att stärka samarbetet med näringens aktörer för att utveckla affärsidéer som är hållbara ur ett miljö- och klimatperspektiv. Dessutom kan en ännu tydligare satsning på besökare från närområdet bidra. Miljöförvaltningen ser också att det finns synergier mellan flera av strategierna i det föreslagna programmet och

strategierna i miljö- och klimatprogrammet. Miljöförvaltningen välkomnar ett samarbete med Göteborg & Co för att dra nytta av, och växla upp, strategiarbetet i båda programmen.

Bolagets kommentar

Turism och besöksnäring bygger på att människor förflyttar sig. Det är då väsentligt att resan från start- till slutdestination fungerar oavsett transportslag och mellan olika färdssätt. Stadens och regionens geografiska läge gör att alla transportslag spelar en viktig roll för att destinationen ska kunna vara öppen och tillgänglig för världen. I den svenska regeringens nationella strategi för hållbar turism och växande besöksnäring betonas att ”alla transportslag behövs och behöver utvecklas till att närma sig nollutsläpp”. Göteborg & Co delar den bedömningen, vilket i bolagets mening också speglas i programmet. Samverkan mellan lokala, regionala och statliga beslutsfattare är avgörande för att beslut och regleringar ska möjliggöra utveckling och verklig påverkan. Här kan staden inte agera på egen hand och bolaget skulle gärna se att det fanns bättre förutsättningar för samverkan, exempelvis kring förbättrad tillgänglighet för nationell och internationell tågtrafik till och från Göteborg.

Ökad belastning, förtätning och invånarperspektiv

Ytterligare en potentiell målkonflikt ligger i invånarnas perspektiv och behov i förhållande till besökarperspektivet. Det kan handla om trängsel och överturism som kan leda till sociala spänningar, fysiskt slitage och nedskräpning på utsatta platser. Denna målkonflikt lyfts av exempelvis park- och naturnämnden och Centrum för turism. Kulturnämnden resonerar inom samma område, utifrån jämlik stad, gällande invånares möjligheter att delta i stadens utbud oavsett socioekonomiska förutsättningar. Fastighetsnämnden, trafiknämnden och byggnadsnämnden framhåller också att målkonflikter och svårigheter med prioritering kan uppstå vid avvägningar kring exempelvis markanspråk för olika ändamål, öppna ytor för evenemang jämfört förtätning samt mellan olika målgruppers behov.

Bolagets kommentar

För att motverka att målkonflikter uppstår kring skillnader i besökarens och invånarens behov och perspektiv är dialog med invånare och besökare ett verktyg. Att kontinuerligt lyssna av invånares upplevelse av turism- och besöksnäringens konsekvenser, öka delaktigheten i utvecklingen av destinationen som helhet och olika platser inom den, kan förebygga och hantera denna utmaning. Stadens samverkan med besöksnäringens befintliga och nya aktörer i deras processer med affärs- och konceptutveckling av hållbara och attraktiva produkter är också en nyckelfråga. Platser i såväl stadsmiljö som natur behöver utvecklas, vårdas och omhändertas genom att exempelvis bevaka och följa potentiellt överutnyttjande av platser och att all utveckling sker med omsorg om själva platsen. I programmet har dessa områden utvecklats och förtydligats.

Målstyrning i relation till andra program och planer

En tredje identifierad målkonflikt berör målstyrning och risken för dubbelstyrning via andra styrande dokument i staden där besöksnäringsperspektivet och besökarperspektivet berörs. Denna målkonflikt lyfts av exempelvis miljö- och klimatanämnden, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, nämnden för demokrati- och medborgarservice, Business Region Göteborg samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Samtliga menar att eventuella målkonflikter med andra program är viktiga att identifiera och kartlägga i förestående arbete med handlingsplaner.

Bolagets kommentar

Bolaget konstaterar att potentiella målkonflikter kan uppstå i alla stadens program som syftar till att peka ut en riktning och att uppnå förbättringar inom ett visst område. Bolagets ambition är att programmets strategier och mål ska vara värdefulla verktyg i att identifiera både synergier och målkonflikter, att hitta nya verkningsfulla samverkansformer och nya sätt att omhänderta målkonflikterna.

Bolaget avser att riskområden och potentiella målkonflikter ska bedömas, prioriteras och hanteras som en central del i det efterföljande arbetet med att ta fram handlingsplaner för programmet.

Ökad jämvikt mellan de tre hållbarhetsdimensionerna

Miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, demokrati- och medborgarservice samt Göteborgs Stads råd för HBTQI-frågor med flera lyfter att beskrivningarna kring inkludering och tillgänglighet behöver förtydligas för att stärka den sociala dimensionen i programmets mål och strategier. Vidare efterfrågar exempelvis trafikinämnden, Göteborg Energi, Business Region Göteborg, miljö- och klimatnämnden samt nämnden för demokrati- och medborgarservice ett förtydligande och utveckling av programmets mål- och strategibeskrivningar för att säkerställa att samtliga tre hållbarhetsdimensioner omhändertas på ett ändamålsenligt sätt. De svarande menar att en obalans i indikatorer för hållbarhet kan innebära en risk att de tre hållbarhetsdimensionerna inte får lika stort fokus i implementeringen av programmet.

Miljö- och klimatnämnden menar att det skulle kunna bli tydligare i programmet hur målen och strategierna hänger ihop sett till den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Centrum för turism menar på samma tema att målen till övervägande del handlar om attraktivitet och ekonomiska värden, medan målsättningar avseende exempelvis socioekonomiska värden och klimatomställning får mindre utrymme. Några svarande menar vidare att kopplingen mellan vissa indikatorer och strategier är oklara och i behov av förtydligande för att öka programmets styrförmåga mot de beskrivna målen.

Bolagets kommentar

I förslag till slutversion har kunskapshöjande information och moment lyfts in i programmet från det som i remissversionen utgjorde fördjupningsmaterial. Åtgärderna syftar till att utveckla resonemang i målbeskrivningar och strategier för att uppnå efterfrågad större jämvikt mellan de tre hållbarhetsdimensionerna. Exempelvis har begreppsförtydliganden gjorts utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Utifrån perspektivet att stärka balansen mellan de tre hållbarhetsdimensionerna har samtliga strategier arbetats igenom och justerats. Åtgärderna har även syftat till att förtydliga kopplingen mellan mål, strategier och indikatorer.

Målvärden, indikatorer och mätmetoder

Ett stort antal svarande från stad, region och näringsliv efterfrågar andra eller fler indikatorer för exempelvis turistisk omsättning, mätning av näringsens klimatavtryck eller besökarnas transportval. Även alternativa mätmetoder efterfrågas. Att remissversionen inte var komplett vad gäller målvärden, indikatorer och mätmetoder uppfattas som en risk för programmets måluppfyllelse.

Bolagets kommentar

I föreliggande förslag till slutversion har programmet kompletterats med en indikator för hållbarhetscertifierade evenemang och möten. Vidare har justeringar gjorts för att stärka miljöperspektivet i den ekologiska dimensionen.

I dagsläget saknas tillförlitliga metoder och indikatorer för att på destinationsnivå mäta exempelvis turismomsättning eller klimatutsläpp kopplat till besök. Flera remissinstanser efterfrågar indikatorer för besökarens val av transportslag. Detta är emellertid förknippat med stor osäkerhet då det i dagsläget saknas möjligheter att urskilja när det är en besökare eller en invånare som reser till eller från destinationen med exempelvis flyg. Statistik som särredovisar besöksnäringens relaterade resor från exempelvis arbetspendling via tåg finns heller inte tillgängligt. Bolaget bedömer därför att indikatorer avseende transportslag inte bör ingå i programmet i dagsläget.

Vid tidpunkten för detta programs framtagande råder fortfarande stor osäkerhet kring besöksnäringens återhämtning efter coronapandemin. Utgångspunkten vid målsättning av flera av de utvalda indikatorerna har varit att initialt återgå till den nivå som noterades 2019. Utvecklingen av mätmetoder och analys går snabbt framåt. Inom vissa områden, exempelvis mätning av besöksnäringens positiva samhällseffekter, pratas det globalt i termer av paradigmskifte kring synen på mätning och analys. Det resoneras även kring vilka faktorer som är relevanta att mäta, hur tecken på återhämtning från pandemin ska tolkas och hur osäkerheten i scenariobedömningar ska hanteras. Göteborg & Co medverkar i och följer det nationella och globala arbetet med att utveckla mätmetoder och analysverktyg kring besöksnäringens relaterad data. Bolaget avser att fortsätta detta intensiva arbete kontinuerligt under de kommande åren.

För att förtydliga målstyrningen och stärka programmets framdrift har målvärden tillförts för flertalet indikatorer som saknade specificerat målvärde i programmets remissversion. Målvärdena ska skapa engagemang bland näringens aktörer och inom staden, vilket i sin tur bidrar till att stärka destinationens långsiktiga attraktionskraft. Målvärdena utgår från utvecklingen som den såg ut innan pandemin och tar hänsyn till bedömningar kring förutsättningar för återhämtning som är kända våren 2022. Målvärdena ska visa en riktning med tilltro till destinationens starka attraktionskraft. Samtidigt är det av vikt att förhålla sig med insikt och medvetenhet kring de osäkerheter som fortsatt råder samt att ta pågående utveckling av metoder för mätning och uppföljning inom besöksnäringen i beaktande.

En årlig uppföljning och utvärdering av ett antal av programmets indikatorer bedöms vara nödvändig för att upprätthålla en god målstyrning. Även den sedan tidigare uttryckta ambitionen om en fördubbling av antalet kommersiella gästnätter (basår 2015) kommer att inkluderas i utvärderingen. Om utvärdering och analys visar på ett behov av att revidera en eller flera indikatorer, eller om en mer tillförlitlig mätmetod utvecklats som påverkar nyckeltalen, kommer bolaget att föreslå en sådan revidering. Bolaget avser genomföra en första uppföljning vid årsskiftet 2022/2023.

Under perioden fram till utvärderingen fortlöper bolagets gemensamma arbete tillsammans med Business Region Göteborg i syfte att utveckla mätmetoder för målet *“Besöksnäringen stärker övrigt näringsliv och akademi på destinationen”*.

Pandemins långsiktiga konsekvenser för näringen

Flera av de organisationer från bransch och näringsliv som yttrat sig över förslaget lyfter pandemins långsiktiga konsekvenser för aktörers finansiella stabilitet och vikten av samverkan för att navigera i en långsiktigt osäker tillvaro. Särskilt betonas behov av indikatorer och metoder för att mäta besöksnäringens ekonomiska effekter och dess bidrag till samhällsutvecklingen. Återhämtningsfrämjande insatser och utveckling av reseanledningar bedöms också som avgörande faktorer för destinationens fortsatta utveckling.

Liseberg betonar att en av de mest markanta strukturella förändringarna efter coronapandemin bedöms vara omställningen från affärs- till privatturism. Denna omställning kommer kräva ett stort fokus på permanenta besöksanledningar, inte minst för att både den regionala och nationella konkurrensen förväntas öka markant. Omställningen gäller i synnerhet hotellnäringen i Göteborg.

Vidare lyfter Storhotellgruppen att destinationen står inför ett kapacitetsöverskott till följd av stora investeringar i hotellindustrin som initierades innan pandemins utbrott. Storhotellgruppen betonar vikten av internationellt resande och menar att programmet riskerar att ha för stor tilltro till det inhemska resandet för att nå målen avseende gästnätter.

Bolagets kommentar

Bolaget delar helt branschens och näringslivets uppfattning om att pandemins påverkan på företagets finansiella situation är omfattande samt att en snabb och stabil återhämtning är avgörande för destinationens framtid. Pandemin har pågått längre än vad som kunnat förutspås och de negativa konsekvenserna för näringen har blivit mer långtgående.

Bolagets förhoppning är att programmet och dess kommande handlingsplaner ska bidra till att skapa förutsättningar för en snabb och kraftfull återhämtning och samtidigt bygga en mer robust destination, stärkt inför framtida utmaningar.

Programmet strategier syftar till att skapa förutsättningar för att nya och befintliga reseanledningar på destinationen stärks och utvecklas med långsiktig konkurrenskraft. Det görs exempelvis genom att verka för säsongutjämning och att nå nya målgrupper. Genom kunskapsdrivet arbete och analys kan destinationen följa efterfrågan och arbeta med affärs- och produktutveckling som bygger ett långsiktigt attraktivt utbud. Strategierna ska främja tillgänglighet till och inom destinationen samt utvecklingen av ett konkurrenskraftigt utbud av arenor, boenden och anläggningar.

Programmets strategier utgår från stadens rådighet. Nära samverkan mellan det offentliga och privata är en mycket viktig del i det fortsatta arbetet utifrån programmets mål och strategier. Näringsens aktörer, med sin kompetens och specialistkunskap, spelar en viktig roll i det arbetet. Ambitionen är att programmets mål och strategier ska ge stad och näring gemensamma fokusområden för att tillsammans flytta fram positionerna. Löpande uppföljning av besöksnäringens utveckling och kunskapsutbyte är en viktig del av det gemensamma arbetet.

Övrigt

Kulturnämnden anser att kulturens och föreningslivets roll och bidrag på flera sätt bör förtydligas inom programmets perspektiv och strategier. Även Higab framför att föreningslivet är en viktig aktör och leverantör av upplevelser i syfte att levandegöra

stadens kulturmiljöer, som i sin tur skapar mervärden för invånare, det lokala näringslivet och besökare.

Bolagets kommentar

Åtgärder har gjorts för att stärka kulturens och föreningslivets roll, exempelvis i programmets strategier samt i perspektivet "verka".

2. Genomförande, roller och ansvar

Implementering, handlingsplaner och Göteborg & Co:s roll

I flera yttranden framhålls att det framtida arbetet med handlingsplaner behöver konkretisera vägen framåt och tydliggöra vad som förväntas, inte minst för de nämnder och styrelser som pekas ut som viktiga aktörer i programmets strategier. Trafiknämnden ser exempelvis en risk att styrförmågan i programförslaget är oklar då många aktörer pekas ut som viktiga och flera nämnder och styrelser har olika grad av rådhets över beslut som berör en och samma strategi eller aktivitet. Flera instanser lyfter att Göteborg & Co har en viktig roll i det fortsatta arbetet med att implementera programmet, konkretisera och leda arbetet mot måluppfyllelse.

Fastighetsnämnden menar att tematiskt, koncentrerat samarbete i näringslivsfrågor, för nämndens del, sker inom befintliga strukturer för det näringslivsstrategiska programmet. Nämnden menar att det är nödvändigt att arbetsformer och struktur utformas effektivt och i relation till redan pågående arbete. Även stadsbyggnadsnämnden lyfter behovet av samordning med handlingsplaner i det näringslivsstrategiska programmet samt förvaltningens redan pågående arbeten som har koppling till besöksnärings- och besökskarperspektiven.

Göteborgsregionen betonar vikten av att i genomförandet använda och stärka befintliga samverkansstrukturer för gemensamma frågor. Vidare lyfter exempelvis kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, nämnden för demokrati- och medborgarservice samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning att eventuella målkonflikter med andra program är viktiga att identifiera och kartlägga i framtida arbete med handlingsplaner.

Bolagets kommentar

Bolaget tar till sig synpunkterna som pekar på att arbetsformer och struktur för implementering av programmet bör utformas effektivt och i relation till redan pågående arbete. Göteborg & Co delar bilden av att samverkan och planering är av yttersta vikt för att samordna och effektivisera möjligheten till deltagande från stadens nämnder och styrelser.

I programmet konstateras att det fortsatta arbetet ska drivas utifrån programmets målbild, men kan variera i upplägg och metod utifrån egenskaper i respektive strategi. Det kan exempelvis handla om frågeställningar där ett etablerat arbete eller samarbete redan finns, medan andra områden är helt nya och där arbetet behöver byggas från grunden. Göteborg & Co delar uppfattningen att bolaget har en viktig roll och har för avsikt att säkerställa att arbetet i största möjliga mån ska koppla an till redan upparbetade arbetsformer och strukturer. Ett sådant exempel är nära samverkan med Business Region Göteborg och det arbete som sker inom ramen för handlingsplaner kopplade till det näringslivsstrategiska programmet. Samsyn i frågan finns efter dialog mellan tjänstepersoner på Göteborg & Co och Business Region Göteborg.

Trygghet och kompetensförsörjning

Flera svarande från bransch och näringsliv efterfrågar tydliggörande kring programmets relation till frågor som rör trygghet och kompetensförsörjning. De båda perspektiven framhålls av de svarande som mycket viktiga för hållbar tillväxt inom besöksnäringen och som en angelägen utmaning för näringens aktörer. Även Business Region Göteborg framför att trygghetsfrågan har stor påverkan på destinationens fortsatta utveckling.

Göteborgsregionen (GR) framhåller fortsatt regional samverkan kring kompetensförsörjning som en angelägen fråga för hela destinationen.

Bolagets kommentar

Förutsättningarna för besöksnäringens utveckling är beroende av många av stadens verksamheter. De delar som Göteborgs Stad kan påverka och bidra till omfattar fler aspekter än de som omhändertas i detta programs strategier. Två exempel på detta är kompetensförsörjning och trygghetsfrågor. I programmets inledande kapitel har utvecklade resonemang tillförts avseende programmets relation till dessa perspektiv, med hänvisning till pågående samverkan inom ramen för Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program samt Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program.

Besöksnäring- och destinationsperspektivet omhändertas inom ramen för stadens befintliga processer kopplat till dessa frågor, exempelvis genom Göteborg & Co:s medverkan i centrala arbetsgrupper under ledning av Business Region Göteborg och stadsledningskontoret.

Destinationen och viktiga aktörer

Flera av de svarande GR-kommunerna anser att viktiga aktörer bör kompletteras med GR-kommuner samt statliga och/eller regionala aktörer, exempelvis Swedavia och Västtrafik. Vidare framförs önskemål om att tydliggöra ambitionen att samverka med hela GR-området på strategisk och operativ nivå. Svarande från GR-kommunerna lyfter också önskemålet att det tydliggörs att destinationen omfattar alla 13 kommuner.

Några svarande, exempelvis kulturnämnden, Got Event, nämnden för demokrati och medborgarservice samt miljö- och klimatsnämnden, önskar justera de förslag som ligger avseende omnämnande som viktig aktör.

Fastighetsnämnden bedömer att ingen av de angivna aktiviteterna i strategi 1 avser markförsörjning eller exploatering och att förvaltningen därmed inte bör omnämnas som viktig aktör. Vidare menar fastighetsnämnden att strukturen att se anläggningar och arenor som infrastruktur avviker från gängse synsätt och därmed för förvaltningen uppfattas som otydligt. Nämnden menar att insatserna om att möta behovet av hotellrum hör hemma under den strategi som rör stadsutveckling, dit även frågor med koppling till mark och lokalförsörjning i så fall bör föras.

Bolagets kommentar

I programmet har destinationsbegreppet förtydligats för att bättre omhänderta det regionala perspektivet. Viktiga aktörer har inte kompletterats med statliga eller regionala aktörer, då det inte är möjligt inom ramen för stadens styrande dokument. Vikten av samverkan med andra aktörer utanför staden har däremot förtydligats på relevanta platser i programmets strategier.

Framförda önskemål om justering av viktiga aktörer har beaktats och i de flesta fall omhändertagits. I vissa fall har justering av strategier medfört att bolaget bedömer att viktiga aktörer inte bör justeras.

Begreppet *destinationens infrastruktur* används för att beskriva grundläggande förutsättningar för utveckling av en destination, exempelvis rörande utformning, tillgänglighet och utbud. Bolaget är medvetna om att denna tolkning av begreppet kan uppfattas som otydligt i relation till gängse synsätt. Inom destinationsutveckling används emellertid infrastruktur i ett bredare perspektiv, på samma sätt som begreppet ekosystem används för att beskriva det komplexa sambandet mellan besöksnäringens olika segment och sektorer. Mot bakgrund av detta bedömer bolaget att strategier som omfattar såväl besöksnäringens infrastruktur som samspelet med stadsutveckling är nödvändiga, samt att fastighetsnämnden är en mycket viktig aktör utifrån båda perspektiven. Dialog i frågan har förts mellan tjänstepersoner på Fastighetskontoret och Göteborg & Co.

3. Övriga ändringar och textändringar av mindre karaktär

Bolagets kommentar

I remissversionen innehöll programmet fem strategier. Efter genomförd remissrunda beslutade bolaget att ta bort den strategi som benämndes "*möta utmaningar genom utvecklad samverkan*". Åtgärden ligger i linje med uppfattningen i flera av remissvaren. De svarande menar att samverkan är en grundläggande förutsättning för programmets framdrift och en nyckel till framgång inom samtliga strategier. Att ständigt utveckla och förbättra samverkansformerna är viktigt för alla instanser inom Göteborgs Stad och det finns många goda erfarenheter av modeller och metoder. Innehållet i strategin som tidigare riktades mot utvecklad samverkan har därför arbetats in i olika delar av programmet. Syftet är att, på ett övergripande plan, stärka och utveckla samverkan genom hela programmet och alla områden.

I remissförfarandet har flera relevanta synpunkter inkommit som medfört textjusteringar i programmet. Justeringarna omfattar bland annat, men inte uteslutande:

- förbättrade begreppsbeskrivningar
- komplettering av aktörer och segment i mål- och strategibeskrivningar
- justering och tillägg av styrande och stödande dokument

Bolaget har beaktat synpunkterna och efter bedömning utfört justeringar. Vidare avser bolaget genomföra tillgänglighetsanpassande åtgärder i programmet i samband med dess fastställande i kommunfullmäktige.

Bolagets bedömning

Göteborg & Co bedömer att remissförfarandet har medfört många goda synpunkter med förslag till förbättringar. De många remissvaren och synpunkterna tyder på ett stort engagemang för stadens gemensamma arbete med destinationsutveckling och besöksnäringens frågor. Bolaget uppfattar att övervägande delen av remissinstanserna från stad och region anser att programmet ger en ökad förståelse för den egna verksamhetens möjlighet att påverka och bidra med arbetet att förverkliga programmets målsättningar, samt att programmet ger förutsättningar för stärkt samverkan inom destinationen.

Detta program omfattar frågor och perspektiv vars omständigheter och förutsättningar befinner sig i ständig förändring. Precis som andra näringar behöver besöksnäringen förhålla sig till omvärlden och till övergripande trender som påverkar konsumenters behov och beteenden. Programmet har arbetats fram i en tid som präglas av stor osäkerhet, inte minst till följd av den globala coronapandemin och dess långsiktiga konsekvenser för näringen och påverkan på destinationens utveckling. Denna version av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 ska ses som ett steg på vägen att spegla och omhänderta de omställningar och rikttningsförändringar som destinationen står inför. De kommande årens utveckling kommer att påverka programmets målvärden och indikatorer. Tät uppföljning och utvärdering av programmets framdrift kommer därför att vara av stor vikt.

Göteborg & Co har för avsikt att årligen följa upp och utvärdera ett antal av programmets målvärden och indikatorer. De nollmätningar som hösten 2021 genomfördes inom ramen för aktuell revidering planeras att genomföras igen under hösten 2024. En uppföljning och utvärdering av programmets samtliga mål och indikatorer planeras att genomföras under årsskiftet 2024/2025. Denna analys och utvärdering kommer att ligga till grund för nästa revidering av programmet i helhet, vilken preliminärt är planerad att äga rum Q1-Q3 2025.

Destinationen Göteborg har länge haft en världsledande position inom hållbar destinationsutveckling. Göteborg & Co vill med detta program öka tempot i arbetet. De breddade målen och indikatorerna och den satta målbilden ska bygga destinationen långsiktigt. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 ska bidra till att Göteborg flyttar fram positionerna och därigenom stärker destinationens ledande position.

Peter Grönberg, VD

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-09-14

Diarienummer 0306/21

Handläggare

Åsa Borvén, Sofi Strömberg

Telefon: 031-368 40 00

E-post: asa.borven@goteborg.com,
sofi.stromberg@goteborg.com

Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborg & Co AB;

1. Förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Styrelsen i Göteborg & Co beslutade vid styrelsemötet 2022-04-21 § 62 att godkänna förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 samt överlämna det till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde 2022-06-15 §511, enligt yrkande från S, att återremittera ärendet till Göteborg & Co för att inhämta remissvar från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket.

Efter dialog om lämplig tidplan har programförslaget varit på remiss hos nämnda arbetstagarorganisationer under perioden 2022-06-22 till 2022-09-01. Unionen har inkommit med ett yttrande. Hotell- och restaurangfacket önskade uppskov i tidplanen, vilket beviljades, men har trots det inte inkommit med något yttrande.

Göteborg & Co:s samlade bedömning är att Unionens yttrande inte medför några förändringar eller kompletteringar i det slutliga förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 som överlämnats till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Ärendet avser beredning av kompletterande remissvar och bedöms inte ha några nya effekter utifrån de tre dimensionerna. Det är bolagets uppfattning att bedömningen av programmet i sin helhet utifrån de tre dimensionerna, vilken framgår i bilaga 1 till föreliggande tjänsteutlåtande, kvarstår.

Bilagor

1. Göteborg & Co tjänsteutlåtande från 2022-04-21§ 62
2. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030
3. Fördjupningsmaterial Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030
4. Remissvar från Unionen Göteborg 2022-09-01
5. Sändlista och sammanfattning inkomna yttranden perioden 2021-10-11 till 2022-02-01
6. Omvärldsanalys mars 2022

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde 2022-06-15 §511 att återremittera förslag till Göteborgs stads program för destinationsutveckling till Göteborg & Co för att inhämta remissvar från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket. Programförslaget har varit på remiss hos nämnda arbetstagarorganisationer under perioden 2022-06-22 till 2022-09-01.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2018-02-22 § 36 att anta Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030 och uppdrog åt Göteborg & Co att vid behov återkomma med förslag på anpassningar eller förändringar av programmet.

Förändringar i omvärlden har belyst behovet av en översyn av målbild och strategier i programmet. En tidigare lagd revidering av programmet initierades 2021 för att spegla och omhänderta de omställningar och riktningförändringar som destinationen och besöksnäringen står inför. Reviderat förslag till program har remissbehandlats i berörda nämnder och styrelser, näringslivsorganisationer och andra berörda, under perioden 2021-10-11 till 2022-02-01.

Styrelsen i Göteborg & Co beslutade vid styrelsemötet 2022-04-21 § 62 att godkänna förslag till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 samt överlämna det till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. I samband med detta föreslog bolaget att programmets benämning ändras till Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030.

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde 2022-06-15 §511, enligt yrkande från S, att återremittera ärendet till Göteborg & Co för att inhämta remissvar från arbetstagarorganisationerna Unionen och Hotell- och restaurangfacket.

Efter dialog om lämplig tidplan med berörda organisationer har programförslaget varit på remiss under perioden 2022-06-22 till 2022-09-01. Hotell- och restaurangfacket önskade därefter uppskov i tidplanen, vilket beviljades, men har trots det inte inkommit med något yttrande.

Unionen har inkommit med ett yttrande, vilket redovisas i bilaga 4 till föreliggande tjänsteutlåtande.

Bolagets bedömning

Göteborg & Co bedömer att Unionens yttrande innehåller goda synpunkter och sätter tydligt fokus på nyckelfrågor för besöksnäringens kompetensförsörjning. Yttrandet tar upp ämnen som arbetsmiljö, förbättrade villkor, arbetsrättsfrågor och utbildning, vilket är av avgörande betydelse för en framtida god och konkurrenskraftig kompetensförsörjning inom besöksnäringen.

Inom Göteborgs Stad hanteras kompetensförsörjningsfrågor av Business Region Göteborg inom ramen för Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program, samt av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Organisationerna leder flera samverkansprojekt där Göteborg & Co deltar med uttalat fokus på att bevaka att besöksnäringens perspektiv och behov omhändertas i stadens och regionens arbete med kompetensförsörjningsfrågor och utbildning kopplat till branschen.

I yttrandet lyfter Unionen vikten av en välutvecklad kollektivtrafik som förutsättning för en aktiv fritid och för att alla invånare och besökare ska ha likvärdig tillgång till destinationens utbud. Vidare lyfts trygghetsfrågan som en viktig faktor. Även detta är frågor som hanteras av andra instanser och inom ramen för andra program inom Göteborgs Stad.

Vidare lyfter Unionen synpunkter av samma karaktär som inkom från andra instanser under den första remissperioden (2021-10-11 till 2022-02-01). Bolaget bedömer att dessa synpunkter är omhändertagna i det slutliga förslaget till program för destinationsutveckling.

Bolagets samlade bedömning är att yttrandet inte medför några förändringar eller kompletteringar i det slutliga förslag till program som överlämnats till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Göteborg & Co vill däremot betona bolagets roll och ambitioner i arbetet med att säkerställa att de frågor som lyfts i yttrandet även fortsättningsvis drivs framåt i avsedda sammanhang, med syfte att säkra en hållbar utveckling för besöksnäringen och destinationen.

Peter Grönberg, VD

Bilaga 1. Fördjupningsmaterial Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030

1. Fördjupningsmaterial: Programmetts mål och indikatorer	2
Källor	2
Definitioner	2
2. Specifikation programmetts bidrag till Agenda 2030	6
3. Exempel på programmetts övergripande kopplingar till andra styrande dokument	9

1. Fördjupningsmaterial: Programmets mål och indikatorer

Följande utgör fördjupningsmaterial gällande avsnittet mål och indikatorer i *Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030*. Inom ramen för programmet har åtta mål med totalt 21 indikatorer formulerats. Dessa indikatorer möjliggör uppföljning för att säkerställa måluppfyllnad gällande den övergripande målbilden “Hållbar destination 2030”.

Nedan redogörs för vilka källor som ligger till grund för indikatorernas presenterade nuläge. Slutligen listas ett antal definitioner av begrepp som förekommer i programmet.

Källor

I de fall data inte funnits tillgänglig via interna eller externa källor har egna undersökningar genomförts för att fastställa ett nuläge. Dessa undersökningar är genomförda under sommaren/hösten 2021. Det har gjorts dels en undersökning med invånare i Göteborgsregionen (i programmet benämnd Invånarundersökning), dels en undersökning med svenska besökare (i programmet benämnd Besökarundersökning). Båda undersökningarna har genomförts via webbenkät med ett slumpmässigt urval av svenskar i åldern 18–75 år. Besökare definieras som personer som besökt destinationen någon gång under de senaste tre åren. I båda undersökningar uppgick antalet svarande till strax över 1000 personer. Svaren i undersökningarna kan utöver underlag till indikatorer i programmet, även ge ytterligare mer fördjupad information om besökares och invånares upplevelse av besöksnäringen på destinationen. Denna information kommer att utgöra underlag i arbetet med handlingsplaner kopplade till programmet.

Samtlig statistik som avser övernattningar på kommersiella boendeanläggningar så som hotell, stugbyar och vandrarhem är hämtad från SCB:s Inkvarteringsstatistik som månatligen redovisar bland annat antalet genomförda gästnätter, kapacitetsutnyttjande för hotellrum, genomsnittlig vistelselängd samt besökarnas nationalitetsfördelning. SCB ansvarar även för sammanställningen av statistik gällande övernattningar på campingplatser.

Statistik avseende övernattningar i privatuthyrda stugor och lägenheter kommer från Eurostat och är vid tiden för detta programs framtagande att klassas som experimentell, varför det kan komma att ske förändringar i hur statistiken presenteras i framtiden. Eurostat definierar storstadsområdet Göteborg som kommunerna Göteborg och Partille. Det är med andra ord övernattningar i dessa två kommuner som ingår i Eurostats sammanställning av statistiken och den indikator som presenteras. Statistiken baseras i nuläget primärt på data från plattformarna Airbnb, Booking.com, Tripadvisor och Expedia Group.

Definitioner

Nedan förklaras några av de begrepp som går att finna under programmets avsnitt för mål och indikatorer. Begreppen är listade i bokstavsordning.

Beläggingsgrad

Med beläggingsgrad menas i vilken grad de tillgängliga rummen på destinationen under en period varit belagda av gäster. För hotell är beläggingsgraden ett vedertaget mått på hur väl utbudet tillgodoser efterfrågan. En genomsnittlig årlig beläggingsgrad på över 70% på destinationsnivå har historiskt antytt att det under perioder råder kapacitetsbrist, det vill säga att det inte finns tillräckligt antal lediga hotellbäddar för att möta efterfrågan vid toppar. En destination bör därför sträva efter att ha en genomsnittlig årlig beläggingsgrad strax under 70% för att på helårsnivå ha en god balans

mellan utbud och efterfrågan på hotell. Nivån om 70% kan komma att behöva justeras i framtiden för att möta eventuella förändrade resmönster, exempelvis om nedgången i affärsresandet skulle visa sig vara bestående.

Besökarindex

Besökarindex är ett sammanvägt mått av fyra frågor som ställs till besökarna i Besökarundersökningen avseende den upplevda känslan av; trygghet, tillgång till information, attraktiviteten i destinationens utbud samt bemötandet på destinationen. Dessa fyra frågeställningar har, efter rensning för dem som svarat "vet ej" vägts samman till en indikator - Besökarindex. Värdet kan som lägst ligga på -100 och som högst 100. Vid analys av underlaget tas även hänsyn till bakgrundsvariabler så som exempelvis kön, ålder, etnisk bakgrund och ekonomisk situation för ökad förståelse för hur olika besökare upplever destinationen. Därtill ställs i samma undersökning frågor om hur nöjda besökarna är med destinationens utbud inom ett antal utvalda områden (till exempel boende, transporter, aktiviteter, nöjen, mat) som ytterligare kan öka förståelsen för besökarnas upplevelse av destinationen samt synliggöra förbättringsområden.

Besöksnäringens intensiva branscher

I programmet finns indikatorer avseende antalet anställda i besöksnäringens intensiva branscher samt antalet företag verksamma i besöksnäringens intensiva branscher. Med denna definition avses företag med verksamheter inom nedan listade SNI-koder. Definitionen av besöksnäringens intensiva branscher avgränsas primärt till reseanledningar, boenden, restauranger samt arrangörer och förmedlare. Branscher som drar nytta av turism, bl.a. detaljhandel och transportörer, är inte inkluderade.

Bransch
55.101 hotell med restaurang
55.102 konferensanläggningar
55.103 hotell utan restaurang
55.201 vandrarhem m.m.
55.202 stugbyar m.m.
55.300 campingplatser m.m.
55.900 andra logier
56.100 restauranger och barer
56.210 cateringföretag för enskilda evenemang
56.299 övriga cateringföretag
79.110 resebyråer
79.120 researrangörer
79.900 turistbyråer o.d.
84.125 myndigheter som administrerar program för kultur, miljö, boende
90.010 producenter av konstnärliga, litterära och artistiska verk
90.020 stödföretag till artistisk verksamhet
90.030 enskilda artister, författare, journalister m.fl.
90.040 teater- och konserthusföretag o.d.
91.020 museer
91.030 kulturminnesinstitutioner
91.040 botaniska trädgårdar, djurparker och naturreservat
93.111 skidsportanläggningar
93.112 golfbanor, golfklubbar

93.113 motorbanor
93.114 trav- och galoppbanor
93.119 sporthallar, idrottsplatser och andra sportanläggningar
93.120 sportklubbar och idrottsföreningar
93.191 tävlingsstall
93.199 professionella idrottsutövare, sportarrangörer, sportadministratörer
93.210 nöjes- och temaparker
93.290 övriga fritids- och nöjesanläggningar

Evenemang (definition avser indikator om evenemang utanför högsäsong)

I programmet finns en indikator avseende evenemang utanför högsäsong. De evenemang som ingår i denna definition baseras på statistik från Göteborg & Co som avser evenemang som genomförs utanför den traditionella högsäsongen för besöksnäringen (juni - augusti). De evenemang som ingår i beräkningen är publika evenemang med fysiska inslag som ligger utanför destinationens ordinarie utbud. Evenemang så som löpande föreställningar på teatrar eller seriespel i olika idrotter ingår alltså inte i sammanställningen då dessa ordinarie evenemang sker inom ramen för det lokala kultur- och föreningslivet. De evenemang som omfattas i sammanställningen är hållbara evenemang som tillför staden identifierade värden utifrån ett destinationsperspektiv. Det handlar om exempelvis gästnätter, biljettintäkter, medialt genomslag och arbetstillfällen, såväl som varumärkesstärkande värden. Evenemangen varierar stort i inriktning, upplägg, innehåll, deltagarantal och besökare. Det kan vara både enstaka och årligen återkommande evenemang. Exempel på evenemang som omfattas av indikatorn är musikfestivaler, stadsfestivaler som drar en större publik, större konserter, mästerskap, motionslopp och ungdomscuper.

GDSI hållbarhetsranking

Global Destination Sustainability Index (GDSI) är ett internationellt benchmarkingsystem som rankar destinationers hållbarhetsprestanda. Indexet utvecklas och hanteras av organisationen Global Destination Sustainability Movement, som är uppbackat av etablerade internationella besöksnäringensorganisationer såsom International Congress and Convention Association (ICCA) och European Cities Marketing (ECM). Syftet med GDSI är att bidra till och säkerställa att städer och regioner blir mer regenerativa, robusta och välmående platser att besöka, leva och verka i. Idén om ett index föddes på ett branschmöte i Göteborg 2010 och 2016 lanserades GDSI i Skandinavien. Idag använder drygt 70 destinationer från alla kontinenter ramverket för hållbar destinationsutveckling. Indexet har även integrerat FN:s globala mål för hållbar utveckling i ramverket.

Destinationens och besöksnäringens utveckling samspelar med stadens utveckling och insatser. Ur ett hållbart destinationsperspektiv är GDSI därför ett relevant verktyg som både förutsätter och speglar denna samverkan i de fyra områden som mäts:

- stadens miljömässiga hållbarhet
- stadens sociala hållbarhet
- besöksnäringens aktörers hållbarhet
- ledning, styrning och utveckling av destinationen

Indexet, som revideras regelbundet, pekar på väsentliga områden och insatser och blir på så sätt även ett utvecklingsverktyg. Att använda ramverket för destinationsutveckling ska gynna hela det lokala

turismekosystemet; från besökare, till invånare, till leverantörer och lokala myndigheter och bygger på samverkan mellan destinationens aktörer för att skapa mätbar förbättring och en robust destination. Ramverket omfamnar även besöksnäringens möjligheter till att bidra till övrigt näringsliv liksom samverkan för att skapa långsiktigt positiva samhällseffekter.

Förutom samverkan på destinationen, skapar ramverket förutsättningar för att stödja och driva på aktörernas eget hållbarhetsarbete. GDSI ger också möjligheter till att synliggöra destinationen och goda exempel och lösningar i ett internationellt perspektiv.

Indexet blir allt viktigare i den internationella konkurrensen om möten, kongresser och evenemang liksom ur ett positionerings- och marknadsföringsperspektiv. Som relativt liten destination i världen stärker en bra placering i indexet destinationens konkurrenskraft.

Hållbarhetscertifierade evenemang och möten

Indikatorn mäter antalet diplomerade/certifierade evenemang på destinationen utifrån de vedertagna nationella och internationella standarderna SUSAs eventdiplomering, Hållbart Evenemang och ISO 20121 ledningssystem för hållbarhet vid evenemang. Observera att detta exkluderar flertalet internationella märkningar där vi saknar uppgifter. Indikatorn bör därför inte tolkas som att den ger en heltäckande bild av antalet evenemang och möten på destinationen som är hållbarhetscertifierade.

SUSAs eventdiplomering (SUSAs kravstandard för event 1:2022) samt certifieringen Hållbart Evenemang (som drivs av Greentime) baseras på de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030 samt på oberoende tredjepartsrevision. ISO 20121 – ledningssystem för hållbara evenemang är ett certifierat ledningssystem. I standarden specificeras krav på ledningssystemet för hållbarhet vid evenemang eller evenemangsrelaterade aktiviteter. Evenemangsorganisationens processer och ledning av arbetet för att förbättra hållbarheten genom hela evenemangscykeln behandlas. Även för denna certifiering görs revision av oberoende tredje part, till exempel ett certifieringsorgan såsom Rise

Miljöcertifierade hotellrum/konferensanläggningar

Indikatorerna som avser andelen miljöcertifierade hotellrum och konferensanläggningar i Göteborgs stad bygger på uppgifter från anläggningarna som samlats in och sammanställts av Göteborg & Co (Gothenburg Convention Bureau) under perioden april-juli 2021. Samtliga hotell med över 50 rum har tillfrågats och för konferensanläggningar har en begränsning gjorts till att enbart inkludera de anläggningar som är dedikerade till möten, inte konferenshotell. Andelen som presenteras är den andel av hotellrummen/konferensanläggningarna som själva uppger att de innehar något miljöcertifikat för sin verksamhet. Några exempel på utförare av certifikaten är Svanen, Green Key, Krav, Susa Miljödiplomering och ISO 20121.

Möten (definition avser indikator om möten utanför högsäsong)

De möten som inkluderas i indikatorn för möten utanför högsäsong är möten med minst 200 delegater och där delegaterna gjort minst en övernattningsnatt på destinationen. Endast möten där Gothenburg Convention Bureau (Göteborg & Co) har varit drivande eller rådgivande i beslutsprocessen eller inkommande möten där Gothenburg Convention Bureau haft en aktiv roll ingår i definitionen för denna indikator. Gothenburg Convention Bureau prioriterar i sitt arbete möten som skapar hållbar tillväxt och som gynnar den lokala forskningen. Sammanställningen omfattar främst internationella och nationella vetenskapliga möten, politiska möten samt större företagsmöten med genomförande utanför den traditionella högsäsongen för besöksnäringen (juni - augusti). Utöver att generera gästnätter och turistekonomiska effekter, har möten positiva effekter på destinationen kopplat till bland annat kunskapsspridning, kompetenshöjning och talangattraktion, samt bidrar med långsiktiga värden för samhället samtidigt som de är varumärkesstärkande för destinationen.

NPS

En av de indikatorer som används för uppföljning av mål inom perspektiven Besöka respektive Leva är NPS (Net Promotor Score). Detta är ett väletablerat mått för att mäta nöjdhet. Med NPS ställs en central fråga; om personen är villig att rekommendera andra att besöka destinationen. De svarande får ange sin rekommendationsgrad på en skala från 0–10. Värdet för NPS kan teoretiskt variera mellan –100 (lägst) till 100 (högst) och värdet som presenteras är summan av den andel som svarat 9 eller 10 på skalan minus den andel som svarat 0–6. NPS är ett vedertaget mått som används av många varumärken, företag och destinationer, såväl nationellt som internationellt. Det möjliggör för enskilda näringsidkare på destinationen att jämföra sin egen kundnöjdhet med den för destinationen som helhet.

2. Specifikation programmets bidrag till Agenda 2030

Specifikation mål och delmål

SDG:s Mål och Delmål med koppling till Besöksnärsprogrammet	
SDG 8: Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla	direkt
8.4 Fram till 2030 successivt förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring, i enlighet med det tioåriga ramverket för hållbar konsumtion och produktion, med de utvecklade länderna i täten.	direkt
8.9 Senast 2030 utarbeta och genomföra politik för hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.	direkt

SDG 11: Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara	direkt
11.4 Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.	direkt
11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.	direkt
11.7 Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn,	direkt

äldre personer och personer med funktionsnedsättning.	
11.a Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.	direkt

SDG 12: Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster	direkt
12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.	direkt
12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.	direkt
12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.	direkt
12.b Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.	direkt

SDG 17: Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling	direkt
17.16 Stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling och komplettera det med partnerskap mellan flera parter som mobiliserar och utbyter kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser, för att bidra till att målen för hållbar utveckling nås i alla länder, i synnerhet utvecklingsländer.	direkt
17.17 Uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila samhället vilka bygger på erfarenheterna från andra partnerskap och deras finansieringsstrategier.	direkt

SDG 5: Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt	Indirekt
--	-----------------

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering	Indirekt
---	----------

SDG 10: Minska ojämlikheten inom och mellan länder	Indirekt
10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.	Indirekt

SDG 13: Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser	Indirekt
13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.	Indirekt

SDG 14: Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.	indirekt
14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.	indirekt

SDG 15: Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald	indirekt
15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.	indirekt

3. Exempel på programmets övergripande kopplingar till andra styrande dokument

Styrande dokument	Fastställare	Giltighet	Anknytning till program för besöksnäringens utveckling 2022-2030	Koppling till strategier i program för besöksnäringens utveckling
Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram	KF	2021–2030	Tvärgående strategier som inbegriper att driva på utvecklingen av hållbara transporter, utvecklingen av hållbart byggande samt att skapa förutsättningar för att leva hållbart. Strategierna omfattar vidare att agera föregångare, planera för en grön och robust stad och driva på utvecklingen av cirkulär ekonomi.	1, 3, 4
Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program	KF	2018–2035	Syftar till att bedriva en mark- och lokalförsörjning med insikt om näringslivets etablerings- och expansions-behov. Att erbjuda bra lokaler och verksamhetsmark i rätt lägen och att stärka och utveckla strategiska lägen som möter näringslivets behov av tillväxt. Programmet har vidare som fokus att utarbeta en välutvecklad process för att attrahera investeringar och stödja företagsetableringar. Vidare innefattar dess strategier att stödja omställningen till en smart stad genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter. Programmet syftar till att Göteborg ska vara en attraktiv plats att verka och bo i, samt att besöka, och att marknadsföra staden genom att utveckla berättelsen om Göteborg. Vidare finns målsättning om att förenkla stadens processer ur ett näringslivsperspektiv.	1, 2, 3, 4

			Programmet syftar till att stärka näringslivets förutsättningar för innovation, att tillvarata och attrahera kompetens samt att positionera staden som en ledande testmiljö för hållbara lösningar.	
Göteborgs Stads program för en jämlik stad	KF	2018–2026	Programmets mål och strategier inbegriper god och likvärdig tillgång till service i hela staden samt ett jämlikt basutbud av hälsofrämjande arenor och mötesplatser. Programmet syftar till samverkan för jämlik tillgång till hållbara livsmiljöer och att stadens fysiska miljöer ska skapa förutsättningar för socio-ekonomisk integration, trygghet och samman-hållning. Programmet syftar vidare till att utveckla en strukturerad och strategisk samverkan med akademi, näringsliv och civilsamhälle.	2, 3, 4
Kulturprogram för Göteborgs Stad	KF	2013–2021	Programmet syftar till att främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva konst och kultur. Programmet syftar vidare till att skapa en attraktiv livsmiljö i staden. Programmets tre områden; konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering beskriver kulturlivets aktörer som producenter och medskapare, kring utbud och jämlik tillgång till kultur.	1, 2, 3

Göteborgs Stads innovationsprogram	KF	2018–2023	Programmets mål omfattar att Göteborgs Stad har ett strukturerat arbetssätt som säkerställer effekt och nytta i gemensamma prioriteringar där innovation är ett verktyg, att medarbetare i Göteborgs Stadsförvaltningar och bolag har goda förutsättningar att vara innovativa och utveckla verksamheten och att Göteborg ska vara erkänd som innovationsledande stad. Programmet belyser vidare att innovation skapar nytta för boende, besökare och näringsliv och bidrar till ett jämlikt och hållbart Göteborg	3, 4
Göteborgs Stads Grönstrategi - för en grön och tät stad	Park- och natur-nämnden	2014–2035	Strategins målsättningar handlar om att Göteborg är en tät och grön stad där de offentliga platserna bidrar till ett rikt och hälsosamt stadsliv. Strategin lyfter vikten av att säkerställa god tillgång till parker och naturområden och skapa ett varierat innehåll i parker och naturområden.	1, 3, 4
Göteborgs Stads Trafikstrategi för en nära storstad	Trafik-nämnden	2014–2035	Programmets strategier för stadsrum innefattar mål om att omdisponera gaturummet och skapa mer yta där människor vill vistas och röra sig.	1, 2, 3
Översiktsplan för Göteborgs Stad	KF väntas fatta beslut om förslag till ny Översiktsplan under våren 2022.	2022–2050	Planen belyser att de ökande turistströmmarna behöver mötas av ett större utbud av boende i olika former och prisklasser. Andra nödvändiga investeringar handlar om arenor och anläggningar, infrastruktur och transporter, kulturutbud och kommersiella ytor, naturupplevelser mm som alla är viktiga för besöksstadens attraktivitet på olika sätt. Planen belyser vidare att den nära tillgången till parker, natur och vatten bidrar till ökad hälsa och människors känsla av välmående. Kollektivtrafiken	2, 3

			behöver säkerställa god mobilitet, tillgänglighet och framkomlighet till evenemangsplatser och attraktioner. Fysisk planering för besöksnäringen i Göteborg innebär i hög grad att skapa attraktivitet genom reseanledningar och tillgänglighet.	
Göteborgs Stads Fördjupad översiktsplan centrum	KF väntas fatta beslut om förslag till ny Översiktsplan under våren 2022.	2022–2050	Planen belyser att det finns en stark koppling mellan kulturella och kreativa företag och besöksnäringen, där upplevelsen och verksamheten kan vara direkt bunden till en plats och de största kundgrupperna är turister och privatpersoner. Planen talar vidare om vikten att främja en tillåtande atmosfär när det kommer till spontana och återkommande kulturyttringar, festivaler och evenemang	2, 4

Nämnd/styrelse/råd/myndighet/ organisation	Unionen Göteborg
---	------------------

Besvaras av alla remissinstanser	
Frågeområde	Kommentar/bedömning
Övergripande synpunkter på programmets innehåll och struktur.	Komplexa förslag som kostar mycket. Många aktiviteter är bra men kan vi göra allt. Stort fokus på arbetstillfällen är en av de viktigaste frågorna. Paketeringen för att tillgodose fler grupper med både, förskolor, skolor, boende etc. bra, men fungerar det? Intressekonflikter med närliggande kommuner och orter kan vara ett problem. Vi saknar den diskussionen i materialet.
Eventuella förändringar eller tillägg av förslaget som anses nödvändiga ur verksamhetens/organisationens perspektiv.	Arbetsmiljöfrågor saknas. Betona vikten av kollektivavtal som en trygghetsgrund i arbetslivet. Utbildningsplatser för de som behöver ställa om i arbetslivet. Trygghetsfrågan måste tas på allvar i hela regionen och i alla delar av staden. Ett större grepp bör tas över kollektivtrafiken så den fungerar i en växande stad. Fokusera mer på studentstaden och boende för studenter. Vi behöver utnyttja områden kring universitet och skolor för att kunna erbjuda aktiviteter för alla utanför skoltid. Besöksnäringen och arbetstillfällen i samband med det är viktigt för att behålla staden relevant. Digitala lösningar för att tillgodose alla typer av arbetsplatser oavsett om de är hemma, på kontor eller ute i staden är viktiga.
Eventuella målkonflikter.	Saknar helheten och kopplingar mellan de olika målen.
Om målen tydliggör riktningen för stadens gemensamma insatser.	Inte helt tydligt.

Om strategierna bedöms leda till måluppfyllelse.	
--	--

Besvaras av nämnder/styrelser som i programmet omnämns som "viktiga aktörer"

Frågeområde	Kommentar/bedömning
Om ni upplever att er organisation är omnämnd inom relevant område och i rimlig omfattning.	
Om ni ser ytterligare kopplingar till strategier och målsättningar i stadens styrande dokument och/eller den egna organisationens uppdrag som inte fullt omhändertas i nuvarande förslag.	

Följande aktörer har erbjudits att svara på remissen.

Remissinstanser Göteborgs Stad

Byggnadsnämnden
Trafiknämnden
Fastighetsnämnden
Kulturnämnden
Idrott & Föreningsnämnden
Park och Naturnämnden
Miljö- och klimatinämnden
Arbetsmarknads- & vuxenutbildningsnämnden
Utbildningsnämnden
Nämnden för konsument- och medborgarservice
Nämnden för intraservice

Business Region Göteborg AB
Göteborgs Spårvägar AB
Renova AB
Göteborg Energi AB
Förvaltnings AB Framtiden
Higab AB
Göteborgs Hamn AB
Göteborgs Stads Parkerings AB
Liseberg AB
Got Event AB
Göteborgs Stadsteater AB
Johanneberg Science Park
Lindholmen Science Park
Göteborg Citysamverkan

Göteborgs Stads pensionärsråd
Göteborgs Stads HBTQ-råd
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor
Göteborgs Stads ungdomsfullmäktige

Övriga aktörer

Göteborgsregionen (GR)
Ale kommun
Alingsås kommun
Härryda kommun
Kungsbacka kommun
Kungälv kommun
Lerums kommun
Lilla Edets kommun
Mölndals kommun
Partille kommun
Stenungsunds kommun
Tjörns kommun
Öckerö kommun

Göteborgs Universitet, Centrum för Turism

Västra Götalandsregionen
Turistrådet Västsverige
Visit Sweden
Tillväxtverket
Visita Västra

Föreningen Göteborgshotellen
Storhotellgruppen
Göteborgs Restaurangförening
Svenska Mässan
Göteborgs shoppingnätverk

Följande är en kort sammanfattning av huvuddragen i respektive yttrande.

Remissinstans	Datum för beslut	Övergripande synpunkter	Övriga kommentarer
Business Region Göteborg AB	2021-12-13 § 128	Hållbarhetsperspektivet syns tydligt genom hela programmet, så även kopplingarna till Agenda 2030. Dock bör betydelsen av företagens hållbara utveckling och besöksnäringsföretagens behov av affärsutveckling förtydligas. Strategierna leder troligtvis till målpuppfyllelse om implementeringen lyckas. Avgörande att hitta tydliga vägar för att synkronisera arbetet med alla GR-kommuner samt Göteborgsregionens kommunalförbund. Programmet synliggör BRG och Göteborg & Co:s nära samverkan. Denna samverkan bör ytterligare fördjupas kring gemensamma strategiska frågor.	Trygghetsfrågans och kompetensförsörjningens utmaningar och dess stora påverkan på destinationsutvecklingen och besöksnäringens aktörer bör förtydligas i programmet. Så även behovet av eftergymnasiala utbildningar kopplat till besöksnäringen. BRG föreslår att strategin kring samverkan utgår och istället omhändertas som grundförutsättning för förverkligande av programmet.
Fastighetsnämnden	2021-12-13 § 309 Dnr 5784/21	För fastighetsnämndens roll som markförsörjare saknas behov av att ha ett separat program för besöksnäringen och nyttan framstår inte självklar. Tematiskt koncentrerat samarbete i näringslivsfrågor sker för kontorets del inom forum och struktur för det näringslivsstrategiska programmet. Det är nödvändigt att arbetsformer och struktur utformas på ett sätt som är effektivt och inte innebär dubbelarbete i relation till pågående arbete inom NÄSP. Det ställer krav på samverkan och planering för att samordna och effektivisera möjligheten till deltagande.	Strukturen att se anläggningar och arenor som infrastruktur avviker från gängse synsätt och framstår för kontorets del som otydligt. Insatserna om att möta behovet av hotellrum mm hör mer naturligt hemma under strategi som rör stadsutveckling, dit även frågor med koppling till mark och lokalförsörjning i så fall bör föras. Nämnden ser en målkonflikt i konkurrens om markanspråk för olika ändamål, öppna ytor jämfört förtätning, olika målgruppers behov såsom besökare jämfört med boende m.m.
Framtiden AB	2021-12-14 § 20 Dnr 2021–0274	Bolaget bedömer att flera av de strategier och insatser som beskrivs i programmet ligger i linje med och bidrar till att Framtidens målsättningar kan uppnås. Exempelvis perspektivet Leva, där besöksnäringen tillför mervärde för invånarna, av vilka många bor i Framtidens lägenheter, både genom upplevelser och fler arbetstillfällen kan dra nytta av genomförda insatser. En stark besöksnäring gynnar även många av koncernens lokalhyresgäster med restaurang -eller butiksverksamhet. Bolaget vill särskilt betona betydelsen av att stadens insatser också kan användas för att lyfta Göteborgs utsatta områden.	Som nämns i förslaget till program kan det uppstå målkonflikter mellan utrymmeskrävande evenemang och förtätning av bostäder, vilket är en förutsättning för att Framtidenkoncernen ska kunna nå mål och uppdrag om en ökad nyproduktion.
Got Event AB	2021-02-07 §6 Dnr 0248/21	Programmet visar på en bra och tydlig koppling till andra styrande dokument samt Agenda 2030. Det är positivt att invånarperspektivet framhålls och att rådgighet diskuteras. Programmets syfte kan med fördel breddas till att också ”visa hur besöksnäringen kan bidra till en hållbar destination” från nuvarande fokus på hur ”hur besöksnäringen kan ges förutsättningar att växa och utvecklas”.	Got Event ser tydliga kopplingar mellan programmets mål och strategier och det egna uppdraget. Vidare ser bolaget möjlighet att bidra till framdrift i samtliga strategier och föreslår därför att man pekas ut som viktig aktör för samtliga fem.
Göteborg Energi AB	2022-02-11 § 24 1 Dnr 0-2021-1812	Positiva till tydligt fokus på hållbarhet i destinationsutvecklingen. Resan till Göteborgsregionen innebär dock ofta stor klimatpåverkan vilket gör det desto viktigare att hitta sätt att minska denna påverkan av resan samt minska klimatpåverkan under destinationsbesöket. Programmets ambition att utveckla destinationen genom god tillgänglighet via bl.a. luft står i kontrast till stadens hållbarhetsmål om att påverka göteborgare och andra aktörers minskade klimatpåverkan genom bl.a. minskade utsläpp från flyg.	Göteborg Energi ser att programmet kan tydliggöras genom att ange ”elektrifierade transporter” under stycket om transporter. Det förtydligar kopplingen till omställningen till elektrifieringen av transportsektorn, liksom utvecklingen av laddinfrastruktur som pågår. Detta gör destinationens behov synligare vid framtida val av prioriteringar och investeringar. Bolaget ser att hållbarhetskopplingen kan tydliggöras avseende strategin för stadens utbud av arenor, scener och anläggningar, liksom hotell.
Göteborg Stads Parkering AB	2021-12-01 § 10 Dnr 173-21	Bolagets bedömning är att riktningen tydliggörs genom föreslagna mål. Enligt bolagets bedömning har programmet tagits fram med utgångspunkt i en bred analys av aktuella påverkande omvärldsfrågor och lokala förutsättningar och föreslagna mål, perspektiv och strategier bör därför väl spegla de relevanta inriktningar som är viktiga för staden i syfte att nå målbilden.	Ur bolagets perspektiv saknas Parkeringspolicyn i uppräknigen av strategiska, styrande dokument i staden då den bland annat innehåller en styrning av parkering från gata till kvartersmark. Bolaget vill framhålla att för en god målpuppfyllelse krävs, vilket också konstateras i programmet, samlade insatser från stadens olika nämnder och styrelser. Sådana förutsätter en tydlig ledning och styrning mot målet.
Göteborgs Spårvägar AB	2021-11-25 § 133 Dnr 0173-21	Informativt program, positivt att vikten av Hållbar destination understryks som mål för 2030. Den nya uppdelningen kring perspektiven Besöka, Leva och Verka är uppdaterad och relevant för framtiden. Det är bra, och ett måste, att kollektivtrafiken lyfts som viktig del för att besöksnäringens ekosystemska fungera. För att ytterligare ligga i linje med Göteborgs Stads Trafikstrategi för en nära storstad kan programmet ytterligare rikta in sig på de hållbara färdsattn gång, cykel och kollektivtrafik.	Det nämns att kollektivtrafiken inom destinationen är en nyckelfråga för ett jämlikt utbud och likvärdig tillgänglighet. Det bör också tas upp att den regionala kollektivtrafiken kan bidra kring de regionala besökarnas möjlighet att besöka Göteborgsområdet. Resan till och från destinationen tas upp som avgörande för besökets totala klimatavtryck. Hur Göteborgsområdet som destination kan bidra till att minska detta hade kunnat tas upp ännu tydligare och mer konkret med förslag.
Göteborgs Stads pensionsråd	2021-12-02 §6	Rådet avstår från att besvara remissen.	
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor	2022-02-07 § 6	Programmets ekosystem och infrastruktur, dess upplevelser, målbilder och strategier berör i hög utsträckning de rättighetsområden som formuleras i Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026. Perspektiven i program för full delaktighet behöver integreras i program för besöksnäringens utveckling. Rådet välkomnar därför samverkan och dialog med Göteborg & Co i det viktiga arbetet med att integrera ett funktionsrättsperspektiv i utvecklingen av besöksnäringen i Destination Göteborg.	Efterfrågar ett uttalat funktionsrättsperspektiv. Besöksnäringens utformning och utveckling med upplevelser, möjliggörande infrastruktur (såsom tåg, kollektivtrafik, hotell, arenor och anläggningar), paketering och bokningssystem för upplevelser, marknadsföring, information och kommunikation, digitala upplevelser, plattformar och service ska utformas utifrån principen om universell utformning och detta ska tydligt framgå i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling.
Göteborgs Stads råd för HBTQI-frågor	2022-01-28 § 9	Generellt nämner inte planen hbtqi-personer eller andra minoriteter. Under perspektivet ”Besöka” fastslås att Göteborg ska vara en destination dit alla ska känna sig välkomna. Ambitionen är god men planen innehåller få särskilda insatser för att inkludera de som lever med upplevd risk att exkluderas från många av majoritetssamhällets sammanhang. För att vara en destination som är tillgänglig och attraktiv för alla är det viktigt att informera om möjligheten att besöka staden som normbrytare.	I programmet framgår inte hur eller på vilket sätt information ska tillgänglighetsanpassas. Rådet efterfrågar en särskild strategi även för att se till att människor inte bara på olika platser men också med olika intressen och identiteter får ett större utbud. Rådet efterfrågar ett förtydligande att perspektivet "verka", förutom företag, även omfattar exempelvis föreningar, organisationer, civilsamhälle och offentliga aktörer.
Göteborgs Stads ungdomsfullmäktige	0306/21	Ungdomsfullmäktige tycker det är viktigt att ungas perspektiv fortsatt syns i de kommande handlingsplanerna för programmet. Ungdomsfullmäktige lyfter också vikten av att utveckla digitaliseringen inom besöksnäring och turism. Vidare lyfter fullmäktige vikten av tillgänglighet till destinationen samt hållbara transportalternativ.	Digital utveckling är viktigt för att nå unga målgrupper. Viktigt för ungdomsfullmäktige att destinationens utbud är inkluderande samt sprids till olika geografiska delar av staden.
Higab AB	2022-02-10 § 15	Bolaget anser att det bör finnas med indikatorer som mäter besök som inte generar gästnätter. Det finns tillresta dagsbesökare som inte inkluderas samt göteborgare som tar del av det utbud som erbjuds. Det borde finnas med indikatorer som mäter den sociala hållbarheten ur göteborgarens perspektiv.	Bolaget anser att föreningslivets betydelse bör förtydligas. Föreningslivet är en viktig aktör och leverantör av upplevelser i syfte att levandegöra stadens kulturmiljöer, som i sin tur skapar mervärden för både invånare, det lokala näringslivet och besökare.
Idrott & Föreningsnämnden	2021-12-21 § 199 Dnr 0414/21	Idrotts- och föreningsförvaltningen ställer sig positiv till den allmänna inriktning som presenteras för Göteborgs Stad och för idrotts- och föreningsnämnden som ”viktig aktör” för tre strategier. Programförslaget tar ett brett grepp om besöksnäringens utveckling, vilket kan bidra till en inramning och gemensam riktning för olika verksamheter som bedrivs inom Göteborgs Stad. Programmets övergripande målbild knyter på flera sätt an till idrotts- och föreningsnämndens verksamhet. Förvaltningen ser utrymme för att Göteborgs Stad kan arbeta mer aktivt med evenemangsstödet på ett sätt som går i linje med programförslaget.	Nämnden efterfrågar ett förtydligande av vad det innebär att vara utpekad som viktig aktör. Nämnden lyfter vikten av att bredda nyttjandet av evenemangsytor i syfte att undvika att ytor stå outnyttjade under stora delar av året, vilket i sin tur kan bidra till otrygga och ödsliga miljöer. Samarbete bland kommunens aktörer krävs för att säkerställa att evenemangsytor kan nyttjas på ett effektivt sätt och innehålla funktioner för såväl evenemang som annan idrottslig verksamhet.

Kulturnämnden	2022-02-21 § 47 Dnr 0836/21 Tilläggsyrkande V, MP, FI	Kulturförvaltningen bedömer att programmets huvudinriktningar tydliggör ramarna för arbetet med att nå en hållbar destinationsutveckling, men ser också risk för målkonflikter mellan inriktningarna. Kulturförvaltningen bedömer att målen tydliggör den gemensamma riktningen och att de är konsekventa i förhållande till omvärldsförändringar och pandemins effekter. Genom att programmet belyser skillnaden mellan turism och besöksnäring tydliggörs att stadens invånare är en viktig målgrupp för besöksnäringen. Med besöksnäringens förstärkta fokus på privatsegmentet, utanför traditionella semestersåsonger kan kulturnämndens publika institutioner, som är öppna året om med ett stort antal utställningar och programverksamhet av hög klass, bidra till en attraktiv destination.	Stadens institutioner och det fria kulturlivet som ger boende och besökare fler upplevelser och ökar vistelselängden för turister, kan bättre lyftas fram i programmet. Tydligare koppling är önskvärd mellan besöksnäringensprogrammet och Kulturprogrammets perspektiv på kulturpolitik. Vidare efterfrågar nämnden att kulturbranschen syns tydligare i indikatorer inom perspektivet "verka" samt att programmet ytterligare skulle kunna lyfta upp kultur- och besöksnäringensprogrammens beroenden av varandra. Det är av yttersta vikt att kommande handlingsplan prioriterar mellan eventuella målkonflikter för besöksnäringensprogrammet och övriga styrande dokument i staden.
Liseberg AB	2022-02-11 § 20	Besöksnäringen står post-covid inför omfattande strukturella förändringar. En av de mest markanta bedöms vara den omfattande omställningen från affärs- till privatturism. Denna omställning kommer kräva ett stort fokus på permanenta besöksanledningar, inte minst för att både den regionala och nationella konkurrensen förväntas öka markant. Omställningen gäller i synnerhet hotellnäringen i Göteborg. Liseberg anser att denna omställning och dess ekonomiska konsekvenser bör få ett större utrymme och omhändertas bättre i programmet, då de kommer att vara avgörande för destinationens återhämtning och framtida konkurrenskraft. På grund av den stora osäkerheten och behovet av omställning önskar Liseberg att programmet och dess planer ska ha större inbyggd flexibilitet och revisionsmekanismer.	Pandemin har skakat om arbetsmarknaden och med de tuffa restriktioner som ålagts besöksnäringen har stora volymer av kompetent arbetskraft sökt sig andra karriärvägar. För att lyckas med målbilden behöver frågan om kompetensförsörjning säkras och inkluderas i programmet. Bolaget efterfrågar förtydligande kring Göteborg & Co:s roll och ansvar för implementering av programmet. Evenemangsspåret framstår som osäkert, givet en förväntad ökad konkurrens och befintlig evenemangsinfrastruktur.
Miljö- och klimaternämnden	2022-01-25 § 22 Dnr MKN-2021-19405 Tilläggsyrkande V, MP, FI	Miljöförvaltningen ser positivt på besöksnäringensprogrammet ambition att Göteborg ska vara en miljö- och klimatsmart destination. Det är positivt att förslaget riktar in sig på inhemska besökare och besökare från närregionen samt ökad vistelselängd för långväga resenärer som sätt att minska klimatpåverkan. Det bör bli tydligare i programmet hur målen och strategierna hänger ihop sett till den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Nämnden ser kopplingar till frågor inom nämndens ansvarsområde som inte är fullt utvecklade eller omhändertagna i föreliggande förslag. Miljöförvaltningen ser överlag att det finns synergier mellan flera av strategierna i föreslaget program och miljö- och klimatprogrammet och välkomnar ett samarbete med Göteborg & Co för att dra nytta av, och växla upp arbetet.	Nämnden identifierar ett antal målkonflikter mellan föreliggande förslag och Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Vidare ser man behov av förtydligande av vägval rörande aspekter som tas upp inom den ekologiska dimensionen. Nämnden anser att programmets mål behöver förtydligas för att driva på besöksnäringen i en ekologiskt hållbar riktning och ger förslag på hur indikatorer kan utvecklas för att bli mer drivande. Miljö- och klimaternämndens uppdrag innefattar dels myndighetsutövning, dels att driva och samordna stadens arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Nämnden föreslår justering avseende inom vilka strategier man pekas ut som viktig aktör och efterfrågar förtydligande kring förväntningar på nämnden kopplat till rollen.
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	2022-02-08 § 13 Dnr 1662/21	Arbetsmarknad och vuxenutbildning bedömer att det är ett genomarbetat och utvecklingsinriktat program som ger goda förutsättningar för aktörerna att i samverkan nå målbilden med programmet. Överlag ser förvaltningen att det finns en bra struktur och tydligt innehåll i programmet som aktörerna tillsammans kan bryta ner till handlingsplaner och kompetenser.	Förordar att det uttrycks tydligare i programmet att även nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning är en viktig aktör för genomförandet av programmets strategier. Arbetsmarknad och vuxenutbildning utesluter inte att det kan finnas målkonflikter kopplade till andra styrdokument som behöver hanteras efterhand som de identifieras när det nya programmet för besöksnäringen är i drift.
Nämnden för demokrati och medborgarservice	2022-02-09 §8 Dnr N043-0237/21	För att ytterligare stärka programmets hållbarhetsambition anser förvaltningen att det övergripande målet om Hållbar destination inte enbart omfattar besöksnäringens perspektiv, utan bör vara mer uttalat kopplat till andra program och planer för hållbar omställning som finns inom staden. Strukturen i programmet är tydlig men såväl strategier som mål behöver konkretiseras. Saknar tydligt mål under perspektivet "leva" som pekar på att utvecklingen av besöksnäringen i Göteborg bidrar till, och möjliggörs av, att göteborgarna är medskapande i stadens hållbara omställning och gemensamma utveckling.	Nämnden önskar att man i programmet förtydligar förväntningarna på de som pekas ut som viktiga aktörer. Nämnden ställer sig frågande till val av indikatorer som rör klimatavtryck och utsläpp. Utöver det av Göteborg & Co utpekade ansvarsområdet ser nämnden för demokrati och medborgarservice många möjligheter till samverkan och gemensam måiluppfyllnad inom strategierna Stärka samspelet mellan stadsutveckling och besöksnäring respektive Agera föregångare och möjliggöra innovation.
Nämnden för Intraservice	2021-12-16 § 216 Dnr 0359/21	Intraservice bedömer att programmet är väl genomarbetat och på ett föredömligt sätt involverat intressenter och skapat ett enkelt och tydligt program som har goda förutsättningar att nå den inspirerande målbilden. Intraservice bedömer att målen tydliggör riktning för stadens gemensamma insatser och att programmet i sitt ursprung och i reviderad version är väl genomarbetad tillsammans med stadens och regionens intressenter.	För att förtydliga den digitala infrastrukturens betydelse skulle den kunna exemplifieras med andra exempel i Strategi 2. Nämnden lyfter pågående revidering av styrmiljö för digitalisering och ger förslag på kommande, styrande dokument som besöksnäringensprogrammet bör förhålla sig till.
Park & Naturnämnden	2022-02-07 0832/21	Förvaltningen bedömer programmet som ändamålsenligt och genomarbetat men det saknas en utgångspunkt om vikten av att ha en välskött stad. När fler människor bor och besöker staden blir slitaget hårdare och mer skötsel och underhåll behövs. Möjlighet att sköta parker, natur och andra platser på ett ekonomiskt hållbart sätt är en viktig faktor för att kunna upprätthålla en hög social och ekologisk kvalitet. Välskötta offentliga rum som parker, naturområden, lekplatser, badplatser och stadsrum är en grundförutsättning för stadens attraktivitet.	Konsekvenser av fler besökare och ett ökat intresse för att vistas ute kräver innovativa lösningar. Information och kommunikation med boende och besökare kring parker och naturområden är viktigt för att det ska vara enkelt att göra hållbara konsumtionsval men också enkelt att förstå och göra rätt.
Renova AB	2022-02-14 0408/21	Renova tillstyrker programmets inriktning och bedömer inte att några förändringar behövs i programmet. Renova bedömer att de nya indikatorer som införs är intressanta och motiverade. Vidare bedömer styrelsen att målen är genomtänkta och realiserbara, om än påverkade av flera faktorer.	Styrelsen ser en risk till målkonflikt kopplat till resande och programmets hållbarhetsambition. Hur man reser och hur länge man stannar är viktiga faktorer. Renova finner att hanteringen av målkonflikten är insiktsfull. Renova bedömer att strategierna är väl valda men behöver utvecklas och konkretiseras. En tydligare definition av stadsutvecklingsbegreppet skulle göra det enklare att bedöma var organisationen bör pekas ut som viktig aktör.
Stadsbyggnadsnämnden	2022-02-08 § 14 Dnr 0947/21	Stadsbyggnadskontoret ställer sig positiva till programmet. Det är värdefullt att synliggöra stadens behov av utveckling och attraktivitet ur ett besöksnäringssperspektiv. Programmet är uppbyggt med mål och strategier som stödjer hållbar stadsutveckling och översiktsplanens intentioner. Stadsbyggnadskontoret instämmer också i att samverkan, digitalisering och kommunikation är framgångsfaktorer och tillägger att det finns ett stort värde att koppla på kontorets pågående digitaliseringsarbete. Ur nämndens perspektiv är besöksnäringen en del av näringslivet och ser ett behov av att genomförandet av Göteborgs stads program för besöksnäringen samordnas med handlingsplaner till det näringslivsstrategiska programmet i frågor som tydligt hänger ihop.	I genomförandet efterfrågas tydliggörande kring hur förvaltningen bäst bidrar till målbilden med programmet. För god resurshushållning och hög måiluppfyllelse i kärnverksamheten finns det behov av att i genomförandet koppla på förvaltningens redan pågående arbeten som har koppling till besöksnäringss- och besökskarperspektiven. Det kan uppstå målkonflikter i senare planeringsskede exempelvis de mellan förtätning och behov av öppna platser för evenemang. I implementering av strategierna kan det uppstå behov av sortering, prioritering och hantering av målkonflikter där samverkan med Göteborg & Co efterfrågas.
Trafiknämnden	2022-02-10 § 24 Dnr 07173/21	Trafikkontoret ser positivt på den breddning av målbild, tillägg av indikatorer och nyansering av strategier som föreslås. Bedömer att mål och indikatorer till övervägande del avser ekonomisk hållbarhet medan social- och miljömässig hållbarhet omnämns som mycket viktiga frågor för besöksnäringens utveckling men inte riktigt omhändertas av programförslaget. Trafikkontoret menar att snedfördelningen avseende aktiviteter och indikatorer för hållbarhet kan innebära en risk för att inte alla tre hållbarhetsdimensioner får lika stort fokus i det fortsatta utvecklingsarbetet och i implementering av programmet. Kopplingen mellan vissa indikatorer och strategier är oklara och i behov av förtydligande för att öka programmets styrförmåga mot de beskrivna målen, framförallt kopplat till besökares klimatavtryck.	Programförslaget står i viss mån i målkonflikt med Trafikstrategin. Trafikkontoret håller med om att det i arbetet med stadsutveckling och besöksnäringen kan uppstå målkonflikter kring exempelvis förtätningen av staden och genomförandet av evenemang. Trafikkontoret ser en risk i att styrförmågan i programförslaget är oklar då många aktörer pekas ut som viktiga och flera nämnder och styrelser har i olika grad rådighet över beslut som berör en och samma strategi eller aktivitet. Trafikkontoret betonar vikten av att programmets målkonflikter omhändertagande är av största vikt i det kommande arbetet med handlingsplaner.

Följande är en kort sammanfattning av huvuddragen i respektive yttrande.

Aktör	Organisation	Övergripande synpunkter	Övriga kommentarer
Nationellt	Tillväxtverket	Tillväxtverket har inga synpunkter i ärendet.	
Näringsliv/Akademi	Centrum för turism	Det finns stora övergripande utmaningar med programmet. Framförallt handlar det om att programmet inte tillräckligt kraftfullt siktar mot en verklig hållbar omställning och att möta samhällets utmaningar. Det har snarare en ton av återhämtning efter pandemin. Mycket av språket, terminologin, strategier och nyckeltal är ”business as usual”. De ekonomiska värdena har fått företräde.	Kopplingen mellan strategierna och målen bör förtydligas. CFT anser att det är bra att samverkan lyfts fram som viktigt. Civilsamhället och lokalbefolkningens roll i samverkan kan dock förtydligas i programmet. CFT identifierar risk för att strategin för fler reseanledningar och upplevelser leder till prioritering av kvantitet före kvalitet. GDSI skulle kunna kopplas tydligare till mål som syftar till att aktörerna ska/bör utveckla sitt hållbarhetsarbete.
Näringsliv/Akademi	Fastighetsägarna	Fastighetsägarna GFR tillstyrker strategierna. Fastighetsägarna GFR delar uppfattningen att eventuella målkonflikter men även optimeringar inom stadsutveckling och hållbarhet löses genom samverkan.	Fastighetsägarna GFR vill framlyfta att en större tonvikt på målgruppen som lever i Göteborgs stad med omnejd, och därmed reser mer hållbart generellt, kan tillföra en viktig basköpkraft och genuinitet till den hållbara destinationen.
Näringsliv/Akademi	Föreningen Göteborgshotellen och Göteborgs Restaurangförening	Ser skillnader mellan besöksnärlingsprogrammet från 2018 mot det uppdaterade från 2022. Ett tidigare fokus på internationell och nationell marknad är nu flyttat till närområde och det regionala. Föreningarna anser att den internationella marknaden nämns i för liten utsträckning. Strategierna är bra, men kan förtydligas för att få verkan. Tydliga beslut saknas om att skapa nya och världsberömda reseanledningar som sätter Göteborg på kartan.	En viktig faktor för besöksnäringen är trygghetsfaktorn. Vardagstryggheten behöver lyftas upp och tas på stort allvar. Programmet bör nämna att Göteborgs Stad ska främja och underlätta för nyetableringar av restauranger och nöjesarenor, utöver hotell. Efterfrågar en tydlig, kort sammanfattning (1 sida) av dokumentet. Turistekonomiska effekter saknas i programmet, vilka är oerhört viktiga för invånare och förvaltningar mfl ska förstå och inse vikten av dess betydelse för stad/region/näring.
Näringsliv/Akademi	Innerstaden	Riktningen kan tydliggöras ytterligare. Ser möjligheter och kopplingar till FÖP Centrum. Efterfrågar fokus på både citykärnan med shopping och nöjen och den historiska stadskärnan som destination och dess bidrag till attraktiviteten. Anser att programmet saknar en strategi för hur Göteborg ska positioneras som attraktiv mötes- och handelsplats som både intresserar invånare, lockar besökare och nya etableringar samt främjar ett relevant brett utbud.	Handel och service är en stor del av upplevelsen/besöket särskilt för närregionen, dess organisationer bör ses som viktiga samverkansparter. Programmet skulle tjäna ytterligare i kraft med en strategi som tar avstamp i Göteborgs identitet och DNA. Det som är typiskt göteborgskt kan stärka och urskilja destinationen ytterligare. Programmet syftar till att stärka samverkan över kommungränserna. Även inom Göteborg kan samverkan stärkas och effektiviseras. Den goda samverkan som idag finns mellan staden och centrumorganisationen omnämns inte.
Näringsliv/akademi	Shoppingnätverket	Välskrivet dokument men för mycket ambitioner och för lite "skall". För att nå måluppfyllelse är implementeringen samt fler reseanledningar helt avgörande.	Viktigt är att förtydliga att innerstaden måste utvecklas – inte bara bevaras. Inkludera shopping och handel på fler ställen i dokumentet, som en del av destinationens utbud.
Näringsliv/akademi	Storhotellgruppen	Tydligt och välarbetat kring hur stadens olika förvaltningar och bolag har stor påverkan på att skapa förutsättningar för besöksnäringens utveckling. Ur ett privatreseperspektiv bör attraktivitet prioriteras högre, vikten av att sticka ut, bilden av Göteborg och en spetsig formulering av målbild, som inte skulle kunna vara vilken destination som helst. Storhotellgruppen betonar vikten av internationellt resande och menar att programmet sätter för stor tilltro till inhemskt resande när det gäller målet för gästnätter.	Efterfrågar strategier som med ett större fokus hanterar de stora utmaningar som näringen står inför. Destinationen står inför ett kapacitetsöverskott till följd av stora investeringar i hotellindustrin som initierades innan pandemins utbrott. Den ekonomiska instabiliteten bland många av besöksnäringens aktörer innebär att det kommer att ta tid att återuppbygga stabilitet och investeringskraft. Transportsektorns framtida struktur är en annan utmaning, så även kompetensförsörjning för att upprätthålla verksamheten och möjliggöra expansion.
Näringsliv/akademi	Svenska Mässan	Ett omfångsrikt och välformulerat program som skrivits i en tid av mycket stor osäkerhet och svåra omständigheter. Viktigt att programmet kompletteras/förtydligas när omvärldsfaktorerna är tydligare. Efterfrågar ett tydligt och lätt kommunicerat mål, alternativt ett visionärt budskap. Vikten av hög tillgänglighet via flyg som en förutsättning för internationella kongresser.	Mässor bör förtydligas som en del i destinationens utbud, genomgående i programmet. Efterfrågar skrivning om turistekonomiska effekter (eller motsvarande ekonomisk kvantifiering) och en lista med stora aktörer/events och dess påverkan för stad/besöksnäring. Denna parameter är viktig för att belysa olika events betydelse för staden och dess intäkter, särskilt under lågsäsong(er).
Region	Alingsås kommun	Tydligt fokus på en hållbar destination utifrån Agenda 2030. Bra med tydliga kopplingar till de näringslivsstrategiska programmen för affärsutveckling av bärkraftiga besöksnäringensföretag. Fungerande infrastruktur och hållbara transporter är en viktig förutsättning för programmets måluppfyllelse.	Viktigt att arbetet kring besöksnäringen samordnas med regionens kommuner. Kranskommunernas breda betydelse för destinationens utveckling bör förtydligas.
Region	Göteborgsregionen	Den samlade bedömningen är att programmet täcker in viktiga områden som utgör utmaningar för besöksnäringen i regionen. GR ser också att det reviderade programmets förtydligade strategier, breddade målbild och nya indikatorer jämfört med tidigare program ger möjlighet att bygga en mer robust destination, rustad för framtida utmaningar och förändringar. GR pekar på vikten av att målkonflikten inom ekologisk hållbarhet kontra transporter, energiförbrukning och avfallshantering hanteras.	GR lyfter fram arbetsmarknad och kompetensförsörjning som utmaningar att hantera inom ramen för besöksnäringen. GR understryker vikten av samverkan mellan olika aktörer i regionen i syfte att uppnå ett gott resultat och åstadkomma långsiktig förändring. En viktig ingång för genomförandet är därför att använda och stärka de befintliga samverkansstrukturer som finns gemensamma frågor i delregionen och i länet. GR önskar att viktiga samverkansstrukturer som sträcker sig utanför Göteborgs Stad förtydligas och synliggörs i programmet, såväl regionala som nationella strukturer.
Region	Härryda kommun	Härryda kommun välkomnar att destinationen Göteborg med tydlighet omfattar hela regionen och ser positivt på Göteborgs Stads program och instämmer i att samverkan är en förutsättning för utvecklingen av destinationen Göteborg. En definition av begreppet hållbarhet bör finnas med i inledningen av programmet. Måluppfyllelse förutsätter en stark samverkan i regionen.	Internationella resenärer till destinationen är av mycket stort värde. Resande med flyg bör därför tydligare inkluderas i programmet. Härryda kommun vill även lyfta fram att Västtrafiks viktiga roll. Det finns idag stora tröskeleffekter som hindrar kollektivtrafikresandet och gör att kollektivtrafiken inte nyttjas optimalt. Detta påverkar både invånare och besökare då dagens zonindelning motverkar så väl arbetspendling som att besökare enkelt reser mellan kommunerna.
Region	Kungsbacka kommun	Kommunen anser att programmet främjar en ökad samverkan över kommungränserna och att inriktningen i perspektiv, mål och strategier främjar destinationens utveckling. Det skulle kunna finnas en risk för målkonflikt mellan fler besökare och utveckling av en hållbar destination men programmets ansats i Agenda 2030 bedöms omhänderta denna risk.	Strategierna bedöms leda till måluppfyllelse om implementeringen lyckas. I genomförandet av programmet ser kommunen att det viktigt med en fortsatt dialog för att identifiera gemensamma insatser inom varje strategi. Tydliga kopplingar till näringslivsstrategiska programmet finns.

Region	Kungälv s komun	Programmet är tydligt och bra genomarbetat. Mål och uppföljning är väl definierat, hållbarhetsfrågorna och kopplingar till Agenda 2030 genomsyrar programmet. Vidare tar programmet en lämplig höjd för att Göteborg ska vara motorn för den västsvenska besöksnäringen. Identifierar risk för övergripande målkonflikt mellan fler besökare och utveckling av en hållbar destination	Ambitionen att samverka med hela GR-området bör förtydligas, på såväl strategisk som operativ nivå. Göteborg & Co bör fundera över mer strategiskt hur GR-kommunerna skall vara del i arbetet. Det skall vara till nytta för både kommunerna och Göteborgs stad. Genom samverkan kan programmet nå måluppfyllelse.
Region	Lerums kommun	Programmets innehåll går helt i linje med hur Lerums kommun arbetar med besöksnäring sfrågor och bedöms vara ett väl genomarbetat och användningsbart dokument.	Anser att det bör tas fram kommunala besöksnäring sprogram i alla kranskommuner som dockar an till Göteborgs stads program, för att stärka hela destinationen.
Region	Möln dals kommun	Ansvarig tjänsteperson meddelat att Möln dals stad inte har några invändningar eller åsikter rörande Göteborgs reviderade program för besöksnäringen 2022-2030. Ärendet har inte hanterats politiskt i Möln dals stad.	
Region	Partille kommun	Partille kommun bedömer att det är ett väl genomarbetet program och att strategin kan leda till måluppfyllelse. Samverkan med GR-kommunerna är avgörande för att få en regional hävstångseffekt.	Viktiga aktörer bör kompletteras med GR-kommuner och exempelvis Swedavia och Västtrafik.
Region	Stenungsunds kommun	Programmet är väl bearbetat och tydligt med klara mål och strategier. Det regionala perspektivet inom destinationen Göteborg belyses och är inkluderande, men skulle kunna förtydligas än mer i de olika perspektiven, strategierna samt som viktiga aktörer.	Trygghetsfrågan skulle kunna belysas tydligare i programmet, då det är påverkar attraktionskraften för en destination. Identifierar målkonflikter såsom trängsel och prishöjningar samt slitage på naturområden och platser.
Region	Tjörns kommun	Programmet är väl formulerat och innehållsmässigt väl avvägt. Bra i omfattning, väl avgränsat med tydligt uttalade mål. Det är viktigt att innovation och akademi lyfts fram på det sätt som gjorts. Beskrivningen är bra av den angelägna frågan om att bredda delaktigheten och fördjupa kunskapen kring hur staden kan bidra till destinationens hållbara utveckling.	Önskar en fördjupning kring hur digitalisering kan bidra till ökad tillgänglighet till destinationen, kompetens delning inom näringslivet och hur forskning ska kunna komma besöksnäringens aktörer till del. Samverkan beskrivs visserligen i programmet, men behöver förtydligas kring synergier för både besökare, invånare och besöksnäringen samt kring hur Göteborgs Stad avser att samverka med andra kommunala och regionala aktörer.
Region	Turistrådet Väst sverige	Programmet ligger väl i linje med Väst sveriges gemensamma strategi för en hållbar besöksnäring: Hållbarhetsklivet. Framförallt framgår detta i programmets målbild: Hållbar destination 2030, som knyter an till Hållbarhetsklivets fyra grundläggande principer.	TRV önskar att Hållbarhetsklivet omnämns som stödjande dokument. TRV ser ett behov av att förtydliga begreppet "destinationen" och den geografiska avgränsningen.
Region	Västra Götalandsregionen	Regionutvecklingsnämnden hänvisar till Turistrådet Väst sverige AB:s remissvar. Vidare ser regionutvecklingsnämnden att klart samband mellan Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling 2022-2030 och Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030.	Koppling till VGR:S långsiktiga prioritering Stärka innovationskraften och det utpekade styrkeområdet Besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar är tydlig. Göteborgs Stads programs fokus på hållbar besöksnäring synliggör också kopplingar till kraftsamlingen cirkulära affärsmodeller.
Region	Öckerö kommun	Bedömmer att det framgår en tydlighet i riktningen och att strategierna leder till den förväntade måluppfyllelsen. Välskrivet med god struktur. Konkret med möjlighet till förklarande fördjupningar i bilagorna.	Vill ytterligare betona vikten av att kollektivtrafiken måste stödja hållbara kommunikationer för besökare och turister i en växande destination.

Besöksnäringen i Göteborg - nuläge (mars 2022)

Göteborg insåg tidigt potentialen i en växande ekonomi baserad på tjänster, upplevelser och turism. Detta har gjort att destinationen Göteborg har sett en stabil utveckling med årlig tillväxt sedan tidigt 1990-tal. Pandemiåret 2020 halverades emellertid antalet övernattningar på destinationens boendeanläggningar jämfört med året innan. Andelen internationella gästnätter har under många år legat stabilt omkring 30% av den totala gästnattsvolymen på destinationen. Även denna andel minskade kraftigt till följd av pandemins internationella reserestriktioner och uppgick under 2020 och 2021 till 15%. Destinationens hotell har historiskt varit starkt beroende av affärsresandet som stått för över hälften av övernattningarna. Även affärsresandet såg en nedgång under pandemiåren 2020 och 2021 då privatturismen stod för majoriteten av gästnätterna. Även om gästnattsvolymen återhämtat sig något under 2021, jämfört med 2020, ligger nivån fortfarande bara på knappt 70% av gästnattsvolymen år 2019.

Källa: SCB Inkvarteringsstatistik. Avser gästnätter på hotell, stugbyar och vandrarhem.

Omvärldsanalys (uppdaterad mars 2022)

Inom ramen för arbetet med Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022–2030 har omvärldsbevakning genomförts löpande och hänsyn har tagits till fenomen, trender och konsumentbeteenden som på olika sätt får effekt på efterfrågan inom besöksnäringen. Syftet med detta arbete har varit att på ett övergripande plan kartlägga besöksnäringens nuvarande och framtida utmaningar och möjligheter. Precis som andra näringar behöver besöksnäringen förhålla sig till omvärlden och till övergripande trender som påverkar konsumenters behov och beteenden. Flera större trender, exempelvis digitalisering och ett ökat globalt engagemang för hållbarhetsfrågor, påverkar besöksnäringens förutsättningar i stor utsträckning.

Den globala coronapandemins utbrott 2020 har förstärkt dessa redan kända trender som kan antas leda till bestående förändringar i konsumentbeteenden och resmönster. Därför har en mer detaljerad kartläggning med fokus på konsumentbeteenden och dess effekter för besöksnäringens aktörer

genomförts. Det råder fortsatt stor osäkerhet i återhämtningen för branschen gällande framför allt affärsresandet, flygtillgängligheten och det internationella resandet såväl till som från Sverige.

Vi framtagandet av denna omvärldsanalys (mars 2022) har pågående krig i Europa lett till oroligheter gällande såväl säkerhet som ekonomi. De sanktioner som införts mot Ryssland har lett till skenande priser på bränsle och till viss del även livsmedel. Detta påverkar hushållsekonomin och därmed konsumenters möjligheter till konsumtion inom upplevelser och resor. Det påverkar ekonomin och prisnivån hos besöksnäringens aktörer som behöver ta mer betalt för att täcka sina kostnader. I vilken omfattning kriget kommer att påverka förutsättningarna i besöksnäringen är ännu inte möjligt att uppskatta, och förutsättningarna kan snabbt förändras.

Digitaliseringens påverkan på privat- och affärsresandet

Digitala bokningsplattformar fick tidigt genomslag i besöksnäringen. De flesta konsumenter är vana vid att själva boka flygresor, hotellövernattningar och teaterupplevelser mm. digitalt. En allt större del av vår interaktion med andra människor och företag numera sker i digitala kanaler. Det noterades en tydlig ökning under coronapandemin då det uppmanades till social distansering. Utöver daglig dialog med vänner och bekanta i sociala medier och arbetsmöten via digitala mötesplattformar, flyttas även upplevelser över till digitala kanaler. Det kan handla om släktens påskfirande eller världsartister som håller konserter som digitala avатарer i spelmiljöer online. Ofta sker dessutom dialoger med företags kundtjänst via chatbotar, helt utan mänsklig kontakt.

I besöksnäringen påverkar digitaliseringen konsumenters förväntningar på digital närvaro under alla steg i kundresan. Från bokning till realtidsinfo om köer på besöksmål eller lediga parkeringsplatser. Det handlar också om aktuell information dygnet runt, som tips på väderanpassade aktiviteter eller pågående evenemang. Allt fler hotell erbjuder digital incheckning och restauranger tillgängliggör menyer digitalt. Konsumenters ökade förväntningar ställer högre krav på näringens aktörer att tillgodose servicebehovet digitalt i alla steg av kundresan. Detta förutsätter i många fall nya samarbetspartners med kunskap och erfarenhet av digitala tjänster, vilket i sin tur innebär ökade kostnader i utvecklande eller inköp av system. Det kan även leda till minskat behov av servicepersonal, vilket kan innebära kostnadsbesparingar som kan påverka lönsamheten för näringens aktörer positivt.

Att ta del av upplevelser och innehåll på distans via digitala kanaler har blivit en del av vardagen för många. Gränserna mellan fysiskt och digitalt suddas ut, likaså gränserna mellan fritid och arbete. Konsumtion sker överallt hela tiden och upplevelser äger ofta rum parallellt i den fysiska och digitala världen, eller i ett mellanting, till exempel Virtual Reality eller Augmented Reality. Digitala besökare som följer evenemang och möten på distans istället för att resa till en destination, kan komma att få betydande konsekvenser för besöksvolymerna på destinationen. Detta påverkar då möjligheten för boendeanläggningar, restauranger, detaljhandel med flera att generera omsättning till följd av turism. Det kan även komma att påverka hur begreppen turism och besökare definieras i framtiden.

Digitala besökare vill kunna delta och interagera med andra besökare, fysiska som digitala. För näringens aktörer blir det därför allt viktigare att erbjuda digitala lösningar som ett komplement till de fysiska. Detta kräver nya samarbetspartners och att företagen ägnar sig åt intern kompetensutveckling samt investerar i teknik. Det blir viktigt för näringsidkare och destinationer att hitta sin rätta mix av fysiskt och digitalt utbud som möter kundens behov och förväntningar för att kunna erbjuda relevanta och attraktiva upplevelser. Nya tekniska lösningar för interaktiva hybridupplevelser introduceras ständigt på marknaden. Denna utveckling är inte enbart att betrakta som ett hot mot den fysiska

besöksnäringen, utan som en möjlighet att nå ut till fler målgrupper och hitta nya intäktskällor. En medvetenhet bör finnas om att det kan komma att ske ett maktskifte från de traditionella evenemangs- och mötesarrangörerna till digitala plattformar som tillhandahåller och sprider upplevelser.

Den mycket snabba utvecklingen av digitala arbetssätt och verktyg, i kombination med coronapandemin, har lett till ett minskat affärsresande i hela världen. Osäkerheten kring affärsresandets återhämtning till tidigare nivåer är stor. Många företag och individer har upptäckt fördelarna med distansmöten och distansarbete som innebär både kostnads- och tidsbesparingar. Från företagets perspektiv är ett minskat resande för anställda även ett sätt att visa att företaget tar hänsyn till miljön och det klimatavtryck verksamheten bidrar till. Flertalet storbolag har under senare tid kommunicerat sin ambition om att kraftigt minska affärsresandet som en del i sitt engagemang i miljöfrågan. Detta påverkar hur företag formulerar sina resepolicyer. Allt fler bolag och organisationer uppmuntrar medarbetare att ta möten på distans eller optimera sin reseplanering. Tröskeln att göra en affärsresa eller att fysiskt delta på en större kongress eller mässa kommer med stor sannolikhet att vara högre. Antalet resor över dagen, ofta inom landets gränser, väntas minska kraftigt jämfört med tiden före coronapandemin. Vissa möten kommer även fortsättningsvis behöva hållas fysiskt av olika skäl, men en nedgång är troligen att vänta.

Affärssegmentet är generellt mer lönsamt då det i större utsträckning innebär bokning av enkelrum, förstaklassbiljetter och representationsmiddagar. Bortfallet kan bli svårt att kompensera intäktsmässigt. Färre transporter och övernattningar på vardagar, ställer krav på näringen att i större utsträckning än tidigare rikta sig till privatsegmentet även utanför högsäsong, lov och helger för att höja sin beläggning. De besöksnäringsektorer som tidigare haft en hög andel affärsresenärer som kunder, behöver överväga sin affärsmodell för att hitta nya intäktsmöjligheter. Likaså väntas konkurrensen hårdna bland mötesarrangörer och -anläggningar, såväl nationellt som internationellt, om mötesvolymerna minskar. Detta innebär ytterligare utmaningar ur ett lönsamhetsperspektiv.

Hållbar destinationsutveckling

På ett internationellt plan ökar rörelsen kring hållbar destinationsutveckling. Att som tidigare ensidigt utvärdera besöksnäringens utveckling utifrån kvantitativa mål så som gästnätter och turismkonsumtion är numera starkt ifrågasatt. Ett hållbart förhållningssätt inom destinationsutveckling skapar värden tillbaka till destinationen och dess invånare. Diskussionerna kring effekterna av destinationsutveckling har breddats till att även inkludera faktorer som livskvalitet för destinationens invånare, utbudskvalitet, rättvisa inkomstvillkor, långsiktig ekonomisk hållbarhet i branschen samt effekter av överturism. Att balansera dessa värden och säkerställa att besöksnäringen bidrar positivt till lokalsamhället är heta ämnen samtidigt som även klimatfrågan är starkt dominerande i diskussionerna. Under 2020/2021 har också återhämtningen från de omfattande konsekvenserna av coronapandemin varit högt upp på agendan. Internationellt diskuteras nya, mer nyanserade, metoder för att utvärdera och mäta värde och effekter av besöksnäringens utveckling och destinationers framgång utifrån kriterier för hållbarhet.

FN:s globala hållbarhetsmål växer som ett betydelsefullt gemensamt ramverk för att uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle, både på global och lokal nivå. I de 17 mål som utgör Agenda 2030 integreras de tre hållbarhetsdimensionerna. Målen är odelbara och på olika sätt beroende av, och direkt kopplade till, varandra. Det innebär att de kan påverka, förstärka eller stå i konflikt med varandra. Göteborgs Stads arbete med hållbar utveckling och Agenda 2030 bygger på ett aktivt deltagande från såväl näringsliv som offentlig verksamhet för att gemensamt nå de lokala och globala mål som är kopplade till de tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekonomisk och ekologisk.

Global Destination Sustainability Index (GDSI) är ett internationellt benchmarkingsystem som rankar destinationers hållbarhetsprestanda. Indexet utvecklas och hanteras av organisationen Global Destination Sustainability Movement, som är uppbackat av etablerade internationella besöksnäringensorganisationer såsom International Congress and Convention Association (ICCA) och City Destinations Alliance (City DNA, f.d European Cities Marketing -ECM). Syftet med GDSI är att bidra till och säkerställa att städer och regioner blir mer regenerativa, robusta och välmående platser att besöka, leva och verka i. Idén om ett index föddes på ett branschmöte i Göteborg 2010 och 2016 lanserades GDSI i Skandinavien. Idag använder drygt 70 destinationer från alla kontinenter ramverket för hållbar destinationsutveckling. Indexet har även integrerat FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Destinationens och besöksnäringens utveckling samspelar med stadens utveckling och insatser. Ur ett hållbart destinationsperspektiv är GDSI därför ett relevant verktyg som både förutsätter och speglar denna samverkan i de fyra områden som mäts:

- stadens miljömässiga hållbarhet
- stadens sociala hållbarhet
- besöksnäringens aktörers hållbarhet
- ledning, styrning och utveckling av destinationen

Indexet, som revideras regelbundet, pekar på väsentliga områden och insatser och blir på så sätt ett utvecklingsverktyg. Att använda ramverket för destinationsutveckling ska gynna hela det lokala turismekosystemet; från besökare, till invånare, till leverantörer och lokala myndigheter och bygger på samverkan mellan destinationens aktörer för att skapa mätbar förbättring och en robust destination. Ramverket omfattar även besöksnäringens möjligheter till att bidra till övrigt näringsliv liksom samverkan för att skapa långsiktigt positiva samhällseffekter.

Förutom samverkan på destinationen skapar ramverket förutsättningar för att stödja och driva på aktörernas eget hållbarhetsarbete. GDSI ger också möjligheter till att synliggöra destinationen och goda exempel och lösningar i ett internationellt perspektiv. Indexet blir allt viktigare i den internationella konkurrensen om möten, kongresser och evenemang liksom ur ett positionerings- och marknadsföringsperspektiv. Som relativt liten destination i världen stärker en bra placering i indexet destinationens konkurrenskraft.

Konsumenters och företags hållbarhetsengagemang

Ett ökat fokus på hållbarhet påverkar konsumenters beteenden och efterfrågan i besöksnäringen. Människors ökade medvetenhet kring den egna konsumtionens klimatavtryck kan komma att leda till färre långväga resor, vilket öppnar för ökad konsumtion av upplevelser på nära håll. Medvetenheten leder också till konsumenters ökade förväntningar på hållbara alternativ gällande exempelvis boende, transport och hållbara upplevelser, sett ur alla tre hållbarhetsdimensioner.

Samtidigt som konsumenters efterfrågan på hållbara produkter och upplevelser ökar, så ökar även behovet av hållbara investeringar för att möta efterfrågan. Näringsidkare förväntas i större utsträckning än tidigare agera hållbart för att kunna locka till sig investeringar och även för att vara attraktiva som arbetsgivare. Att satsa på hållbarhet är numera en självklarhet för många företag, myndigheter och organisationer. Detta dels på grund av ökade lagkrav men även till stor del på grund av att det av många anses vara en av vår tids stora frågor som engagerar och berör. En studie från Tele2/Kantar Sifo (2021) visar att 8 av 10 beslutsfattare på svenska företag anser att hållbarhet är kritiskt för verksamheten och hela 9 av 10 uppger att de inom sitt bolag har en högre ambitionsnivå än vad lagen

kräver. Det ställer stora krav på efterlevnad och uppfyllande av interna hållbarhetsstrategier och policydokument gällande till exempel jämlikhet, utsläpp, resursanvändning, tjänsteresor, med mera.

Transportmöjligheter och dess påverkan på efterfrågan och målgrupper

2020 minskade det globala flygresandet kraftigt till följd av coronapandemin och de reserestriktioner som infördes. Det väntas dröja innan flygandet kan vara uppe på samma nivåer som före coronapandemin då flera flygbolag fortfarande har begränsat antalet avgångar och rutter jämfört med 2019. Detta, i kombination med en ökad miljömedvetenhet, gör att det finns skäl att tro att flygresandet inte kommer återgå till samma nivåer som tidigare. Åtminstone inte inom en överskådlig framtid. I WWF:s Klimatbarometer 2021 svarade mer än varannan svensk att de planerade att minska på sitt flygresande efter coronapandemin, jämfört med innan. En slutsats som kan dras av detta är att antalet resor per år samt reslängd kan komma att påverkas. Det väntas i sin tur påverka möjligheten att locka långväga besökare. För de aktörer i näringen som tidigare haft en hög andel internationella (långväga) besökare innebär detta att erbjudanden kan komma att behöva anpassas och möjligheterna att vända sig mot nya målgrupper ses över. Samtidigt finns även potential i att öka vistelselängden hos de besökare som faktiskt reser till destinationen, då tröskeln att göra en längre resa är överstigen. Det blir därmed viktigt att erbjuda fler anledningar att stanna och uppleva destinationen. Intensifierade samarbeten mellan olika aktörer för att paketera upplevelser utifrån resenärernas behov väntas bli viktigt.

Ett potentiellt minskat internationellt resande leder å andra sidan till ökade möjligheter att attrahera inhemska besökare som i större utsträckning än tidigare väntas undvika att göra lika många långresor som tidigare. Under coronapandemin upptäckte fler svenskar utbudet av upplevelser och besöksmål i sin närmiljö, både regionalt och nationellt. Detta intresse väntas i någon mån leva kvar och ta marknadsandelar från det mer långväga resandet även efter coronapandemin. I en studie av Visit Sweden (våren 2021) uppgav 33% att de vill resa mer i hemlandet även efter coronapandemin. Försäljningen av fritidshus och båtar i Sverige ökade även under 2020, vilket på sikt medför inlåsnings effekter när människor vill nyttja sina investeringar under semestern, högtider och helger. En allt högre medvetenhet kring (det långväga) resandets effekter på miljön bidrar även till ett ökat intresse för att konsumera upplevelser på hemmaplan med gott samvete.

Effekten för näringen blir troligtvis en högre andel regionala eller nationella turister som inte har samma behov som mer långväga turister. Medan långväga besökare vanligtvis övernattar kommersiellt och stannar längre på destinationen kan regionala och nationella besökare oftare övernatta hos släkt och vänner eller resa enbart över dagen. Här blir det viktigt för näringen att hitta fler sätt att göra sin produkt attraktiv för lokala och regionala besökare som kan ha andra drivkrafter än de internationella besökarna. Det kan till exempel i större utsträckning bli aktuellt med affärsmodeller som innefattar prenumeration eller abonnemang på upplevelser som riktar sig till lokalbefolkningen. Oavsett om man är en nöjes- eller kulturarena, hotellanläggning eller transportaktör. En förflyttning av insatser och resurser till transportsätt som exempelvis tåg, och på så sätt öka tillgängligheten till destinationen som helhet, blir viktigt för att möjliggöra ett fortsatt flöde av besökare.

Alla transportslag behövs för att stärka tillgängligheten till destinationen för besökare, samt för att möjliggöra utveckling inom akademi och näringsliv. Det nämns även i den nya nationella strategin för besöksnäringens utveckling. Samtidigt bör man arbeta för att transporter, oavsett transportslag, närmar sig ett nollutsläpp. Medan det inom flygbranschen finns samverkansforum saknas motsvarande nätverk i tågbranschen. Som konsument är det även enkelt att boka en flygresor från start- till slutdestination medan tåget idag saknar gemensamma bokningssystem.

Delningsekonomi

Upplevelser och tjänster utgör en växande andel av hushållens konsumtion. Önskan om att utnyttja tillgångar mer optimalt driver på utvecklingen inom delningsekonomi. Inom besöksnäringen märks detta genom användarvänliga digitala plattformar för att boka privat boende, transporter, upplevelser, med mera. Delningsekonomi innebär till viss del ökad konkurrens för kommersiella aktörer som får se en del av intäkterna gå till förmedlare av dessa tjänster. Samtidigt möjliggörs en ökad kapacitet för destinationen som helhet under högsäsong och i samband med större evenemang då exempelvis hotell ofta är fullbelagda. Det gör att näringsens aktörer får möjlighet att locka fler kunder, även mer priskänsliga besökare.

Stadsutveckling

Historiskt har stadskärnors utbud i mångt och mycket präglats av handel och konsumtion. E-handels starka tillväxt, i kombination med ökat hemarbete och förändrade resmönster, gör att det finns behov av ett mer nyanserat utbud i stadskärnorna som lockar till besök. En mer holistisk syn på stadskärnan har börjat utvecklas där citykärnans innehåll och utbud behöver breddas för att möta förväntningarna hos dagens och morgondagens invånare och besökare. För stadskärnor och köpcentrum innebär detta allt högre krav på att positionera sig som mer än en plats för shopping för att fortsatt locka besökare. Butiksytor ställs om till mötesplatser för besökare och ger varumärken möjlighet att visa upp sina innovationer i stället för att primärt utgöra försäljningsyta. Stadsutveckling präglas idag allt oftare av innovation, hållbarhet och fokus på hälsa och välbefinnande för invånarna. Områden för rekreation och motion samt grönområden där människor kan mötas i sociala sammanhang utan att nödvändigtvis vara konsumenter är allt vanligare förekommande i moderna städer. I takt med att städer växer och förtätas skapas också flera mini-stadskärnor i staden. Detta är inget nytt fenomen i sig. Sinnebilderna för detta är att i princip det mesta som en invånare behöver i sitt dagliga liv bör finnas inom 15 minuter med cykel från bostaden. En annan benämning på detta är "15-minutersstaden".

Förändringar i konsumenters efterfrågan till följd av coronapandemin

Även efter att coronapandemin kan anses vara över väntas vissa beteenden kvarstå. Åtminstone hos delar av befolkningen. Nedan listas ett antal sådana beteenden eller förändringar i efterfrågan som har koppling till besöksnäringen och som i någon mån kan väntas bli mer bestående. Alla attityder och beteenden gäller givetvis inte alla konsumenter och besökare, men de väntas ändå få någon effekt på efterfrågan.

Besökares ökade behov av trygghet och säkerhet

Att hantera säkerhet kring stora evenemang och möten har länge primärt fokuserat kring frågor om terrorhot, brandsäkerhet och att förhindra trängsel. Under pandemin ökade konsumenters medvetenhet om riskerna med nära kontakter med främmande människor, och vikten av att hålla god handhygien. Även efter en omfattande covid-19 vaccinering i befolkningen, kvarstår risken för andra sjukdomar och virus som kan spridas då många människor möts. Stora evenemang och resande innebär ofta trängsel varför höga krav på säkerhet, hygien och avstånd kommer att ställas vid genomförande av större evenemang eller vid byggnation av till exempel nya arenor, köpcentrum eller flygplatser. Detta för att säkerställa att besökarna kan känna sig trygga.

Detta väntas påverka arrangörer av större evenemang och möten, för besöksmål som samlar många människor på liten yta samt transportaktörer. Att bygga ut för att skapa mer utrymme eller minska sin besökarkapacitet är möjliga åtgärder. Digitala kösystem kan även vara behjälpliga för att hantera besöksflöden mer optimalt och undvika onödig trängsel, vilket även påverkar besökarupplevelsen

positivt och bidrar till ökad nöjdhet. Ett ökat fokus på säkerhet och trygghet kan innebära ökade kostnader för näringsens aktörer, vilket kräver att de hittar vägar till motsvarande intäkter. Det finns även möjlighet för mindre aktörer, med mindre besökskapacitet, att blomstra.

Ökat intresse för natur och landsbygd

Med en önskan om att undvika trängsel och folksamlingar fick utomhusaktiviteter som fjällvandring, långfärdsskridskor och golf ett uppsving i Sverige under pandemin. Allt fler har fått upp ögonen för naturupplevelser och aktiviteter utanför städerna. Troligen kommer behovet av miljöombyte, aktivitet och rekreation finnas kvar hos befolkningen, även om aktiviteter som konsertbesök och shopping i städerna förstås fortsatt väntas locka besökare.

För storstäder innebär det ökade intresset för naturen och fysisk aktivitet en ökad konkurrens med andra mer naturnära destinationer. Städer har historiskt sett stått för de stora volymerna av besökare och en viss nedgång är inte helt osannolik då upplevelsebehoven kan komma att skifta till mer folktomma platser och aktiviteter. Det kan samtidigt innebära en fördel för nordiska destinationer som är mer glesbefolkade och generellt har god närhet till naturupplevelser även i anslutning till större städer i jämförelse med våra internationella motsvarigheter. Destinationer som kan erbjuda både stad och natur blir troligtvis mer attraktiva och kan locka till sig fler besökare, oavsett behov. Det ökade intresset för naturupplevelser och aktiviteter utanför städerna leder också till affärsmöjligheter för aktörer som kan paketera erbjudanden för att möta behoven.

Planering och bokning i sista minuten

Den globala pandemin har gjort att många konsumenter avvaktat med att boka och planera bland annat semesterresor och kulturbesök till sista minuten. Detta antas främst ha drivits av en oro för sena avbokningar och att då inte få tillbaka sina pengar. Detta har gjort att vissa konsumenter vant sig vid att planera sin fritid och semester med kortare varsel än tidigare samt att vissa söker tryggheten i att själv kunna avboka med kort varsel.

För näringen väntas detta innebära att konsumenter, framför allt i återhämtningsfasen men till viss del även fortsättningsvis, förväntar sig generösa avbokningsvillkor och tillgång till upplevelser så som teaterbesök och övernattningar på spa i sista minuten. Detta kan få påverkan på hur avtals- och försäkringsvillkor formuleras för näringsens aktörer och deras samarbetspartners. Det finns samtidigt mycket att vinna på att paketera erbjudanden för att möta behoven hos konsumenter som dels söker trygga bokningar med god framförhållning samt dels fånga intresset hos dem som är ute efter en upplevelse i sista minuten.

Coronapandemins långsiktiga påverkan på näringsens verksamheter

Aktörer som hotell, restauranger och kulturanläggningar har drabbats extra hårt av pandemin. Många har kunnat ta del av statliga stöd som införts med anledningen av pandemin, som permitteringsstöd, omställningsstöd och anstånd med skattebetalningar. Det är ännu tidigt att uttala sig om vilka de bestående effekterna blir för näringen, där anstånd med skattebetalningar är särskilt kritiskt. Kombinationen av att under en längre tid ha upprätthållit sin verksamhet med hjälp av omställningsstöd och samtidigt skjutit på skattebetalningar kan leda till ekonomiska utmaningar framöver, speciellt om återhämtningsfasen blir långdragen. Många besöksnäringens företag har behövt säga upp personal, vilket lett till kompetenstapp. Det är sannolikt att större delen av 20-talet kommer att präglas av ekonomisk instabilitet som kan påverka näringsens möjligheter att investera i bl.a. affärsutveckling, innovation och kompetensutveckling.

Protokoll (nr 2)

Sammanträdesdatum: 2023-03-02

§ 30**Göteborgs stads Program för destinationsutveckling
2023-2030 (bilaga 8-10)**

Kommunfullmäktige beslöt 2022-12-08, § 35, att återremittera Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022-2030 till kommunstyrelsen, med uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden. Ärendet har överlämnats till bolaget för beredning. Förelåg förslag till reviderat program enligt bilaga till handlingarna.

Åsa Borvén informerar om bakgrunden till återremissen, bolagets arbete med förändringar och samverkan med kulturförvaltningen samt tidplan för programmets fortsatta beslutshandtering.

Förslag framförs att erbjuda fullmäktiges partigrupper att på deras möten lämna information om programmet.

Beslut

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sekreterare

Jan Persson

Ordförande

Stefan Svensson

Justerande

Alice Vernersson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-23

Diarienummer 0306/21

Handläggare

Åsa Borvén

Telefon: 031-368 40 91

E-post: asa.borven@goteborg.com

Förslag till beslut Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborg & Co AB;

1. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030, godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning**Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension**

Göteborg & Co bedömer att föreslagna justeringar i programmet bidrar till att ytterligare stärka det sociala perspektivet genom förtydliganden kring frågor som tillgång till kultur samt kompetensförsörjning inom näringen. Det är bolagets uppfattning att bedömningen av programmet i sin helhet utifrån de tre dimensionerna, enligt beslut i Göteborg & Co styrelse 2022-09-19 §102, kvarstår.

Bilagor

1. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030
2. Förändringstabell

Ärendet

Göteborg & Co har, utifrån synpunkter från kulturnämnden och arbetstagarorganisationen Unionen, genomfört tillägg och justeringar i förslag till program för destinationsutveckling. Göteborg & Co styrelse ska fatta beslut om Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030 för vidare beredning i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt 2022-12-08, §35, att återremittera Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2022-2030 till kommunstyrelsen, med uppdrag att inarbeta synpunkter från arbetstagarorganisationen Unionen samt inkludera synpunkterna i remissvaret från kulturnämnden gällande att:

- a. förtydliga värdet av kulturutövarnas roll för destinationen,
- b. förtydliga att kulturbranschen behöver förutsättningar för att bidra till att skapa och iscensätta upplevelser så att Göteborg har ett attraktivt utbud året runt,
- c. kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån kulturområdet och att analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, samt utveckla och förtydliga indikatorer utifrån kulturnämndens remissvar.

Stadsledningskontoret har överlämnat ärendet till Göteborg & Co AB för beredning. Förslag på tillägg och justeringar i program för destinationsutveckling 2023–2030 redovisas i ändringstabell enligt bilaga 2 till föreliggande tjänsteutlåtande. Ändringstabellen innehåller beskrivning och läshänvisning för varje föreslagen justering.

Omhändertagande av kulturnämndens remissvar

Göteborg & Co har i nära samverkan med tjänstepersoner på kulturförvaltningen arbetat fram förslag på tillägg och justeringar i destinationsutvecklingsprogrammet i syfte att på ett bättre sätt omhänderta synpunkterna från kulturnämnden. Utöver de justeringar som redovisas i ändringstabellen önskar bolaget understryka att fortsatt samverkan mellan Göteborgs Stads kulturprogram, Göteborgs stads plan för kulturprogrammet 2023–2026 samt program för destinationsutveckling är avgörande för omhändertagandet av de tre åtgärder som specificeras i kommunfullmäktiges beslut ovan. Även Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program har centrala beröringspunkter med det fortsatta arbetet, exempelvis kring kulturens bidrag till stadens attraktionskraft samt kulturbranschens och kulturlivets förutsättningar för utveckling. När det gäller kulturutövare och aktörer inom kulturbranschen är ett stort antal av kulturområdets branscher och verksamheter sedan tidigare inkluderade i de mätningar som används inom ramen för uppföljning av destinationsutvecklingsprogrammet. En specifikation över inkluderade branscher och verksamheter återfinns i programbilagan *“Fördjupningsmaterial Göteborgs Stads program för destinationsutveckling”*.

Göteborg & Co vill särskilt belysa betydelsen av pågående, befintlig samverkan mellan kulturförvaltningen, Business Region Göteborg och Göteborg & Co inom ramen för föreslagen Plan för kulturprogrammet 2023–2026. I planen pekas Göteborg & Co ut som ansvarig och delansvarig inom flera aktiviteter med direkt koppling till synpunkterna i kulturnämndens remissvar. Bolaget ser fram emot att få arbeta med dessa frågor tillsammans med kulturförvaltningen under de kommande åren.

Angående insatser för att följa konsumtionsmönster på destinationen vill bolaget vidare förtydliga att kulturevenemang av olika slag är en väsentlig del av utbudet som analyseras i de besökar- och invånarundersökningar som ligger till grund för flera av indikatorerna i förslag till program för destinationsutveckling. De mätningar och undersökningsmetoder som utförs av Göteborg & Co inom ramen för föreslaget program förfinas ständigt. I samverkan med kulturförvaltningen kommer dessa metoder ytterligare att utvecklas, i enlighet med insats 4 i föreslagen plan för kulturprogrammet 2023–2026.

Omhändertagande av arbetstagarorganisationen Unionens remissvar

I syfte att bättre ta om hand synpunkter kring kompetensförsörjnings- och utbildningsfrågor utifrån Unionens remissvar har ett antal tillägg och förtydliganden gjorts i programmet. Detaljerad beskrivning och läshänvisning finns i ändringstabellen i bilaga 2 till föreliggande tjänsteutlåtande.

Göteborg & Co bedömer i övrigt att de generella synpunkter som lyfts i Unionens yttrande, exempelvis kring frågor som rör kollektivtrafik, studentperspektiv och digitalisering, omhändertas i förslag till program för destinationsutveckling i den mån programmet har rådighet.

Övriga redaktionella justeringar

Då Göteborgs Stads nya organisation för stadsutveckling trädde i kraft 2023-01-02 har berörda nämnders namn korrigerats.

Som en följd av processen för återremittering har åren som omfattar Göteborgs Stads program för destinationsutveckling ändrats från 2022–2030 till 2023–2030. Även detta har korrigerats.

Dessa mindre justeringar är utförda genomgående i hela dokumentet och specificeras inte i ändringstabellen.

Bolagets bedömning

I dialog på tjänstepersonsnivå konstateras att kulturförvaltningen ställer sig positiva till de justeringar som genomförts. Kulturperspektivet har enligt förvaltningen förstärkts och kopplingen till Göteborgs Stads kulturprogram har förtydligats.

Göteborg & Co bedömer att genomförda justeringar och tillägg har utvecklat programmet och bidragit till förbättrade förutsättningar för en närmare samverkan mellan stadens instanser. Detta gäller såväl inom kulturområdet och kompetensförsörjning specifikt, som inom hållbar destinationsutveckling generellt.

Med de justeringar och tillägg som genomförts bedömer bolaget att förslag till program för destinationsutveckling har stärkts i dess funktion som strategisk riktlinje för destinationens utveckling mot målbilden hållbar destination 2030.

Peter Grönberg, VD

Bilaga 2 Ändringstabell

Nuvarande formulering	Förslag	Kommentar
(ref. Unionens remissvar) Sid 5. Förutsättningarna för destinationens och besöksnäringens utveckling är beroende av många av stadens verksamheter. De delar som Göteborgs Stad kan påverka och bidra till omfattar fler aspekter än de som omhändertas i detta programs strategier. Två exempel på detta är kompetensförsörjning och trygghetsfrågor. Kompetensförsörjning är en av besöksnäringens stora utmaningar. Besöksnäringen är en bred jobbskapare som attraherar människor med olika erfarenhet, bakgrund och utbildning. Som en effekt av coronapandemin står besöksnäringen inför stora problem som personalbrist, behov av utbildning, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor i branschen. Kompetensförsörjning är ett strategiskt område i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035 och besöksnäringens behov inkluderas i för det programmet framtagna handlingsplaner.	Samverkan mellan stadens program och planer sid. 5 Förutsättningarna för destinationens och besöksnäringens utveckling är beroende av många av stadens verksamheter. De delar som Göteborgs Stad kan påverka och bidra till omfattar fler aspekter än de som omhändertas i detta programs strategier. Några av besöksnäringens viktigaste nyckelfrågor styrs utifrån andra av stadens program, där bland annat Göteborg & Co medverkar med ansvar för att stärka och driva destinationens och besöksnäringens behov och roll. Exempel på sådana nyckelfrågor är kompetensförsörjning, trygghetsfrågor och kulturområdet: Kompetensförsörjning är en av besöksnäringens stora utmaningar på både kort och lång sikt. Besöksnäringen är en bred jobbskapare som attraherar människor med olika erfarenhet, bakgrund och utbildning. En effekt av coronapandemin är att besöksnäringen har stora problem som personal- och kompetensbrist, behov av utbildning, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor i branschen. Kompetensförsörjning är ett strategiskt område i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035 och dess handlingsplaner. Besöksnäringens behov och perspektiv är inkluderat i programmets område Kompetensförsörjning, där Göteborg & Co ingår i arbetsgruppen som leds av Business Region Göteborg. Övriga medverkande i arbetsgruppen är AB Framtiden, Chalmers, Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Förskoleförvaltningen, Grundskoleförvaltningen, Göteborgsregionen, Göteborgs Universitet, Socialförvaltningen centrum, Stadsledningskontoret och Utbildningsförvaltningen. Insatsområden ur programmets handlingsplan där besöksnäringen är i särskilt fokus är exempelvis: kompetensomställning, utveckling av samverkan skola – näringsliv, utveckling relevanta utbildningar som besöksnäringen efterfrågar på alla nivåer, och stärka möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatserna. Fokus är även på att stärka besöksnäringen som en attraktiv och trygg	Lagt till ny rubrik samt och förtydligade texter med resonemang kring beroenden mellan Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035 och Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030 samt beskrivning över vilka frågor programmen och handlingsplanerna samverkar kring.

	arbetsgivare, med behov förbättrade arbetsvillkor och förtydligade karriärmöjligheter.	
(ref. Unionens remissvar) Sid. 11 Pandemin har orsakat långtgående ekonomiska effekter för besöksnäringens aktörer där många företag varit beroende av stödåtgärder för att undvika konkurs samt behövt säga upp personal och därmed tappat kompetens.	Sid. 10-11 Pandemin har orsakat långtgående ekonomiska effekter för besöksnäringens aktörer där många företag varit beroende av stödåtgärder för att undvika konkurs samt behövt säga upp personal och därmed tappat kompetens. Kompetensbristen medför negativa effekter på servicenivå och bemötande och är därmed en stor påverkansfaktor kring kundernas och besökarnas upplevelser. Det i sin tur påverkar destinationens attraktionskraft. Besöksnäringen ses traditionellt som en instegsbransch, lämplig för personer som tar sin första anställning eller befinner sig en bit ifrån arbetsmarknaden. Detta innebär flertalet utmaningar kopplat till rekrytering och språk, och branschen anses inte vara en långsiktig arbetsgivare med karriärmöjligheter. Branschens sätt att möta utmaningarna kan vara nya lösningar och förändring av arbetsledning och personalplanering, exempelvis att kockar blir mer av en arbetsledare och lägre kvalificerad personal används till de enklare delarna av matlagning. Flera aktörer har även startat egna utbildningar i syfte att knyta till sig kompetenser och bygga en personalstyrka utifrån det egna behovet. Branschen ser även ett behov av att stärka sitt rykte som en attraktiv arbetsgivare. Att göra företagen till bättre och tryggare arbetsgivare, att förbättra villkor och arbetsrätten och att visa på branschens många möjligheter till olika yrken och till en lång karriär är långsiktiga och utmanande nyckelfrågor för besöksnäringens framtid.	Lagt till text med utvecklade resonemang kring kompetensförsörjning
(ref. Kulturnämndens remissvar) Sid. 6	Samverkan mellan stadens program och planer sid. 6 Förutsättningarna för destinationens och besöksnäringens utveckling är beroende av många av stadens verksamheter. De delar som Göteborgs Stad kan påverka och bidra till omfattar fler aspekter än de som omhändertas i detta programs strategier. Några av besöksnäringens viktigaste nyckelfrågor styrs utifrån andra av stadens program, där bland annat Göteborg & Co medverkar med ansvar för att stärka och driva destinationens och besöksnäringens behov och roll. Exempel på sådana nyckelfrågor är kompetensförsörjning, trygghetsfrågor och kulturområdet:	Ny rubrik tillagd. Nytt stycke tillagt som förtydligar och understryker beroenden och kopplingar mellan de två programmen, med exempel på nyckelfrågor (kulturutövare, kulturens bidrag till destinationens attraktionskraft) och befintlig samverkan.

	Göteborgs Stads kulturprogram och destinationsutvecklingsprogrammet har ett tydligt beroende av varandra. Exempelvis genom kopplingar mellan kulturprogrammets tre områden (perspektiv) konstopolitik, kulturpolitik och kulturplanering och destinationsutvecklingsprogrammets mål och strategier. I förslag till Göteborgs Stads plan för kulturprogrammet 2023–2026 är Göteborg & Co därför omnämnda som både ansvariga och delansvariga i ett antal insatser. De båda programmen delar även målgrupper. Kulturlivets aktörer och utövare är viktiga producenter och medskapare av destinationens samlade innehåll och utbud. Ett tillgängligt och mångfacetterat utbud bidrar till mer jämlik tillgång till kultur och därigenom skapas mening både för den enskilde och för större målgrupper. Ett levande kulturliv ökar destinationens attraktionskraft för besökare, invånare och näringsliv. De tre programmen (kulturprogrammet, näringslivsstrategiska och destinationsutvecklingsprogrammet) relaterar alla, på olika sätt, till goda villkor för kulturen. Det handlar exempelvis om frågor som fler arbetstillfällen i branschen, tillgången till arenor, platser, sammanhang och monetärt stöd, kulturens kraft och potential samt besökare och invånares behov av att uppleva och utöva kultur. Samverkan mellan dessa tre program pågår inom ramen för respektive handlingsplaner med arbetsgrupper där förutsättningar för utveckling inom ovanstående områden är i fokus.	
(ref. Kulturnämndens remissvar) Sid. 18 Anledningen till att destinationen Göteborg väljs varierar mellan olika besökare. För att stärka destinationens möjligheter att attrahera nya besökare och öka besökarnas nöjdhet är det därför viktigt att erbjuda något för alla smaker och intressen, oavsett vem besökaren är eller vilka förutsättningar besökaren har.	Sid. 18 Anledningen till att destinationen Göteborg väljs varierar mellan olika besökare. För att stärka destinationens möjligheter att attrahera nya besökare och öka besökarnas nöjdhet är det därför viktigt att erbjuda något för alla smaker och intressen, oavsett vem besökaren är eller vilka förutsättningar besökaren har. Att kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån exempelvis kulturområdet och analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, bidrar till kunskap om kulturens attraktionskraft, effekter och möjligheter för destinationen.	Lagt till text där kulturen roll för utbudet synliggörs.

<i>(ref. Kulturnämndens remissvar)</i> Sid. 29 Fördjupad kunskap om besökarens rörelse- och konsumtionsmönster kan bidra till övrigt hållbarhetsarbete inom staden gällande till exempel trygghetsskapande aktiviteter, renhållning samt transport- och trafikplanering. En ökad samverkan mellan besöksnäringens aktörer och staden i dessa frågor stärker besöksnäringens påverkan och bidrag till samhällsutvecklingen.	Sid. 29 Fördjupad kunskap om besökarens rörelse- och konsumtionsmönster kan bidra till övrigt hållbarhetsarbete inom staden gällande till exempel trygghetsskapande aktiviteter, förbättrad tillgång till kultur och rekreation, renhållning samt transport- och trafikplanering. En ökad samverkan mellan besöksnäringens aktörer och staden i dessa frågor stärker besöksnäringens påverkan och bidrag till samhällsutvecklingen.	Texttillägg för att förtydliga kulturens del i stadens hållbara utveckling
--	---	---

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030

Hållbar destination 2030

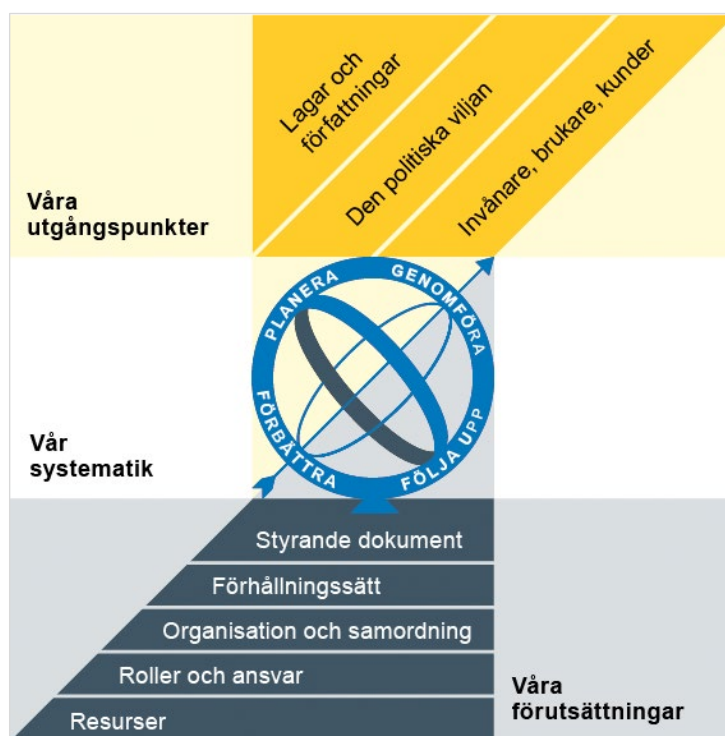

Planerande styrande dokument

Vision
► Program
Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: [Dokumentsort]	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030	0
Inledning	4
Syftet med detta program	4
Vem omfattas av programmet.....	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Samverkan mellan stadens program och planer	5
Stödjande dokument.....	6
Genomförande av detta program	7
Uppföljning av detta program	7
För en växande och välmående destination.....	8
Turism och besöksnäring – begrepp och förutsättningar	8
Göteborg - en destination i utveckling	9
Göteborgs Stads rådighet över besöksnäringen i Göteborg	9
Besöksnäringens utmaningar och möjligheter.....	10
Hållbar destinationsutveckling	11
Delningsekonomi.....	12
Digitalisering.....	12
Nya målgrupper, reseanledningar och beteenden	12
Agenda 2030 och destinationens utveckling	13
Målbild, mål och strategier för en hållbar destination	15
Programmets målbild: Hållbar destination 2030	15
Sammanfattande bild över programmets perspektiv, mål och strategier.....	16
Programmets mål och indikatorer	17
Perspektiv: Besöka.....	17
Perspektiv: Leva.....	20

Perspektiv: Verka	21
Strategier	24
Strategi 1: Utveckla och skapa förutsättningar för attraktiva upplevelser och reseanledningar	24
Strategi 2: Stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur	25
Strategi 3: Stärka samspelet mellan stadsutveckling och besöksnäring	27
Strategi 4: Agera föregångare och möjliggöra innovation	28

Inledning

Syftet med detta program

Detta program är Göteborgs Stads viljeyttring för destinationens utveckling till 2030. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling beskriver hur staden ska arbeta med strategiska destinations- och besöksnäringens frågor på ett konkret, långsiktigt och målinriktat sätt. Programmet syftar till att tydliggöra och stärka Göteborgs Stads samlade arbete med att främja utvecklingen av en hållbar destination. Vidare ska programmet fungera som ett verktyg för Göteborgs Stads berörda nämnder och styrelser och visa riktningen för hur destinationen kan ges förutsättningar att växa och utvecklas och därigenom bidra till en hållbar utveckling.

Destinationen Göteborg utgörs av Göteborgsregionens 13 kommuner. Göteborg som stad har en central roll i att driva destinationens besöksnäring. Ett brett samarbete är nyckeln för att regionen ska fortsätta att vara attraktiv och utvecklas som en hållbar destination. Programmet vilar därför på ett ömsesidigt beroende och en nära samverkan mellan alla kommunerna. Det gemensamma syftet är att utveckla Göteborgsregionen som en stark och tydlig tillväxtregion som är attraktiv att besöka, leva och verka i. Programmet ska främja samverkan och ses som ett gemensamt inriktningsdokument för alla 13 kommuner i destinationen Göteborg.

Vem omfattas av programmet

Destinationsutvecklingsprogrammet är ett av Göteborgs Stads styrdokument och gäller för stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser. Programmet gäller för åren 2023 till 2030.

Bakgrund

Göteborg & Co styrelse har i uppdrag att, i nära samverkan med berörda nämnder och styrelser, initiera och leda arbetet med att förverkliga och implementera programmet. Göteborg & Co har också i uppdrag att utveckla handlingsplaner samt att en gång per mandatperiod utvärdera programmet och vid behov föreslå anpassningar och förändringar.

Detta program är en reviderad version av Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling mot 2030. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030 har utarbetats av Göteborg & Co. Ett antal aktörer och intressenter från besöksnäringen, akademin, näringsliv och offentliga verksamheter från stad och region, har bidragit till och deltagit arbetet med revideringen.

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads budget är överordnad alla andra styrande dokument. Nedan visas ett urval av styrande dokument inom Göteborgs Stad som destinationsutvecklingsprogrammet huvudsakligen relaterar till. En mer detaljerad

beskrivning av hur programmets strategier kopplas till andra styrande dokument finns i bilaga 1, kapitel 3.

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Göteborg 2035 - Grönstrategi för en tät och grön stad
- Göteborg 2035 - strategi för utbyggnadsplanering
- Göteborg 2035 - Trafikstrategin för en nära storstad
- Göteborg Stads elektrifieringsplan för 2021–2030
- Göteborg stads kulturprogram
- Göteborgs Stads friluftsprogram 2018–2025
- Göteborgs Stads innovationsprogram 2018–2023
- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030
- Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035
- Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor
- Göteborgs Stads plan för digitalisering och IT 2022–2025
- Göteborgs Stads plan för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026
- Göteborgs Stads riktlinje för kommunikation
- Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad
- Parkeringspolicy för Göteborgs stad
- Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande program 2022–2026
- Utvecklad Jubileumsplan 2022–2023
- Översiktsplan för Göteborgs Stad

De styrande dokument som programmet har kopplingar till innehåller sammantaget ett stort antal mål. Potentiella målkonflikter mellan detta program och övriga styrande dokument omhändertas inom ramen för implementeringen av detta program.

Samverkan mellan stadens program och planer

Förutsättningarna för destinationens och besöksnäringens utveckling är beroende av många av stadens verksamheter. De delar som Göteborgs Stad kan påverka och bidra till omfattar fler aspekter än de som omhändertas i detta programs strategier. Några av besöksnäringens viktigaste nyckelfrågor styrs utifrån andra av stadens program, där bland annat Göteborg & Co medverkar med ansvar för att stärka och driva destinationens och besöksnäringens behov och roll. Exempel på sådana nyckelfrågor är kompetensförsörjning, trygghetsfrågor och kulturområdet:

Kompetensförsörjning är en av besöksnäringens stora utmaningar på både kort och lång sikt. Besöksnäringen är en bred jobbskapare som attraherar människor med olika erfarenhet, bakgrund och utbildning. En effekt av coronapandemin är att besöksnäringen har stora problem som personal- och kompetensbrist, behov av utbildning, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor i branschen. Kompetensförsörjning är ett strategiskt område i Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018–2035 och dess handlingsplaner. Besöksnäringens behov och perspektiv är inkluderat i programmets område Kompetensförsörjning, där Göteborg & Co ingår i arbetsgruppen som leds av Business Region Göteborg. Övriga medverkande i arbetsgruppen är AB Framtiden, Chalmers, Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, Förskoleförvaltningen,

Grundskoleförvaltningen, Göteborgsregionen, Göteborgs Universitet, Socialförvaltningen centrum, Stadsledningskontoret och Utbildningsförvaltningen. Insatsområden ur programmets handlingsplan där besöksnäringen är i särskilt fokus är exempelvis: kompetensomställning, utveckling av samverkan skola – näringsliv, utveckling relevanta utbildningar som besöksnäringen efterfrågar på alla nivåer, och stärka möjligheten till fortbildning och kontinuerligt lärande på arbetsplatserna. Fokus är även på att stärka besöksnäringen som en attraktiv och trygg arbetsgivare, med behov förbättrade arbetsvillkor och förtydligade karriärmöjligheter.

Göteborgs Stads kulturprogram och destinationsutvecklingsprogrammet har ett tydligt beroende av varandra. Exempelvis genom kopplingar mellan kulturprogrammets tre områden (perspektiv) konstopolitik, kulturpolitik och kulturplanering och destinationsutvecklingsprogrammets mål och strategier. I förslag till Göteborgs Stads plan för kulturprogrammet 2023-2026 är Göteborg & Co därför omnämnda som både ansvariga och delansvariga i ett antal insatser. De båda programmen delar även målgrupper. Kulturlivets aktörer och utövare är viktiga producenter och medskapare av destinationens samlade innehåll och utbud. Ett tillgängligt och mångfacetterat utbud bidrar till mer jämlik tillgång till kultur och därigenom skapas mening både för den enskilde och för större målgrupper. Ett levande kulturliv ökar destinationens attraktionskraft för besökare, invånare och näringsliv. De tre programmen (kulturprogrammet, näringslivsstrategiska och destinationsutvecklingsprogrammet) relaterar alla, på olika sätt, till goda villkor för kulturen. Det handlar exempelvis om frågor som fler arbetstillfällen i branschen, tillgången till arenor, platser, sammanhang och monetärt stöd, kulturens kraft och potential samt besökare och invånares behov av att uppleva och utöva kultur. Samverkan mellan dessa tre program pågår inom ramen för respektive handlingsplaner med arbetsgrupper där förutsättningar för utveckling inom ovanstående områden är i fokus.

Trygghetsfrågan har en stor påverkan på destinationen Göteborgs attraktivitet för såväl besökare som invånare. Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete som anpassas till samhällsutvecklingen och bedrivs samordnat och kunskapsbaserat mot aktuella läges- och problembilder. Destinationen ska upplevas som en trygg plats att besöka och vistas på. Ett framgångsrikt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är därför av stor vikt för en hållbar destinationsutveckling.

Genom en strukturerad och systematiserad samverkan med stadens ansvariga förvaltningar och bolag kan besöksnäringens bidrag, behov och perspektiv inom dessa nyckelområden säkerställas.

Förutom Göteborgs Stads styrande dokument förhåller sig programmet till strategier och styrdokument på nationell och regional nivå.

- Strategi för hållbar turism och växande besöksnäring, Näringsdepartementet
- Göteborgsregionens strategi "Hållbar tillväxt 2030"
- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Stödjande dokument

Förutom styrdokument finns internationella och nationella publikationer, rapporter, projekt och utredningar som på olika sätt har bäring på programmet och kan ge fördjupad kunskap om destinationsutveckling och besöksnäringen.

- Göteborgs Hotellrapport 2021, Annordia AB

- Vägar till hållbar tillväxt – en förstudie om framtidens upplevelseindustri i Västsverige, Handelshögskolan Göteborgs Universitet 2021
- Göteborgsregionen - Strategisk inriktning 2020–2023
- Hållbarhetsklivet, Västsveriges samlade initiativ för en hållbar besöksnäring
- Mot en mer hållbar besöksnäring, Tillväxtverket, 2019
- Hållbar platsutveckling inklusive möten och evenemang, utlysning från Tillväxtverket 2021
- Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring, SOU 2017:95
- European Capital of Smart Tourism
- Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling
- Global Destination Sustainability Index

Genomförande av detta program

Göteborg & Co har i uppdrag att stärka och utveckla besöksnäringen inom Göteborg och Göteborgsregionen samt bidra till besöksnäringens utveckling i Västra Götalandsregionen. Göteborgs Stads nämnder och styrelser har en viktig roll och ansvar inom ramen för de sammanhang och verksamheter som staden själv råder över. För att nå måluppfyllelse i programmet är samverkan mellan Göteborgs Stad och näringsliv, invånare, akademi, samtliga GR-kommuner och andra städer en förutsättning.

Göteborg & Co ansvarar för att samordna, leda och driva arbetet med att förverkliga och implementera Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030. Bolagets roll är att leda och koordinera arbetet inom och mellan programmets strategier. Arbetet sker gemensamt i nära samverkan med berörda nämnder, styrelser och andra aktörer. Arbetet drivs utifrån programmets målbild, men kan variera i upplägg och metod utifrån egenskaper i respektive strategi. Det kan exempelvis handla om frågeställningar där ett etablerat arbete eller samarbete redan finns, medan andra områden är helt nya och där arbetet behöver byggas från grunden. Göteborg & Co stöttar nämnder och styrelser i att utveckla arbetet med programmets målsättningar i den ordinarie verksamheten, såväl som att i förekommande fall säkerställa framtagandet av gemensamma handlingsplaner.

Nämnder och styrelser som benämns som “viktiga aktörer” är i olika grad särskilt berörda av, och råder över, områden som är centrala för strategins framdrift. Detta innebär att de, utifrån sitt grunduppdrag, över tid aktivt ska delta i det gemensamma arbetet med programmet.

Uppföljning av detta program

Göteborg & Co ansvarar för att en gång per mandatperiod utvärdera programmet. I samband med denna utvärdering redovisas programmets måluppfyllelse. Programmet består av fyra tvärgående strategier som bidrar till programmets övergripande målbild samt formulerade mål. Utifrån bolagets ansvar att leda och driva arbetet med programmet samlar Göteborg & Co, vid behov, in information till programmets indikatorer och begär underlag från stadens verksamheter.

För en växande och välmående destination

Turism och besöksnäring – begrepp och förutsättningar

Begreppen *turism* och *besöksnäring* blandas ofta ihop. Detta kan förklaras av att turism finns tydligare definierat, medan besöksnäring är betydligt svårare att definiera och avgränsa. FN-organet UNWTO definierar turism som människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning, för kortare tid än ett år. Vistelsens syfte ska vara fritid, affärer eller annat.¹

För begreppet besöksnäring finns ingen enskild vedertagen definition utan organisationer och destinationer väljer att uttrycka sig något olika. Att definiera begreppet besöksnäring är med andra ord svårt, men det finns tydliga skillnader från begreppet turism.

Besöksnäringen definieras generellt inte utifrån vem kunden är eller var kunden kommer ifrån utan utifrån vad kunden erbjuds, det vill säga upplevelser. Besöksnäringens ekosystem omfattar såväl olika upplevelser som den infrastruktur som möjliggör för människor att ta del av upplevelser, så som tåg, kollektivtrafik, hotell, arenor och anläggningar. Därtill kommer leverantörer och arrangörer som paketerar upplevelserna och utvecklar bokningssystem som gör det enkelt för konsumenter att ta del av utbudet. I detta ekosystem är alla viktiga för helheten. En annan skillnad mellan begreppen är att invånare är en viktig målgrupp för besöksnäringen, då de nyttjar och bidrar till ekosystemet lika väl som turister. Besöksnäringen ingår i det allt oftare förekommande och något vidare begrepp som kallas upplevelseindustrin. Begreppet omfattar en lång rad branscher som på olika sätt bidrar till att skapa och iscensätta upplevelser, där upplevelsen fungerar som en stärkande del av, eller för, en produkt eller ett varumärke.²

Turism och besöksnäring skapar och bidrar med många positiva värden för samhället och individen, i form av arbetstillfällen, lokal och regional utveckling, möten, upplevelser och livskvalitet. Begreppet besöksnäring omfattar, utöver turism, även när invånare tar del av upplevelser på destinationen. Grundtanken är att besöksnäringens utbud ska tillföra mervärden för såväl invånare som besökare. En plats med möjlighet till en rik fritid med mycket att uppleva gör platsen intressant att besöka, att studera på, att arbeta eller att etablera sig på. Ett välmående och brett utbud av t.ex. kultur- och nöjesaktiviteter, handel och restauranger höjer livskvaliteten för invånarna och ökar samtidigt regionens attraktivitet. Ett ökat fokus på närmarknaden gör även att större hänsyn tas till invånares perspektiv och behov vid utveckling av besöksnäringens utbud.

Att skapa en attraktiv destination bidrar till en öppen och hållbar samhällsutveckling. En destinations utveckling vilar på en god samverkan mellan det offentliga, det privata näringslivet, ideella organisationer och akademien. Destinationens hållbarhetsarbete är beroende av stadens hållbarhetsarbete när det gäller grundläggande service, infrastruktur och andra hållbara insatser. En framgångsrik samverkan mellan stadens verksamheter och besöksnäringens olika aktörer är en förutsättning för och bidrar till en hållbar destination 2030.

¹ UNWTO www.unwto.org

² Ola Bergström, *Vägar till hållbar tillväxt – En förstudie om framtidens upplevelseindustri i Västsverige*, (2021)

Göteborg - en destination i utveckling

Destinationen Göteborg består av samtliga 13 kommuner i Göteborgsregionen.

Destinationens besöksnäring har under flera decennier visat stabil tillväxt och fungerat som en hävstång för kommunernas utveckling inom hållbarhet, internationella relationer, utbildning, sysselsättning, näringslivsutveckling, kulturliv och integration. Göteborg vill fortsätta att växa som destination och utveckla ett levande utbud av kultur, nöjen och fritidsaktiviteter som höjer värdet för besökare, företagare och invånare. Innehållet i de 13 kommunernas sammansatta utbud kompletterar varandra och stärker hela destinationens attraktionskraft.

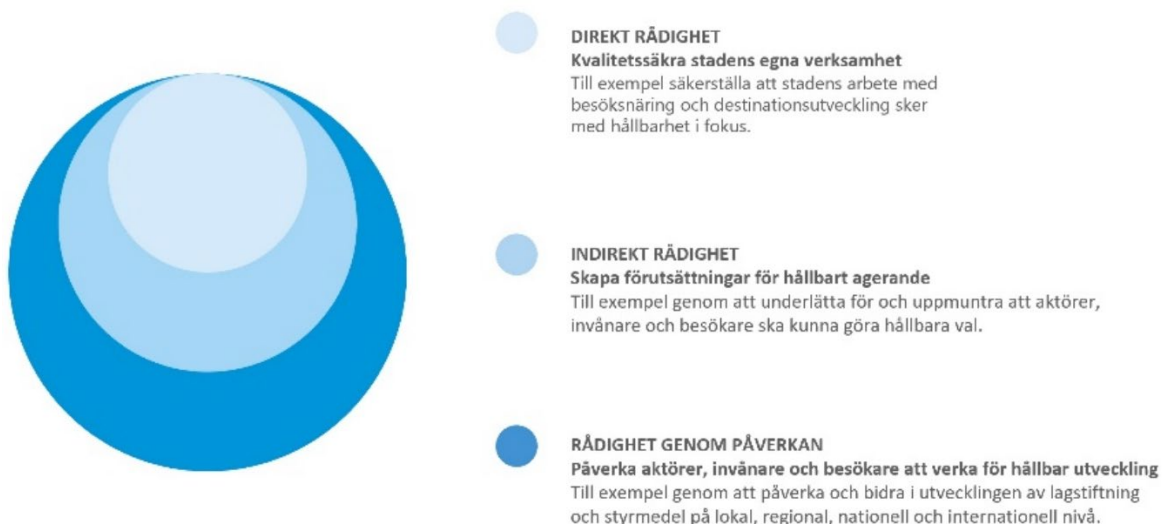

Före pandemin visade besöksnäringen i Göteborg en stadig tillväxt under många år. Andelen internationella gästnätter låg stabilt på omkring 30% av totalen och affärsresandet stod för ungefär hälften av övernattningsarna.³ De primära målgrupperna återfinns i vår närregion, det vill säga Sverige, Norge och Danmark. Bland andra viktiga målgrupper kan nämnas Tyskland och Storbritannien.

Göteborgs Stads rådighet över besöksnäringen i Göteborg

Detta program ska stötta destinationens utveckling med sikte på en stark och hållbar tillväxt fram till år 2030. Utveckling av destinationen förutsätter en stark samverkan mellan offentliga verksamheter på såväl kommunal som regional nivå, näringsliv, ideella organisationer, akademi och invånare. En gränsöverskridande samverkan som ser till hela destinationens gemensamma bästa har varit en del av Göteborgs framgång. Göteborgs Stad råder i olika utsträckning över viktiga delar av destinationens besöksnäring. Staden äger resurser som bidrar till besöksnäringen, bedriver näringsverksamhet i stadens regi och styr över samhällsutvecklande processer. Stadens nämnder och styrelser gör det möjligt för andra aktörer att utveckla verksamheter och företag och bidra med kreativa och innovativa lösningar. Därmed är alla en del av en helhet som utgör destinationens attraktivitet.

³ SCB, Inkvarteringsstatistik.

För att bredda delaktigheten och fördjupa kunskapen kring hur staden kan bidra till destinationens hållbara utveckling, behöver nämnder och styrelser i Göteborgs Stad på ett aktivt sätt samverka med varandra och med näringslivet, i besöksnäringens frågor. Samverkan bör ske i såväl det dagliga arbetet som på en långsiktigt strategisk nivå. Samverkan ska omfatta och inkludera hela destinationen, det vill säga samtliga 13 kommuner i Göteborgsregionen och ska vila på begrepp som innovation, experimenterande och omställning.

Besöksnäringens utmaningar och möjligheter

I den globala ekonomin är besöksnäringen en basnäring för städer, regioner och nationer. Synen på besöksnäringen har förändrats och näringen har en allt tydligare roll i samhällsutvecklingen vad gäller att bidra till hållbar tillväxt. Möjligheterna finns framför allt i storstadsregioner som genom sin storlek har de förutsättningar i form av infrastruktur, tillgänglighet och utbud av produkter och tjänster som krävs i konkurrensen.⁴ Precis som andra näringar behöver besöksnäringen anpassa sig till trender och omvärldsfaktorer som påverkar konsumenters behov och beteenden. Dessa förändringar och förflyttningar påverkar besöksnäringens grundläggande strukturer och innebär såväl nya utmaningar som nya möjligheter, för besöksnäringens hela ekosystem. Utvecklingen av nya reseanledningar och anpassning till trender och förändring är en nyckelfråga för att destinationen ska vara attraktiv och valbar, hela året om.

Det globala utbrottet av covid-19 under 2020 har givit tydliga och allvarliga effekter på besöksnäringen över hela världen. En effekt är att sedan tidigare kända fenomen som hemester, e-handel och utvecklingen av digitala upplevelser och möten har förstärkts och accelererats.

Pandemin har orsakat långtgående ekonomiska effekter för besöksnäringens aktörer där många företag varit beroende av stödåtgärder för att undvika konkurs samt behövt säga upp personal och därmed tappat kompetens. Kompetensbristen medför negativa effekter på servicenivå och bemötande och är därmed en stor påverkansfaktor kring kundernas

⁴ UNWTO www.unwto.org

och besökarnas upplevelser. Det i sin tur påverkar destinationens attraktionskraft. Besöksnäringen ses traditionellt som en inestegsbransch, lämplig för personer som tar sin första anställning eller befinner sig en bit ifrån arbetsmarknaden. Detta innebär flertalet utmaningar kopplat till rekrytering och språk, och branschen anses inte vara en långsiktig arbetsgivare med karriärmöjligheter.

Branschens sätt att möta utmaningarna kan vara nya lösningar och förändring av arbetsledning och personalplanering, exempelvis att kockar blir mer av en arbetsledare och lägre kvalificerad personal används till de enklare delarna av matlagning. Flera aktörer har även startat egna utbildningar i syfte att knyta till sig kompetenser och bygga en personalstyrka utifrån det egna behovet.

Branschen ser även ett behov av att stärka sitt rykte som en attraktiv arbetsgivare. Att göra företagen till bättre och tryggare arbetsgivare, att förbättra villkor och arbetsrätten och att visa på branschens många möjligheter till olika yrken och till en lång karriär är långsiktiga och utmanande nyckelfrågor för besöksnäringens framtid.

2020-talet väntas präglas av ekonomisk instabilitet som kan påverka näringens möjligheter att investera i innovation och kompetensutveckling. Oroligheterna som bröt ut i Europa under våren 2022 och medföljande konjunkturskiftningar bidrar också till ökad osäkerhet kring såväl näringens som hushållens ekonomiska situation.

Hållbar destinationsutveckling

När det gäller turism och besöksnäring finns också några generella och inneboende målkonflikter att förhålla sig till. Turism är till viss del förknippat med aktiviteter kopplat till resande vilket innebär påfrestningar för miljön, exempelvis genom koldioxidutsläpp från fossildrivna transporter. Utmaningen att ställa om till en fossilfri transportsektor gäller för hela samhället – lokalt, regionalt, nationellt och globalt - och är oerhört viktigt för hela turism- och besöksnäringen. Samtliga transportslag behövs och fyller olika behov. Alla transportslag behöver närma sig nollutsläpp. Detta konstateras även i den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring.⁵ Samverkan och insatser på systemnivå är nödvändigt för att hantera den stora utmaningen. Ett attraktivt och lättillgängligt utbud av hållbara transportlösningar och att besökare väljer dessa är andra viktiga faktorer för en hållbar turismutveckling. En annan potentiell målkonflikt ligger i invånares perspektiv och behov i förhållande till besökarperspektivet. Det kan handla om trängsel och överturism som kan leda till sociala spänningar, fysiskt slitage och nedskräpning på utsatta platser. Det kan också handla om avvägningar kring hur offentlig mark och platser används och exploateras. Att kontinuerligt lyssna av invånares upplevelse av turism- och besöksnäringens konsekvenser liksom att involvera och öka delaktigheten i utvecklingen av plats och destination är avgörande för att förebygga och hantera denna utmaning. Genom att tydligare definiera den lokala och regionala befolkningen som viktiga målgrupper för besöksnäringen kan destinationen och näringens aktörer växa och utvecklas på ett sätt som förebygger eller minimerar de negativa konsekvenserna av målkonflikterna.

Ett hållbart förhållningssätt inom destinationsutveckling skapar värden tillbaka till destinationen och dess invånare. Göteborgs Stads arbete med hållbar utveckling och Agenda 2030 bygger på ett aktivt deltagande från såväl näringsliv som offentlig

⁵ Näringslivsdepartementet. *Strategi för hållbar turism och växande besöksnäring (2021)*

verksamhet för att gemensamt nå de lokala och globala mål som är kopplade till de tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekonomisk och ekologisk.

Människors ökade medvetenhet kring den egna konsumtionens miljö- och klimatavtryck kan komma att leda till färre långväga resor, vilket stärker möjligheterna till ökad konsumtion av upplevelser på nära håll. Medvetenheten leder också till konsumenters ökade förväntningar på hållbara alternativ gällande exempelvis boende, transport och hållbara upplevelser, sett ur alla tre hållbarhetsdimensioner.

Delningsekonomi

Upplevelser och tjänster utgör en växande andel av hushållens konsumtion. Önskan om att utnyttja tillgångar mer optimalt driver på utvecklingen inom delningsekonomi. Inom besöksnäringen märks detta genom användarvänliga digitala plattformar för att boka privat boende, transporter, upplevelser, med mera. Detta innebär till viss del ökad konkurrens för destinationens kommersiella aktörer som får se en del av intäkterna gå till förmedlare av dessa tjänster. Samtidigt möjliggörs en ökad kapacitet för destinationen som helhet under högsäsong och i samband med större evenemang då exempelvis hotell ofta är fullbelagda. Det gör också att näringsens aktörer får möjlighet att locka fler, även mer priskänsliga besökare.

Digitalisering

Konsumenter har höga förväntningar på enskilda aktörers och destinationers digitala närvaro och service. Det gäller allt från när kunden gör sin bokning till realtidsinfo om köer på besöksmål, lediga parkeringsplatser och aktuell information, såsom tips på väderanpassade aktiviteter eller pågående evenemang.

Den snabba utvecklingen av digitala arbetssätt och verktyg, i kombination med restriktioner under pandemin, har lett till ett minskat affärsresande i hela världen. Osäkerheten kring hur affärsresandet kan komma att återhämta sig är stor.

För näringsens aktörer handlar det om att i större utsträckning kunna erbjuda digitala lösningar som komplement till de fysiska vilket kräver nya samarbetspartners och kompetensutveckling. Nya tekniska lösningar som möjliggör interaktiva hybridupplevelser väntas ständigt introduceras på marknaden. Hybridformatet innebär en livehändelse med deltagare både fysiskt på plats och digitalt på distans, som har möjlighet att interagera, oavsett var de befinner sig.⁶

Det är samtidigt viktigt att inte bara se utvecklingen som ett hot mot den fysiska besöksnäringen, utan som en möjlighet att nå ut till fler målgrupper och hitta nya intäktskällor. Det är svårt att förutsäga i vilken utsträckning hybrida och digitala upplevelser konkurrerar med fysiska evenemang och möten. En medvetenhet bör dock finnas om att det kan ske ett maktskifte från de traditionella evenemangs- och mötesarrangörerna till digitala plattformar som tillhandahåller och sprider upplevelser.

Nya målgrupper, reseanledningar och beteenden

Under pandemins utbrott i början av 2020 märktes en ökad medvetenhet bland besökare kring smittorisker och högre krav på hälsa och hygien vid till exempel resor och evenemangsbesök. Ett förändrat köpbeteende märks också, då många har vant sig vid att

⁶ Göteborg & Co, *Hybridupplevelser för evenemang och möten*.

planera med kort varsel, vilket påverkar framförhållningen vid bokning, samt har höjt förväntningar på generösa avbokningsvillkor hos arrangörer.

Fler har fått upp ögonen för hemester och semester i närregionen, vilket tros påverka mixen av besökare som kommer till destinationen även i framtiden samt deras förväntningar på destinationens utbud. Till exempel har intresset för och utbudet av naturupplevelser ökat kraftigt varför destinationer, särskilt storstadsregioner, behöver bredda sitt utbud både i form av paketering och genom kommunikation. När fler väljer att besöka sin närmiljö kommer även besökarnas önskemål och behov av variation att förändras. Detta är något som påverkar exempelvis de stora kulturinstitutionerna och det fria kulturlivets förutsättningar att bedriva verksamhet. Samverkan mellan det offentliga, privata aktörer, kultur- och idrottsföreningsliv kring insikter och analys är en förutsättning för en hållbar utveckling av destinationens utbud. Utvecklingen mot ett minskat affärsresande kommer att kräva ett förstärkt fokus på privatsegmentet för destinationen som helhet, men särskilt för de aktörer som tidigare varit beroende av affärsresenärer så som exempelvis hotell. Konkurrensen hårdnar och det blir viktigare att positionera sig och utveckla erbjudanden och tjänster som appellerar till de målgrupper man vill attrahera. Det krävs även ett utökat utbud av reseanledningar för att locka privatresenärer under andra tider än traditionella semestersäsonger.

Agenda 2030 och destinationens utveckling

FN:s globala hållbarhetsmål är ett betydelsefullt gemensamt ramverk för att uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle, både på global och lokal nivå. I de 17 mål som utgör Agenda 2030 integreras de tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekonomisk och ekologisk. Målen är på olika sätt beroende av, och direkt kopplade till, varandra. De kan påverka, förstärka eller stå i konflikt med varandra.

Destinationens utveckling utifrån programmets målbild och strategier innebär både positiva effekter och ett ökat tryck på samhälle och miljö. Utgångspunkten för programmet är att bidra med största möjliga positiva påverkan och samtidigt bidra till att minska de negativa effekterna. Genomförandet av Göteborgs Stads program för destinationsutveckling mot 2030 ska hantera båda perspektiven samt både, direkt och indirekt, bidra till uppfyllelsen av Agenda 2030.

Samverkan är en viktig utgångspunkt för de globala hållbarhetsmålen. Stadens rådighet att på egen hand styra utvecklingen är i många fall begränsad. Destinationens utveckling bygger på att dess aktörer verkar i samma riktning. På så sätt skapas förutsättningar för en högre påverkansgrad, vilket också borgar för större möjlighet att bidra till måluppfyllelse i Agenda 2030 och nå programmets målbild om att vara en hållbar destination 2030. Programmets mål och strategier bidrar framför allt till följande mål:

Programmet bidrar indirekt till ytterligare fyra mål. Dessa mål är, liksom ovan mål, kritiska för programmets genomförande men där det huvudsakliga bidraget sker genom, och i samverkan med, andra program och planer i staden.

Målbild, mål och strategier för en hållbar destination

Den internationellt vedertagna definitionen av hållbar utveckling⁷ definierar att utgångspunkten är att en hållbar utveckling tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. En balans mellan den sociala, den ekologiska och den ekonomiska dimensionen ska eftersträvas. Att arbeta med hållbar destinationsutveckling är nödvändigt för att stärka destinationen långsiktigt. Den globala coronapandemin har ytterligare tydliggjort vikten av att destinationer kombinerar långsiktiga strategier med flexibilitet för att på ett framgångsrikt sätt möta besöksnäringens utmaningar och möjligheter.

Göteborg är en hållbar stad öppen för världen. Destinationen Göteborg ska vara välkomnande och inkluderande där varje människa ska känna sig trygg och respekterad. Besöksnäringen är beroende av invånarnas välmående och acceptans, av en hälsosam livsmiljö och naturens tjänster. Arbetet med hållbar destinationsutveckling ska ge förutsättningar för många olika typer av ekonomiskt stabila verksamheter och bidra till tillväxt. Befintliga aktörer ska kunna se möjligheter, nya etableringar ska välkomnas och innovationer ska uppmuntras. Såväl fysiska som digitala aktörer är viktiga för besöksnäringens framtid.

Internationellt är destinationen Göteborg en föregångare inom hållbar destinationsutveckling. Exempelvis har Göteborg under fem år i rad (2016–2019⁸, 2021) rankats som världens mest hållbara destination i Global Destinations Sustainability Index (GDSI). 2021 utsåg Lonely Planet Göteborg till den bästa, hållbara staden i världen att besöka. Denna ledande position är hårt konkurrensutsatt från flera destinationer, främst i Europa. Städer som Köpenhamn, Zürich, Glasgow och Sydney har uttalat höga ambitioner och utmanar Göteborg. GDSI utgår från följande beskrivning av en hållbar destination:

“Sustainable Destinations are places that actively account for the current and future economic, social and environmental impacts of their events and tourism industry, while engaging and listening to the needs of the host communities, the environment, visitors, and the industry. They have collaboratively developed a long-term and regenerative vision, and take the lead as stewards and catalysts in making a better place to visit, meet, and thrive in”⁹.

Detta programs målbild och strategier ska bidra till att destinationen Göteborg utvecklas med ett långsiktigt perspektiv samt att Göteborgs ledande positionen inom hållbar destinationsutveckling stärks.

Programmets målbild: Hållbar destination 2030

Mot bakgrund av många års framgångsrikt arbete, samt nyvunna kunskaper och insikter, har en övergripande målbild för destinationen Göteborg formulerats. Målbilden innebär att besöksnäringen ska växa och samtidigt bidra till människors och livsmiljöers utveckling.

⁷ Förenta nationerna. [Bruntlandkonventionen](#). 1987

⁸ [Global Destination Sustainability Award](#). På grund av pandemin gjordes ingen officiell benchmark 2020.

⁹ GDSI [The Global Destination Sustainability Movement \(gds.earth\)](#)

Programmets målbild har tre huvudinriktningar som har formulerats utifrån, och beaktar, de tre hållbarhetsdimensionerna - social, ekonomisk och ekologisk. För destinationen Göteborg innebär det:

- En **välkomnande och inkluderande destination** som erbjuder något för var och en och där alla bemöts med respekt (social dimension)
- En **växande och välmående näring** som skapar arbetstillfällen till följd av en ökad efterfrågan (ekonomisk dimension).
- En **miljö- och klimatsmart destination** med klimatavtryck nära noll där näringens aktörer och besökarna bidrar till en ekologiskt hållbar destination (ekologisk dimension).

Dessa huvudinriktningar delas i sin tur upp efter tre perspektiv; besöka, leva och verka.

Besöka	En besökare kan komma från staden, närregionen eller vara hitrest som turist.
Leva	En invånare bor i någon av de 13 kommunerna. Perspektivet inkluderar även destinationens attraktivitet som bostads- och studieort.
Verka	Avser näringsliv, kultur- och föreningsliv samt offentliga aktörer på destinationen, verksamma såväl inom som utanför besöksnäringen.

Inom varje perspektiv bryts målbilden ned i mätbara mål där hänsyn tagits till de tre hållbarhetsdimensionerna. För respektive mål finns indikatorer, där nuläge och målvärde anges. Förutom målbild och mål innehåller programmet fyra tvärgående strategier. Arbetet i strategierna relaterar och bidrar på olika sätt till de tre perspektiven och dess mål.

Sammanfattande bild över programmets perspektiv, mål och strategier

HÅLLBAR DESTINATION 2030			
Välkomnande och inkluderande destination - Växande och välmående näring - Miljö- och klimatsmart destination			
Perspektiv	BESÖKA	LEVA	VERKA
Mål	1. Alla ska känna sig välkomna till destinationen Göteborg 2. Besökarna gör hållbara val och den totala miljö- och klimatpåverkan minskar 3. Destinationen Göteborg har ett attraktivt utbud året runt	4. Besöksnäringen tillför mervärde för invånarna 5. Antalet arbetstillfällen i besöksnäringen ökar	6. Besöksnäringen växer i takt med en växande efterfrågan 7. Besöksnäringen stärker övrigt näringsliv och akademi på destinationen 8. Hållbarhetsarbete i världsklass
Strategier	Utveckla och skapa förutsättningar för attraktiva upplevelser och reseanledningar Stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur Stärka samspelet mellan stadsutveckling och besöksnäring Agera föregångare och möjliggöra innovation		

Programmets mål och indikatorer

Nedan presenteras programmets mål och indikatorer, med nuläge och målvärde.

Indikatorerna avser hela destinationen, det vill säga samtliga 13 kommuner, om inget annat anges. Indikatorernas nuläge utgår i flera fall från 2019, vilket är att betrakta som ett normalår för besöksnäringen. Även ett referensvärde för 2020/2021 visas för att synliggöra coronapandemins effekt. I de fall uppgifter inte funnits tillgängliga har undersökningar genomförts för att fastställa ett nuläge. Undersökningarna är genomförda under sommaren/hösten 2021.

Vid tidpunkten för detta programs framtagande råder fortfarande stor osäkerhet kring besöksnäringens återhämtning efter coronapandemin. Därför har utgångspunkten vid målsättning av flera av de utvalda indikatorerna varit att initialt återgå till den nivå som noterades 2019. Då bilden av återhämtningstakten klarnar planeras en utvärdering och eventuell revidering av målvärdena. Besöksnäringens förmåga till tillväxt kan vid en permanent nedgång av affärsresande och långväga internationellt resande vara starkt beroende av ett ökat resande från närregionen, övriga landet och våra grannländer. Inte bara under högsäsong, helger och lovperioder utan även under vardagar för att täcka upp för ett eventuellt minskat affärsresande. Även den sedan tidigare uttryckta ambitionen om en fördubbling av antalet kommersiella gästnätter (basår 2015) kommer då att ses över med hänsyn till besöksnäringens framtida förutsättningar.

Det saknas vid tiden för framtagande av detta program tillförlitliga metoder för att mäta bland annat besökarens och näringens klimatavtryck. Det pågår även internationellt diskussioner för att utveckla fler gemensamma metoder för att mäta och utvärdera värde och effekter av besöksnäringens hållbara utveckling och destinationers framgång. Destinationen Göteborg deltar i arbetet med att utveckla nya metoder både nationellt och internationellt. Avsikten är att utvärdera och komplettera programmets indikatorer då nya mätmetoder utvecklats och bedöms tillförlitliga.

I bilagan, kapitel 1 redogörs för de undersökningar och källor som ligger till grund för indikatorernas nuläge samt definitioner av begrepp som används.

Perspektiv: Besöka

1. Alla ska känna sig välkomna till destinationen Göteborg

Destinationen Göteborg ska vara en välkomnande och inkluderande destination där varje besökare känner sig trygg och får ett respektfullt bemötande, oavsett kön, etnisk bakgrund, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, trosuppfattning eller könsöverskridande identitet/uttryck. Alla ska ha möjlighet att röra sig fritt och delta i destinationens breda utbud av upplevelser och deltagandet ska ske utan rädsla för att utsättas för brott eller diskriminering. De hinder som förhindrar människor att ta del av destinationens mångfacetterade utbud av upplevelser och tjänster bör därför förebyggas. Det gäller både människors fysiska förutsättningar och ekonomiska möjligheter att ta del av besöksnäringens utbud. Målet är en helt tillgänglig destination - både fysiskt, psykosocialt och socioekonomiskt. Göteborgs Stads uppsatta mål inom ökad jämlikhet,

tillgänglighet, jämställdhet, antirasism och icke-diskriminering bidrar till att destinationen blir en mer attraktiv och tryggare plats att besöka.

Anledningen till att destinationen Göteborg väljs varierar mellan olika besökare. För att stärka destinationens möjligheter att attrahera nya besökare och öka besökarnas nöjdhet är det därför viktigt att erbjuda något för alla smaker och intressen, oavsett vem besökaren är eller vilka förutsättningar besökaren har. Att kontinuerligt följa upp ändrade konsumtionsmönster på destinationen utifrån exempelvis kulturområdet och analysera resultatet i relation till insikter om hur kulturlivet kan växa och utvecklas, bidrar till kunskap om kulturens attraktionskraft, effekter och möjligheter för destinationen.

För att alla ska kunna ta del av upplevelseutbudet behövs god tillgång till anpassad information om destinationens samlade utbud av upplevelser och tjänster. Att synliggöra destinationens breda utbud av upplevelser bidrar till inkludering.

Ytterligare ett perspektiv på säkerhet och trygghet är de lärdomar som dragits under pandemin kring särskilda insatser för att förhindra och förebygga smittspridning, något som är viktigt att ha med i beredskap för framtiden.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
NPS besökare*	2021: 36	2025: 40 2030: 46
Besökarindex**	2021: 80	2025: 82 2030: 84

*NPS = Net Promotor Score. Mäter rekommendationsgrad och nöjdhet i målgruppen. Källa: Besökarundersökning.

** Besökarindex är ett sammanvägt mått baserat på svenska besökares känsla av trygghet på destinationen, attraktiviteten i utbudet, tillgången på information samt det upplevda bemötandet under vistelsen. Källa: Besökarundersökning.

2. Besökarna gör hållbara val och den totala miljö- och klimatpåverkan minskar

På en hållbar destination ska det vara enkelt att göra klimatsmarta val och ta del av hållbara upplevelser. En viktig parameter att ta hänsyn till för att nå målet om en hållbar destination 2030 är att begränsa det miljö- och klimatavtryck som besökare ger upphov till i samband med sin resa och vistelse. Det är därför av stor vikt att besökarna såväl i Göteborg som vid resa till och från destinationen i så stor utsträckning som möjligt gör hållbara och klimatsmarta konsumtionsval.

Transporten till och från destinationen utgör ofta det största klimatavtrycket i samband med en resa. Detta gäller särskilt för långväga besökare. Att få besökarna att stanna längre på destinationen, snarare än att enbart locka nya besökare att resa hit, är därför ett effektivt sätt att skapa förutsättningar för tillväxt i näringen utan att det per automatik innebär ökat antal transporter till och från destinationen. När besökare stannar längre på destinationen konsumerar de mer av destinationens utbud samtidigt som befintlig infrastruktur utnyttjas mer effektivt. Ett annat sätt att minska klimatavtrycket till följd av besökarnas transporter är att i högre utsträckning locka inhemska besökare och besökare

från närregionen som inte behöver göra en lika lång resa för att ta sig till destinationen Göteborg.

Det bör även finnas förutsättningar att göra klimatsmarta konsumtionsval och ta del av hållbara upplevelser väl på plats. Det förutsätter dels ett ökat hållbarhetsengagemang hos näringens aktörer, dels att hållbara alternativ tydligt kommuniceras för att uppmuntra besökaren att konsumera mer hållbart under hela sin vistelse. Det kan till exempel handla om att övernatta på ett miljöcertifierat hotell, äta på restauranger som serverar lokalproducerad ekologisk mat, nyttja kollektivtrafiken för att ta sig runt eller delta på evenemang som aktivt valt bort engångsartiklar. Att erbjuda hållbara konsumtionsalternativ som standard och tydligt kommunicera dessa till besökare bidrar till upplevelsen av en hållbar destination.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
Genomsnittlig vistelselängd på kommersiella boendeanläggningar*	2019: 1,66 nätter 2020: 1,66 nätter 2021: 1,63 nätter	2025: 1,69 nätter 2030: 1,71 nätter
Antal inhemska gästnätter på kommersiella boendeanläggningar*	2019: 3,6 miljoner 2020: 2,1 miljoner 2021: 3,0 miljoner	2025: 3,8 miljoner*** 2030: 4,2 miljoner***
Andel besökare som upplever Göteborgsregionen som en hållbar destination **	2021: 57%	2025: 65% 2030: 70%

* Källa: SCB Inkvarteringsstatistik.

** Källa: Besökarundersökning.

*** Utvärderas årligen och revideras vid behov.

3. Destinationen Göteborg har ett attraktivt utbud året runt

En attraktiv destination behöver kunna erbjuda ett varierat utbud av reseanledningar året runt, både för att locka turister att besöka destinationen och för att tillgodose invånarnas önskemål om ett rikt utbud av upplevelser att ta del av lokalt. För Göteborgs del är det viktigt att öka utbudet av upplevelser och reseanledningar under andra tider på året än sommarmånaderna juni, juli och augusti (högsäsong). Att till exempel arrangera idrottsevenemang, konserter, konstutställningar, vetenskapliga kongresser och publika mässor är ett effektivt sätt att driva besöksströmmar till destinationen, oavsett säsong. Ett rikt utbud av reseanledningar ökar möjligheterna att locka såväl privat- som affärsresenärer att besöka destinationen samt att få dem att förlänga sitt besök, exempelvis genom att kombinera olika typer av upplevelser under vistelsen.

Att jämnna ut besöksvolymerna över hela destinationen och över årets alla månader ger goda förutsättningar att minimera eventuella negativa effekter i form av överturism som ofta är knutet till högsäsong. Det bidrar till en jämnare beläggning på exempelvis besöksmål, arenor och boendeanläggningar, vilket skapar bättre möjlighet till god lönsamhet för näringens företag. Samtidigt påverkar det besökarnas bild av Göteborg positivt då det ökar upplevelsen av att destinationen alltid har något att erbjuda dem. Att fortsätta stärka stadens utbud av reseanledningar, främst utanför traditionell högsäsong, gör det möjligt för fler att upptäcka Göteborg.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
Antal gästnätter på kommersiella boendeanläggningar utanför högsäsong*	2019: 3,3 miljoner 2020: 1,7 miljoner 2021: 2,1 miljoner	2025: 3,3 miljoner 2030: 3,6 miljoner
Antal evenemang utanför högsäsong**	2019: 37 2020: 9	2025: 37 2030: 42
Antal möten utanför högsäsong**	2019: 40 2020: 5	2025: 40 2030: 45

* Källa: SCB Inkvarteringsstatistik. Utvärderas årligen och revideras vid behov.

** Avser perioden januari t.o.m. maj samt september t.o.m. december, dvs. utanför högsäsongsmånaderna juni, juli och augusti. För definition av vilka möten och evenemang som avses, se bilaga, kapitel 1. Källa: Göteborg & Co/Gothenburg Convention Bureau.

Perspektiv: Leva

4. Besöksnäringen tillför mervärde för invånarna

Möten mellan människor och deras upplevelser av konst och kultur öppnar dörrar till nya världar och hjälper människor att skapa sin identitet. Det bidrar till samhörighet och utgör grunden för framtidens historia och kulturarv. Även idrotts- och föreningslivet har stor betydelse i människors liv, dels utifrån ett hälsoperspektiv, dels genom dess förmåga att bidra till samhörighet och inkludering.

De egna invånarna står ofta för en betydande andel av besöken på exempelvis museer, restauranger och kulturscener och är därför betydelsefulla kunder hos besöksnäringens företag.

Destinationen Göteborgs viktigaste ambassadörer är de egna invånarna och besöksnäringen bör därför verka för att tillföra mervärde och stärkt livskvalitet för de som bor på destinationen. Det är därför viktigt att säkerställa att alla invånare, oavsett individuella förutsättningar, har goda förutsättningar att ta del av besöksnäringens utbud på destinationen. När invånarna är nöjda med destinationens utbud av upplevelser bidrar de till en välkomnande atmosfär för besökare och rekommenderar vänner och bekanta att besöka Göteborg.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
NPS* invånare	2021: 54	2025: 57 2030: 60
Andel invånare som anser att besöksnäringens utbud tillför värde för dem**	2021: 87%	2025: 88% 2030: 90%

*NPS = Net Promotor Score. Ett mått som mäter rekommendationsgrad och nöjdhet i målgruppen. Invånarna har fått svara för om de kan rekommendera andra att besöka destinationen. Källa: Invånarundersökning.

** Källa: Invånarundersökning.

5. Antalet arbetstillfällen i besöksnäringen ökar

En växande besöksnäring bidrar med nya arbetstillfällen för regionens invånare. Det bidrar till ökade försörjningsmöjligheter som stärker invånarnas livsvillkor och ökar känslan av delaktighet i samhället. För många är arbetet dessutom en bas för det sociala livet. Samtidigt har kraven på arbetsmarknaden höjts i takt med att samhället har förändrats. Ofta är utbildning en förutsättning för att få ett arbete och därmed kunna försörja sig. Besöksnäringen sysselsätter många människor och erbjuder i flera fall unga och utlandsfödda ett insteg på arbetsmarknaden. För unga innebär till exempel sommarjobb och extrajobb under studietiden ökade försörjningsmöjligheter. För att fler av regionens invånare skall kunna försörja sig på heltid genom arbete i besöksnäringen är det viktigt att det även finns arbetstillfällen under hela året.

I takt med att den digitala mognaden i besöksnäringen ökar, väntas även nya kompetensbehov leda till att nya arbetstillfällen skapas utanför de företag som idag är att betrakta som besöksnäringens företag. Det kan röra sig om konsulttjänster inom IT och mjukvaruutveckling. Detta kan föranleda ett behov av att se över och komplettera nedanstående indikator under programperioden.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
Antal anställda i besöksnäringens intensiva branscher*	2019: 29 200	2025: 29 500
	2020: 28 300	2030: 31 000

***Enligt utvalda SNI-koder, se förtydligande i bilaga, kapitel 1. Källa: Business Region Göteborg. Målvärden utvärderas årligen och revideras vid behov.*

Perspektiv: Verka

6. Besöksnäringen växer i takt med en växande efterfrågan

En ekonomiskt hållbar destination kännetecknas av ett lokalt näringsliv med god lönsamhet som skapar arbetstillfällen och genererar skatteintäkter. En balans mellan efterfrågan och utbud uppnås när näringsens aktörer driver efterfrågan genom nya reseanledningar, ökad tillgänglighet samt ett stärkt destinationsvarumärke. Detta samtidigt som etablerade och nya aktörer ges förutsättningar att utvecklas i ett näringslivsklimat där entreprenörskap och innovation uppmuntras.

Under lång tid har gästnätter på kommersiella boendeanläggningar använts som det främsta måttet på besöksnäringens utveckling. I takt med att fler besökare önskar övernatta på andra sätt, exempelvis i privatuthyrda bostäder, gästhamn eller på camping, finns behov att komplettera med andra mått för att mäta besöksnäringens utveckling. Det är samtidigt viktigt att det kommersiella boendebudet fortsatt tillgodoser efterfrågan som kan fluktuera över säsonger och veckodagar. För hotell används belägningsgraden (kapacitetsutnyttjande hotellrum) som ett vedertaget mått på hur väl utbudet tillgodoser efterfrågan. En genomsnittlig årlig belägningsgrad på över 70% på destinationsnivå har historiskt antytt att det under perioder råder kapacitetsbrist, dvs. att det inte finns tillräckligt antal lediga hotellbäddar i staden för att möta efterfrågan. En destination bör

därför sträva efter att ha en genomsnittlig årlig beläggningsgrad strax under 70% för att på helårsnivå ha en god balans mellan utbud och efterfrågan på hotell.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
Antal gästnätter på kommersiella boendeanläggningar*	2019: 5,1 miljoner 2020: 2,5 miljoner 2021: 3,5 miljoner	2025: 5,1 miljoner** 2030: 5,6 miljoner**
Genomsnittlig beläggningsgrad på hotell i Göteborgs stad*	2019: 72,5% 2020: 36% 2021: 44,5%	2025: Strax under 70% 2030: Strax under 70%
Antal övernattningsplatser på campingplatser*	2019: 418 000 2020: 220 000 2021: 389 000	2025: 430 000 2030: 460 000
Antal övernattningsplatser genomförda i privatuthyrda stugor och lägenheter via förmedlingssajter i storstadsområdet Göteborg***	2019: 277 000	2025: 300 000 2030: 340 000
Antal företag (arbetsställen) verksamma i besöksnäringens intensiva branscher****	2019: 11 500 2020: 11 600	2025: 12 000** 2030: 13 000**

*Källa: SCB Inkvarteringsstatistik.

** Utvärderas årligen och revideras vid behov.

*** Avser övernattningsplatser i Eurostats definition av storstadsområdet Göteborg, vilket inkluderar kommunerna Göteborg och Partille. Källa: Eurostat.

**** Enligt utvalda SNI-koder, se förteckning i bilaga, kapitel 1. Källa: Business Region Göteborg.

7. Besöksnäringen stärker övrigt näringsliv och akademi på destinationen

En levande stad med en besöksnäring i ständig utveckling bidrar till att stärka hela regionens attraktionskraft och har förmågan att skapa varaktiga positiva samhällseffekter. Besöksnäringens breda utbud av upplevelser och faciliteter inom kultur, nöjen, idrott, boende, konferens- och mötesplatser spelar en viktig roll för att skapa förutsättningar för näringsliv och akademi att locka talang, arbetskraft, forskning och investeringar till regionen.

Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande regioner och befinner sig i en utvecklingsfas som innebär stora investeringar i form av forskning och utveckling. Här kan besöksnäringen fungera som ett verktyg där internationella möten, konferenser och evenemang används för att profilera styrkeområden och visa upp Göteborgs unika kompetenser. Besöksnäringen kan nyttjas som en kommunikativ plattform för att uppnå strategiska mål i samverkan med näringsliv, akademi och offentlig sektor. Göteborgs varumärke som en destination där kunskap värdesätts stärks, samtidigt som destinationen ytterligare etableras som en mötesplats och kunskapshubb för akademi och näringsliv.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
Näringslivet och akademins upplevelse av besöksnäringens förmåga att stärka regionens attraktionskraft	(mätmetoder under utveckling i samråd med BRG)	(mätmetoder under utveckling i samråd med BRG)

8. Hållbarhetsarbete i världsklass

Destinationens hållbarhetsarbete förutsätter att hela näringens engagemang inom alla tre dimensioner. Den globala klimatutmaningen påverkar besöksnäringen i stor omfattning och förväntningarna ökar på att näringslivet ska agera. Parallellt med denna utveckling riktas ökat fokus på företagens arbete med social hållbarhet. Att öka antalet aktörer i besöksnäringen som är anslutna till tredjepartsaktörers certifieringar driver hållbar utveckling i hela näringen. Givet de ambitioner som finns inom Göteborgs stad har destinationen goda förutsättningar för att bedriva ett hållbarhetsarbete i världsklass.

Göteborg har sedan en tid tillbaka positionerat sig som internationellt ledande inom hållbar destinationsutveckling. Framgången är ett resultat av ett engagerat och aktivt hållbarhetsarbete. Positionen bekräftas i Global Destination Sustainability Index (GDSI) där Göteborg har varit i topp samtliga fem år som rankingen genomförts. GDSI är ett internationellt benchmarking-system som rankar destinationers hållbarhetsprestanda och syftar till att bidra till utvecklingen av mer hållbara platser, städer och regioner att besöka, verka och leva i. Indexet utvecklas och hanteras av organisationen Global Destination Sustainability Movement (GDSM), som i sin tur är uppbackat av etablerade internationella besöksnärsorganisationer så som International Congress and Convention Association (ICCA) och City Destinations Alliance (City DNA)¹⁰ Indexet är ett viktigt verktyg i konkurrensen om internationella möten och evenemang. Verktuget speglar destinationens arbete med hållbarhet ur samtliga tre dimensioner samt stadens ledning, styrning och utveckling av destinationen. GDSI kan ses som en god indikation för arbetet mot programmets övergripande målbild - Hållbar destination 2030. Indexet, vars innehåll revideras regelbundet, pekar på väsentliga områden och insatser och blir på så sätt även ett utvecklingsverktyg för destinationens aktörer.

Indikatorer	Nuläge	Målvärde
GDSI hållbarhetsranking*	2019: #1	Årligen topp 3 placering
Andel miljöcertifierade hotellrum i Göteborgs stad**	2019: 95% 2021: 91%	2025: 96% 2030: 98%
Andel miljöcertifierade konferensanläggningar i Göteborgs stad**	2019: 100% 2021: 100%	2025: 100% 2030: 100%
Antal hållbarhetscertifierade evenemang och möten***	2019: 15 2021: 3	2025: 28 2030: 40

* Källa: GDSI.

** Avser Göteborgs stad. Källa: Göteborg & Co/Gothenburg Convention Bureau.

*** Källa: SUSA eventdiplomering, Hållbart Evenemang och Rise AB, certifieringsorgan för ISO 20121 ledningssystem för hållbarhet vid evenemang.

¹⁰ 31 mars 2022 bytte European Cities Marketing namn till City Destinations Alliance. [City Destinations Alliance is Born - European Cities Marketing](#)

Strategier

Att stärka Göteborg som hållbar destination är en komplex utmaning. Göteborgs Stad har möjlighet att främja utvecklingen genom att aktivt bidra inom ramen för de verksamheter och områden som staden råder över. En nära samverkan och dialog med näringsens företrädare, aktiv omvärldsbevakning och kunskapsdelning ger staden insikt i besöksnäringens utmaningar och möjligheter. Det lägger grunden för att genom innovativa och hållbara idéer driva förändring mot den uppsatta målbilden hållbar destination 2030.

För att tydliggöra hur målbilden ska nås har fyra strategier formulerats. Strategierna är tvärgående och bidrar på olika sätt till såväl den övergripande målbilden som till de formulerade målen. Utöver samverkan är digitalisering och kommunikation centrala byggstenar och framgångsfaktorer i alla fyra strategier. De nämnder och styrelser som benämns som "viktiga aktörer" är i olika grad berörda av, och råder över, betydelsefulla områden inom aktuell strategi. Destinationens framgång vilar också på samverkan med många andra aktörer utanför Göteborgs Stad, från såväl offentlig sektor, som näringsliv, ideella organisationer, akademi och invånare - regionalt och nationellt. Konflikter av olika slag uppstår återkommande och det är centralt för en framgångsrik samverkan att hantera dem så att de inte blir ett hinder för genomförandet. Strategierna förväntas ha kapacitet att hantera uppkomna konflikter.

Strategi 1: Utveckla och skapa förutsättningar för attraktiva upplevelser och reseanledningar

Destinationen Göteborg bör ständigt stärka, utveckla och vårda det befintliga utbudet, i kombination med att driva och möjliggöra utveckling av nya reseanledningar, koncept och hållbara affärsmodeller. Ett rikt och varierat utbud av exempelvis konst, kultur, mat, nöjen, handel, naturupplevelser och aktiviteter ökar attraktiviteten för besökarna och höjer livskvaliteten för invånarna.

Hållbar destinationsutveckling innebär bland annat att besöksströmmarna balanseras genom ett levande och tillgängligt utbud året runt, över hela destinationen. Det ger tillresande fler anledningar och möjligheter att besöka fler platser, stanna längre och konsumera mer på destinationen. Därigenom skapas bättre möjligheter till god lönsamhet hos näringsens företag, och fler arbetstillfällen på helårsbasis i regionen. En jämnare beläggning på besöksmål och grönområden, arenor och anläggningar, begränsar platsers slitage och motverkar trängsel, något som är viktigt ur ett invånarperspektiv.

Utvecklingen av attraktiva reseanledningar över hela destinationen utanför traditionella högsäsonger är en prioriterad fråga. Därför är stadens samverkan med besöksnäringens befintliga och nya aktörer i deras processer med affärs- och konceptutveckling av hållbara och attraktiva produkter avgörande. Ett effektivt och vägledande verktyg är hållbarhetscertifiering, något som ska eftersträvas hos fler aktörer över hela destinationen. Genom tydlig kommunikation av produktutbud och alternativ kan aktörer påverka

besökaren till att göra hållbara konsumtionsval, såväl under vistelsen som i resan till och från destinationen.

Destinationen Göteborg har ett gott renommé som värd och har genom åren arrangerat många av världens stora evenemang, mässor och möten. En viktig del i denna framgång är ett tydligt fokus på hållbarhet i såväl värvningsfasen som vid genomförandet. Det innebär att Göteborg driver på arrangörers hållbarhetsarbete genom att ställa krav, utmana och bistå dem i deras utvecklingsarbete. De internationella och nationella årligen återkommande kultur- och idrottsevenemangen är en central del i Göteborgs attraktivitet och utgör en motor för destinationens besöksnäring. Evenemang och möten bidrar till att jämna ut besöksströmmarna över året och förlänga säsonger. För en stad eller en region kan evenemang och möten fungera som kommunikativa plattformar och experimentarenor för stadsutveckling, hållbarhetsambitioner, samhällsutveckling och kompetensutveckling. Detta har lett till att utveckling och värvning av evenemang och möten sker i en allt hårdare internationell konkurrens. Göteborg ska därför, liksom många destinationer världen över, bättre nyttja evenemang och möten som drivkraft för samhällsutveckling där bestående värden för destination och invånare efterlämnas.

Med kunskap, engagemang och samverkan kan offentliga aktörer skapa förutsättningar för attraktiva upplevelser och reseanledningar som stärker destinationens konkurrenskraft och samtidigt bidrar till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. En framgångsrik destination bygger på förmågan att få fler att upptäcka och välja Göteborg. Alla aktörer inom destinationen ska uppmuntra och bidra till utvecklingen av hållbara upplevelser, nya platser och tillgängliga produkter som stärker destinationens attraktivitet.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Stödja och uppmuntra säsongsutjämning och etableringar av nya reseanledningar och besöksmål (fysiska, digitala och hybrida) samt vårda och utveckla befintliga platser och reseanledningar, i hela destinationen.
- Utveckla och stärka destinationens förmåga att attrahera och stå värd för fler hållbara möten och evenemang som förstärker och efterlämnar bestående värden för destinationen och dess invånare.
- Stärka destinationens varumärke mot befintliga och nya målgrupper genom effektiv och aktiv kommunikation.
- Utveckla och fördjupa samverkan kring destinationsutveckling över kommungränserna inom Göteborgsregionen.
- Stödja och uppmuntra aktörer att utveckla och kommunicera hållbara verksamheter, produkter och alternativ.

Viktiga aktörer: Business Region Göteborg, Got Event AB, Stadsmiljönämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Liseberg AB, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden och Göteborg & Co AB.

Strategi 2: Stimulera utvecklingen av besöksnäringens infrastruktur

Inom destinationsutveckling utgörs besöksnäringens infrastruktur av exempelvis arenor och anläggningar för möten, mässor, boende, kultur, idrott, handel och restauranger, samt parker, vägar och transporter. Det innefattar också tillgång till natur, ren luft och rent

vatten. Att investera i en välbalanserad och genomtänkt infrastruktur, med moderna och flexibla anläggningar och arenor, är en förutsättning för att Göteborg ska kunna möta en ökad och förändrad efterfrågan. Infrastrukturen är således ett grundfundament för besöksnäringens hållbara tillväxt och en förutsättning för destinationens starka konkurrenskraft.

God tillgänglighet till destinationen via land, vatten och luft är grundläggande för att möjliggöra besök. Klimatpåverkan från olika transportmedel utgör en av besöksnäringens största utmaningar och transporter behöver utvecklas till att närma sig nollutsläpp. Att öka tillgängligheten till och attraktiviteten för utsläppsnåla färdssätt är också av vikt för att möjliggöra internationella och nationella besökare att ta sig till destinationen på ett hållbart sätt. Som offentlig aktör på en destination, finns möjligheter att stödja expansionen av hållbar infrastruktur. Till exempel genom att samverka regionalt, nationellt och internationellt för bättre förutsättningar för smidigt, hållbart resande och smart bokning för internationella resor med tåg liksom multimodala resor. Andra insatser gör Göteborgs Stad genom att stödja och ställa krav på exempelvis transportaktörers, arenaägares eller konferensanläggningars hållbarhetsarbete. Göteborg Stad kan stimulera utvecklingen av och skapa incitament för hållbara resor, såväl till som på destinationen. och inkludera besöksnäringens och besökarens perspektiv, i stadens och regionens arbete med smart mobilitet och omställningen till ett fossilfritt, elektrifierat transportsystem. Staden kan även uppmuntra aktörer till val av förnybara energilösningar; så som förnybar el till anläggningar, mässor och evenemang.

Kollektivtrafiken inom destinationen är en nyckelfråga för ett jämlikt utbud och likvärdig tillgänglighet, för invånare och besökare. En välutvecklad kollektivtrafik på land och vatten bidrar till god mobilitet och framkomlighet som möjliggör för aktörer att etablera sig och för fler besökare från närregionen och invånare att ta del av hela destinationens utbud. En nära samverkan mellan Göteborg Stad och Västra Götalandsregionen kring utvecklingen av en hållbar och välfungerande kollektivtrafik är därför av stor vikt för att möjliggöra för fler besökare från närområdet.

Den digitala infrastrukturen tillgängliggör destinationen och binder samman destinationens utbud. Digitala plattformar möjliggör utvecklingen av nya intäktsmodeller för hybridupplevelser och digitala evenemang och tillgängliggör fysiskt otillgängliga upplevelser. En destinations digitala infrastruktur är även ett verktyg för att exempelvis förutse besöksströmmar, öka säkerheten och styra informationsflöden.

Offentliga investeringar kan vid sidan om, eller i samverkan med, privata investeringar bidra till att utveckla destinationens attraktivitet och skapa förutsättningar för besöksnäringens utveckling och konkurrenskraft. Offentliga aktörer kan genom att beakta både medborgarnas och besöksnäringens behov genomföra samhällsnyttiga investeringar som både ökar livskvaliteten för medborgarna och skapar hållbar tillväxt inom besöksnäringen.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Utveckla stadens utbud av arenor, scener och anläggningar för såväl idrott som kultur, för bredd och spets, för daglig verksamhet och enstaka eller återkommande evenemang och möten.

- Stimulera och främja utvecklingen av hållbara transporter och omställningen till hållbart resande.
- Verka för att möta efterfrågan på nya hotellrum och andra kommersiella boendeformer som camping och gästhamnar.
- Stimulera utvecklingen av destinationens infrastruktur och agera på regional och nationell nivå för att förbättra destinationens tillgänglighet via järnväg men också via väg, vatten och flyg samt kollektivtrafik.
- Stärka och utveckla destinationens digitala infrastruktur som en förutsättning för en attraktiv, konkurrenskraftig och smart destination.

Viktiga aktörer: Business Region Göteborg, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsfastighetsnämnden, Stadsmiljönämnden, Göteborg Energi AB, Göteborgs hamn, Got Event AB, Göteborgs Spårvägar AB, Göteborgs stads parkering AB, Higab AB, Idrotts- och föreningsnämnden, Intracare, Kulturnämnden, Liseberg AB, Renova AB och Göteborg & Co AB.

Strategi 3: Stärka samspelet mellan stadsutveckling och besöksnäring

Göteborg befinner sig i det största utvecklingssprånget i modern tid och ska göra plats för 150 000 nya invånare till 2035. Ur ett besöksnäringssperspektiv innebär en växande region ett allt större kundunderlag och därmed utbud. Attraktiva, trygga och tillgängliga miljöer samt välskötta offentliga rum och arkitektur av hög klass bidrar till destinationens ökade attraktionskraft. Nya stadsdelar, områden eller byggnader kan utgöra en besöksanledning i sig. Evenemang, publika mässor och möten kan fungera som kommunikativa plattformar för stads- och platsutveckling.

Att på olika sätt ta hänsyn till förutsättningar för besöksnäringens utveckling i arbetet med stadsutveckling ger plats för en växande och mer attraktiv destination. Hänsynstaganden omfattar exempelvis möjliggörande genom markupplåtelse, tillgång till el, fiber, vatten, toaletter, skötsel, renhållning, tillgänglighet och skyltning. För att möta en förändrad och utvecklad efterfrågan på nya upplevelser och besöksmål behöver destinationens offentliga aktörer ha ett tillåtande och öppet förhållningssätt kring ett flexibelt nyttjande och anpassat användande av destinationens platser, kulturmiljöer, parker och naturområden.

Destinationens utbud av naturupplevelser i parker, skärgård och grönområden ska vara tillgängligt och anpassat för alla besökare och invånare. Naturupplevelser och kulturarv behöver utvecklas, vårdas och omhändertas. Hållbar destinationsutveckling innebär bland annat att potentiellt överutnyttjande av platser bevakas och att utveckling sker med omsorg om själva platsen. Målkonflikter kan uppstå kring trängsel mellan invånare och besökare, kring förtätning av innerstadens områden, bostadsbyggande och nyttjandet av öppna ytor för evenemang, eller mellan en komplex tillståndsprocess och ambitionen att tillgängliggöra kulturupplevelser som exempelvis tillfällig konst. För att öka den gemensamma förståelsen för nytta, värde och utvecklingsbehov är en närmare dialog med invånare och besökare viktig. Genom denna dialog kan destinationens aktörer mäta och analysera exempelvis tillgänglighet, utbud och kvalitet.

För en destination är det en stor fördel att det finns centralt och strategiskt belägna platser, universellt utformade för rekreation, aktiviteter och möten mellan människor. Det gör evenemang tillgängliga för fler och skapar en unik upplevelse och bred synlighet, vilket är en omtalad konkurrensfördel för exempelvis Göteborg som evenemangsstad. För många av destinationens årligen återkommande stora internationella idrottsevenemang är nyttjandet av stadsrummets ytor avgörande för evenemangens varumärke och utveckling. Vid genomföranden av evenemang ställs krav på berörda aktörer att planera för och hantera stora besöksflöden på ett säkert och tryggt sätt och med god framkomlighet och tillgänglighet.

Det finns också stor potential i att öka rörligheten mellan olika delar av destinationen genom att synliggöra och marknadsföra lokala arrangemang. Evenemang utanför stadens centrala delar kan skapa ökat intresse och nyfikenhet hos både besökare och invånare. På samma sätt är det viktigt att stadens centrala delar är attraktiva och välkomnande för såväl besökare som invånare. Besöksnäringen bidrar till en levande miljö, till platsutveckling och stärker sociala värden som trygghet, inkludering och integration, då invånare får möjlighet att upptäcka andra platser och träffa nya människor.

Genom en nära och aktiv samverkan mellan olika offentliga instanser och besöksnäringens aktörer finns förutsättningar för att utarbeta hållbara lösningar och för att stärka samspelet mellan besöksnäring och stadsutveckling.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Ta hänsyn till besöksnäringens förutsättningar och beakta besökarperspektivet i arbetet med stads- och platsutveckling.
- Stärka och inkludera invånar- och lokalsamhällesperspektivet inom destinationsutveckling samt balansera platsers utveckling i takt med dess bärkraft och förmåga.
- Nyttja besöksnäringens utbud för att öka områdets attraktivitet vid etablering och utveckling av exempelvis stadsdelar, platser och miljöer.
- Förbättra samordningen och förtydliga riktlinjerna kring planering och nyttjandet av centralt och övrigt strategiskt belägna platser lämpliga för evenemang, såväl enstaka som återkommande.
- Verka för att förbättra och förenkla processer gällande tillstånd för besöksnäringensrelaterad tillfällig verksamhet exempelvis evenemang, serveringar och konstutställningar.

Viktiga aktörer: Business Region Göteborg, Stadsbyggnadsnämnden, Stadsfastighetsnämnden, Stadsmiljönämnden, Göteborgs stads parkering AB, Got Event AB, Higab AB, Idrotts- och föreningsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Renova AB och Göteborg & Co AB.

Strategi 4: Agera föregångare och möjliggöra innovation

Göteborg har en stark innovationskultur. Genom en öppen attityd till hållbar utveckling, till nytänkande och till kreativitet skapas en attraktiv region för investerare, företag, akademi, arbetskraft och studenter. Här ska besöksnäringens involvering och bidrag stärkas och förtydligas ytterligare genom en ökad öppenhet för nya aktörer och nya idéer.

Göteborg ska vara en kreativ testmiljö för metoder och innovativa affärsmodeller som bidrar till hållbar tillväxt. På detta sätt skapas fler arbetstillfällen i regionen samtidigt som destinationens attraktionskraft ökar. Innovativa affärsmodeller är också en förutsättning för att destinationen ska kunna minska besöksnäringens miljö- och klimatpåverkan. Allt detta möjliggörs genom en bred samverkan.

Kunskap ska utgöra grunden i destinationens innovationsarbete och Göteborg ska sträva efter att positionera sig som en erkänd kunskapshubb för besöksnäringen. Genom att samla, förädla och dela kunskap om bland annat besökares konsumtion, beteenden och drivkrafter stärks destinationens aktörers förmåga att förstå potentialen i efterfrågan. Det möjliggör för fler besöksnäringens aktörer, entreprenörer, föreningsliv och kulturliv att utveckla innehåll, produkter, tjänster och koncept som stärker utbudet och destinationens attraktionskraft. Kunskap leder även till målgruppsinsikter som bidrar till goda förutsättningar att forma och utveckla relevant kommunikation som stärker destinationsvarumärket.

Fördjupad kunskap om besökares rörelse- och konsumtionsmönster kan bidra till övrigt hållbarhetsarbete inom staden gällande till exempel trygghetsskapande aktiviteter, förbättrad tillgång till kultur och rekreation, renhållning samt transport- och trafikplanering. En ökad samverkan mellan besöksnäringens aktörer och staden i dessa frågor stärker besöksnäringens påverkan och bidrag till samhällsutvecklingen.

Förmågan att driva innovation genom kunskap är avgörande för utvecklingen av destinationens långsiktiga och hållbara attraktionskraft och kan endast stärkas genom en innovativ samverkan mellan näringsliv, akademi, offentliga aktörer samt kultur- och föreningsliv.

Det gör Göteborgs Stad genom att:

- Bidra till att nationellt och internationellt positionera destinationen Göteborg avseende utbildning och forskning inom besöksnäring, destinationsutveckling och upplevelseindustri.
- Medverka i utvecklingen av metoder och system för analys av resmönster, drivkrafter och konsumtionsbeteende hos besökare och invånare.
- Sprida kunskap till besöksnäringens aktörer i syfte att inspirera till affärsutveckling och ett utökat hållbarhetsengagemang i hela destinationen.
- Verka för utökad samverkan och nya partnerskap mellan offentliga och privata aktörer, såväl lokalt som internationellt, i syfte att bidra till innovation.
- Uppmuntra och stödja processer som leder till att möten och evenemang kan agera testmiljöer för lösningar och som verktyg för att katalysera samhällsnytta.
- Uppmuntra och stödja nya etableringar inom besöksnäringen och synliggöra besöksnäringen i regionala och nationella stödstrukturer för näringslivsutveckling och innovation.

Viktiga aktörer: Arbetsmarknad och vuxenutbildning, Business Region Göteborg, Got Event, Göteborgs Stadshus AB, Intracservice, Johanneberg Science Park AB, Kulturnämnden, Lindholmen Science Park AB, Miljö- och klimatinämnden, Nämnden för demokrati- och medborgarservice, Göteborg & Co AB.